

Ιράκ

Βασικοί κοινωνικοοικονομικοί δείκτες

Για τη Βαγδάτη, τη Βασόρα και την
Ερμπίλ

Έκθεση πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής

Σεπτέμβριος 2020

Ιράκ

Βασικοί

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΪ

ΔΕΪΚΤΕΣ

Για τη Βαγδάτη, τη Βασόρα και την
Ερμπίλ

Έκθεση πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής

Σεπτέμβριος 2020

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθενται στο διαδίκτυο (<http://europa.eu><http://europa.eu>).

ISBN: 978-92-9485-827-6

doi: 10.2847/455711

BZ-02-20-561-EL-N

© European Asylum Support Office (EASO) 2020

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά.

Κατά την αναπαραγωγή υλικού στην παρούσα δημοσίευση, του οποίου τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ανήκουν σε τρίτους, γίνεται αναφορά στις δηλώσεις περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας των εν λόγω τρίτων μερών.

Cover photo©: David Roberto (iStock), 1174348812: Baghdad, Iraq - July 6, 2019: Many shops on the street, 15 September 2019, <https://www.istockphoto.com/photo/amazing-iraq-culture-gm1174348812-326567507>

Ευχαριστίες

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τον τομέα ΠΧΚ της EASO. Στην αναθεώρηση της παρούσας έκθεσης συνεισέφεραν οι ακόλουθες εθνικές υπηρεσίες και οργανισμοί ασύλου και μετανάστευσης:

ACCORD, το Αυστριακό Κέντρο Έρευνας για τις Χώρες Προέλευσης και το Άσυλο

Πολωνία, Μονάδα ΠΧΚ, Γραφείο Αλλοδαπών

Κάτω Χώρες, Γραφείο Ανάλυσης Πληροφοριών και Γλώσσας της Χώρας, Υπουργείο Δικαιοσύνης

Η αναθεώρηση που διενεργήθηκε από τους προαναφερθέντες φορείς, τους εμπειρογνώμονες και τις οργανώσεις συνέβαλε στην εν γένει ποιότητα της έκθεσης, όμως δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη την εκ μέρους τους επίσημη έγκριση της τελικής έκθεσης, για την οποία πλήρως υπεύθυνη είναι η EASO.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περιεχόμενα	4
Αποποίηση ευθύνης	7
Γλωσσάριο και Συντομογραφίες.....	8
Εισαγωγή.....	10
Όροι αναφοράς	10
Μεθοδολογία	10
Διάρθρωση και χρήση της έκθεσης.....	11
Χάρτης.....	12
Γενική επισκόπηση	13
Δημογραφική κατάσταση.....	13
Ανθρωπιστικό πλαίσιο	14
Εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα / επαναπατριζόμενοι	15
Αριθμός εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και επαναπατριζόμενων	15
Τάσεις.....	16
Στέγαση, συνθήκες διαβίωσης και επισιτιστική ασφάλεια.....	19
Πρόσβαση στην εκπαίδευση	21
Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.....	23
Ευκαιρίες απασχόλησης	24
Νομικοί περιορισμοί για τα ταξίδια ή τη διαμονή στο Ιράκ.....	25
Γυναίκες.....	28
Απασχόληση.....	28
Συνθήκες εργασίας.....	29
Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.....	30
Πρόσβαση στην εκπαίδευση / ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου	30
Ελεύθερη κυκλοφορία	31
Επιπτώσεις του COVID-19 στις γυναίκες	31
Παιδιά.....	32
Δίκτυα υποστήριξης	33
Λήψη χαμένων εγγράφων για τους επαναπατριζόμενους και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα	35
Επιπτώσεις της απώλειας εγγράφων.....	35

Ισχύουσες ρυθμίσεις και κανονισμοί	36
Απόκτηση απολεσθέντων εγγράφων.....	37
Εμπόδια και δυσκολίες	39
Αντίκτυπος του COVID-19.....	39
Κοινωνικοοικονομικοί δείκτες στο Ιράκ, με έμφαση στη Βαγδάτη, τη Βασόρα και την Ερμπίλ	42
Οικονομία	42
Γενική επισκόπηση της χώρας	42
Βαγδάτη	44
Βασόρα.....	45
Ερμπίλ	45
Απασχόληση	47
Γενική επισκόπηση της χώρας	47
Βαγδάτη	49
Βασόρα.....	49
Ερμπίλ	50
Φτώχεια	51
Γενική επισκόπηση της χώρας	51
Βαγδάτη	52
Βασόρα.....	53
Ερμπίλ	53
Επισιτιστική ασφάλεια	54
Γενική επισκόπηση της χώρας	54
Βαγδάτη	57
Βασόρα.....	58
Ερμπίλ	58
Υγειονομική περίθαλψη	59
Γενική επισκόπηση της χώρας	59
Βαγδάτη	61
Βασόρα.....	61
Ερμπίλ	62
Εκπαίδευση	63
Γενική επισκόπηση της χώρας	63
Βαγδάτη	65
Βασόρα.....	66
Ερμπίλ	66

Συνθήκες στέγασης και διαβίωσης	67
Γενική επισκόπηση της χώρας	67
Βαγδάτη	68
Βασόρα.....	69
Ερμπίλ	70
Παράρτημα 1: Βιβλιογραφία	72
Παράρτημα 2: Όροι αναφοράς.....	87

Αποποίηση ευθύνης

Η παρούσα έκθεση εκπονήθηκε σύμφωνα με τη μεθοδολογία των εκθέσεων ΠΧΚ της EASO (2019)¹. Η έκθεση βασίστηκε σε προσεκτικά επιλεγμένες πηγές πληροφοριών. Τα στοιχεία όλων των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν παρατίθενται αναλυτικά.

Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα έκθεση έχουν ερευνηθεί, αξιολογηθεί και αναλυθεί με μεγάλη προσοχή. Ωστόσο, το παρόν έγγραφο δεν παρουσιάζεται ως εξαντλητικό. Αν ένα συγκεκριμένο γεγονός, πρόσωπο ή οργάνωση δεν αναφέρεται στην έκθεση, αυτό δεν σημαίνει ότι το γεγονός δεν έλαβε χώρα ή ότι το πρόσωπο ή η οργάνωση δεν υπάρχουν.

Επίσης, η παρούσα έκθεση δεν επέχει καθοριστικό χαρακτήρα όσον αφορά την εξέταση ή τη βασιμότητα οποιασδήποτε συγκεκριμένης αίτησης για χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Η ορολογία που χρησιμοποιείται δεν πρέπει να θεωρείται ενδεικτική συγκεκριμένης νομικής θέσης.

Λέξεις όπως «πρόσφυγας», «κίνδυνος» και οι παρεμφερείς όροι χρησιμοποιούνται με τη γενική τους έννοια και όχι με τη νομική σημασία όπως αυτή ορίζεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, στη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων και στο Πρωτόκολλο του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων.

Η EASO και τα άτομα που ενεργούν για λογαριασμό της δεν φέρουν ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκθεση.

Η σύνταξη της παρούσας έκθεσης ολοκληρώθηκε στις 27 Ιουλίου 2020. Τα γεγονότα που έχουν μεσολαβήσει από την ημερομηνία αυτή έως σήμερα δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την περίοδο αναφοράς της παρούσας έκθεσης παρέχονται στην ενότητα «Μεθοδολογία», στην [Εισαγωγή](#).

¹ Η μεθοδολογία της EASO βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις Κοινές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την επεξεργασία των πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής (ΠΧΚ) (2008), οι οποίες διατίθενται στον δικτυακό τόπο της EASO: [url](#).

Γλωσσάριο και Συντομογραφίες

BTI	Bertelsmann Transformation Index (Δείκτης μετασχηματισμού του ιδρύματος Bertelsmann)
CSIS	Center for Strategic and International Studies (Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών)
CSO	Central Statistical Organisation of Iraq (Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία του Ιράκ)
DRC	Danish Refugee Council (Συμβούλιο Προσφύγων της Δανίας)
DTM	Displacement Tracking Matrix (Πίνακας για την παρακολούθηση των εκτοπίσεων)
ECHO	Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας
EPIC	Education for Peace in Iraq Center (Κέντρο Εκπαίδευσης για την Ειρήνη στο Ιράκ)
FGD	Focus Group Discussion (Συζήτηση σε υποομάδες εστίασης)
HNO	Επισκόπηση Ανθρωπιστικών Αναγκών (UNOCHA)
HPG	Humanitarian Policy Group (Ομάδα ανθρωπιστικής πολιτικής)
IDP	Internally Displaced Person (Εσωτερικώς εκτοπισμένο άτομο)
IQD	Δηνάριο Ιράκ
IRC	Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης
ISF	Iraqi Security Forces (ιρακινές δυνάμεις ασφαλείας)
ISIL (επίσης γνωστό ως ISIS, IS, Daesh)	Islamic State of Iraq and the Levant (Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ και του Λεβάντε)
IWPR	Institute for War and Peace Reporting (Ινστιτούτο Αναφορών Πολέμου και Ειρήνης)
KRG	Kurdistan Regional Government (Περιφερειακή Κυβέρνηση του Κουρδιστάν)
KRI	Kurdistan Region of Iraq (ιρακινή περιοχή του Κουρδιστάν)
NRC	Norwegian Refugee Council (Συμβούλιο Προσφύγων της Νορβηγίας)
OHCHR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα
PDS	Public Distribution System (Σύστημα Δημόσιας Διανομής)
PHC	Primary Health Care (Πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη)
PMU (επίσης PMF)	Popular Mobilisation Units, Popular Mobilisation Forces (Λαϊκές Μονάδες Κινητοποίησης, Λαϊκές Δυνάμεις Κινητοποίησης)
PRS	Poverty Reduction Strategy (Στρατηγική για τη μείωση της φτώχειας)
UNAMI	Αποστολή Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράκ
UN-HABITAT	Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς

UNHCR	Ύπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
UNOCHA	Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του ΟΗΕ
USD	United States Dollar (Δολάριο Ηνωμένων Πολιτειών)
WFP	Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να παράσχει σχετικές πληροφορίες για την αξιολόγηση του προσδιορισμού του καθεστώτος διεθνούς προστασίας, συμπεριλαμβανομένου του καθεστώτος πρόσφυγα και του καθεστώτος επικουρικής προστασίας. Ειδικότερα, προορίζεται να επικαιροποιήσει το κεφάλαιο σχετικά με την εναλλακτική δυνατότητα εγχώριας προστασίας στο πλαίσιο του επικαιροποιημένου Οδηγού χώρας της EASO για το Ιράκ για το 2020. Σκοπός της παρούσας έκθεσης είναι να παράσχει πληροφορίες σχετικά με βασικούς κοινωνικοοικονομικούς δείκτες στο Ιράκ, εστιάζοντας στις πόλεις της Βαγδάτης, της Βασόρα και της Ερμπίλ, και επισημαίνοντας πτυχές της κατάστασης των γυναικών και των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων (IDP) στις εν λόγω περιοχές.

Η παρούσα έκθεση αποτελεί επικαιροποίηση της έκθεσης ΠΧΚ της EASO: Βασικοί κοινωνικοοικονομικοί δείκτες του Ιράκ, [url](#), που δημοσιεύτηκε τον Φεβρουάριο του 2019.

Όροι αναφοράς

Οι όροι αναφοράς της παρούσας έκθεσης βασίζονται στα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από εμπειρογνώμονες πολιτικής από χώρες της «ΕΕ+»² στο πλαίσιο της κατάρτισης κατευθυντήριων οδηγιών της EASO για το Ιράκ .

Καθορίστηκε ότι η έκθεση θα συγκεντρώνει πληροφορίες για τις κύριες αστικές περιοχές της Βαγδάτης, της Βασόρα και της Ερμπίλ στο οικείο εθνικό πλαίσιο. Ζητήθηκε η γνώμη των μελών του δικτύου ειδικών ΠΧΚ της EASO και του δικτύου καθοδήγησης για τις χώρες καταγωγής της EASO, οι οποίοι παρείχαν πληροφορίες σχετικά με τους όρους αναφοράς πριν από την οριστικοποίησή τους. Προστέθηκε μια ενότητα για τις επιπτώσεις της COVID-19 σε διάφορους τομείς, π.χ. την οικονομία, την εκπαίδευση, την ελεύθερη κυκλοφορία, παρά το γεγονός ότι δεν είχε συμπεριληφθεί στους όρους αναφοράς.

Μεθοδολογία

Η παρούσα έκθεση εκπονείται σύμφωνα με τη μεθοδολογία της EASO για τις εκθέσεις ΠΧΚ (2019)³ και το εγχειρίδιο σύνταξης και αναφοράς της EASO για τις εκθέσεις ΠΧΚ (2019)⁴.

Οι πληροφορίες που παρέχονται στην έκθεση είναι το αποτέλεσμα της έρευνας τεκμηρίωσης δημόσιων, εξειδικευμένων έντυπων και ηλεκτρονικών πηγών που διεξήχθη έως τις 30 Ιουνίου 2020. Ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες προστέθηκαν κατά την οριστικοποίηση της παρούσας έκθεσης ως απάντηση στις παρατηρήσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ποιοτικού ελέγχου έως τις 31 Ιουλίου 2020. Σε αυτή τη διαδικασία ανασκόπησης της ποιότητας, πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση από ειδικούς ΠΧΚ από τις χώρες και τους οργανισμούς που απαριθμούνται στην ενότητα [Ευχαριστίες](#) της παρούσας έκθεσης. Όλα τα σχόλια που διατύπωσαν οι αναθεωρητές συνεκτιμήθηκαν και τα περισσότερα υιοθετήθηκαν στο τελικό κείμενο της παρούσας έκθεσης. Επιπλέον, και δεδομένου ότι η παρούσα έκθεση αποτελεί επικαιροποίηση της προηγούμενης [έκθεσης](#) των βασικών κοινωνικοοικονομικών δεικτών για το Ιράκ που δημοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο 2019, όπου δεν υπήρχαν νέες πληροφορίες, συμπεριλήφθηκαν πληροφορίες από την εν λόγω έκθεση.

² Κράτη μέλη της ΕΕ, η Νορβηγία και η Ελβετία

³ Η μεθοδολογία της EASO βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στις Κοινές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την επεξεργασία των πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής (ΠΧΚ) (2008), οι οποίες διατίθενται στον δικτυακό τόπο της EASO: [url](#).

⁴ https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2019_EASO_COI_Writing_and_Referencing_Guide.pdf

Το γενικό χρονικό πλαίσιο που καθορίστηκε για το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης ήταν η καταγραφή των τάσεων μεταξύ Ιανουαρίου 2019 και Ιουλίου 2020. Οι πηγές δεν διαφοροποιούσαν πάντα τις πληροφορίες μεταξύ εθνικού, κυβερνητικού και περιφερειακού επιπέδου, ή επιπέδου πόλης. Οι πληροφορίες ήταν επίσης μερικές φορές διαθέσιμες μόνο για το εθνικό ή το κυβερνητικό επίπεδο. Η διάκριση γίνεται, κατά περίπτωση, στην έκθεση.

Διάρθρωση και χρήση της έκθεσης

Η έκθεση χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη: γενική επισκόπηση και δείκτες που σχετίζονται με τις πόλεις της Βαγδάτης, της Βασόρα και της Ερμπίλ. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη δημογραφική κατάσταση, το ανθρωπιστικό πλαίσιο, τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα / τους επαναπατριζόμενους, τις γυναίκες, τα παιδιά, τα δίκτυα υποστήριξης, τα έγγραφα και τις επιπτώσεις της COVID-19. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τους κοινωνικοοικονομικούς δείκτες που καθορίζονται στους όρους αναφοράς. Κάθε ενότητα χωρίζεται σε τέσσερις υποενότητες: επισκόπηση του δείκτη σε εθνικό επίπεδο και ενημέρωση όσον αφορά την κατάσταση σε καθεμία από τις τρεις πόλεις (δηλ. Βαγδάτη, Βασόρα και Ερμπίλ) σχετικά με τους δείκτες, δηλαδή οικονομία, απασχόληση, φτώχεια, επισιτιστική ασφάλεια, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, και στέγαση και συνθήκες διαβίωσης.

Χάρτης

Χάρτης 1: ΟΗΕ, Ιράκ - Χάρτης αριθ. 3835 αναθ. 6, Ιούλιος 2014⁵

⁵ UN, Iraq - Map No. 3835 Rev.6, July 2014, [url](#)

1. Γενική επισκόπηση

1.1 Δημογραφική κατάσταση

Σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών και Εμπορίου της Αυστραλίας (DFAT), η τελευταία πλήρης εθνική απογραφή πραγματοποιήθηκε το 1987 (η απογραφή του 1997 δεν περιελάμβανε την KRI). Οι προσπάθειες συλλογής πλήρων απογραφικών στοιχείων παρακωλύθηκαν λόγω προβλημάτων ανασφάλειας, εσωτερικού εκτοπισμού και ικανοτήτων.⁶ Η Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία του Ιράκ (CSO) υπολόγισε ότι ο πληθυσμός είναι 40 150 200 το 2020 και θα έφτανε τα 51 311 700 το 2030.⁷ Αξίζει να σημειωθεί ότι προγραμματίζεται νέα απογραφή πληθυσμού και κατοίκων από την CSO και το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για τους Ανθρώπινους Οικισμούς (UN-HABITAT) στα τέλη του 2020.⁸

Το Ιράκ έχει πολύ υψηλό ποσοστό νέων, καθώς περίπου 37 % του πληθυσμού του είναι ηλικίας μεταξύ 0 και 14 ετών.⁹ Περισσότερο από το 70 % του πληθυσμού ζει σε αστικό περιβάλλον, με μεγάλο μέρος του πληθυσμού να συγκεντρώνεται στο βόρειο, κεντρικό και ανατολικό τμήμα του Ιράκ, κυρίως γύρω από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Οι μεγάλες πόλεις είναι η πρωτεύουσα Βαγδάτη (7 144 εκατομμύρια κάτοικοι), η Μοσούλη (1 630 εκατομμύρια), η Βασόρα (1 352 εκατομμύρια), το Κιρκούκ (1 013 εκατομμύρια), η Νατζάφ (0,874 εκατομμύρια) και η Ερμπίλ (0,847 εκατομμύρια).¹⁰

Η χώρα χωρίζεται διοικητικά σε 18 κυβερνεία, ενώ η Ιρακινή Περιοχή του Κουρδιστάν (KRI, Ντοχούκ, Σουλεϊμανίγια, Ερμπίλ) κυβερνάται ως αυτόνομη περιοχή από την Περιφερειακή Κυβέρνηση του Κουρδιστάν (KRG).¹¹

Οι τρεις μεγαλύτερες δημογραφικές ομάδες στο Ιράκ είναι Σίτες Άραβες, Σουνίτες Άραβες και Κούρδοι.¹² Υπολογίζεται ότι το 75-80 % των κατοίκων είναι Άραβες και το 15-20 % είναι Κούρδοι. Στις ομάδες μειονοτήτων περιλαμβάνονται Τουρκομάνοι, Γιαζίντι, Σαμπάκ, Κακαΐς, Βεδουίνοι, Ρομά, Ασσύριοι, Κιρκάσιοι, Σαβαίοι-Μανδαίοι και Πέρσες. Το Ισλάμ είναι η επίσημη θρησκεία της χώρας, με το 95-98 % του πληθυσμού να είναι Μουσουλμάνοι (περίπου 64-69 % Σίτες και 29-34 % Σουνίτες). Οι Χριστιανοί αποτελούν το 1 % του πληθυσμού και άλλες θρησκείες μεταξύ 1 και 4 %.¹³

Η πλειονότητα του πληθυσμού της KRI αυτοπροσδιορίζονται εθνοτικά ως Κούρδοι και η θρησκεία τους είναι Σουνίτες Μουσουλμάνοι. Στην KRI η πιο διαδεδομένη γλώσσα είναι τα κουρδικά.¹⁴ Η πιο διαδεδομένη γλώσσα στην υπόλοιπη χώρα είναι τα αραβικά. Λίγοι Ιρακινοί μιλούν αραβικά και κουρδικά. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ Βορρά και Νότου, αν και υπήρξε κάποια αλληλεπικάλυψη,¹⁵ για παράδειγμα, στη Βαγδάτη υπήρχε μια μεγάλη κουρδική κοινότητα που μιλούσε και τις δύο γλώσσες.¹⁶ Οι Κούρδοι στη Βαγδάτη ήταν περίπου 300 000, σύμφωνα με έκθεση που δημοσιεύθηκε από το κουρδικό μέσο ενημέρωσης, Rudaw, το 2016.¹⁷

⁶ Australia, DFAT, Country Information Report – Iraq, 17 August 2020, [url](#), p. 10

⁷ Iraq, CSO, تقديرات سكان العراق للفترة (2015-2030) [Iraqi Population Estimates for the Period (2015-2030)], 30 June 2020, [url](#)

⁸ Iraq, CSO, العراق وبرنامج الأمم المتحدة للمستوطنات البشرية يوقعان عقداً مشتركاً لدعم تنفيذ التعداد العام للسكان نهاية العام الجاري [Iraq and UN-HABITAT Sign a Contract to Support Conducting the Demographic Census in the End of This Year], 23 January 2020, [url](#)

⁹ US, CIA, The World Factbook; Iraq; People and Society, 17 June 2020, [url](#)

¹⁰ US, CIA, The World Factbook; Iraq; Economy, 17 June 2020, [url](#)

¹¹ US, CIA, The World Factbook; Iraq; Government, 17 June 2020, [url](#)

¹² MRG, Iraq, May 2018, [url](#)

¹³ US, CIA, The World Factbook; Iraq; People and Society 17 June 2020, [url](#)

¹⁴ Encyclopaedia Britannica, Kurd, 21 September 2018, [url](#); IWPR, Arabic-Kurdish Language Divide, 21 July 2006, [url](#)

¹⁵ IWPR, Arabic-Kurdish Language Divide, 21 July 2006, [url](#)

¹⁶ IWPR, Arabic-Kurdish Language Divide, 21 July 2006, [url](#)

¹⁷ Rudaw, Baghdad's Kurdish population sees dramatic decline, official data shows, 9 April 2016, [url](#)

1.2 Ανθρωπιστικό πλαίσιο

Στην Επισκόπηση Ανθρωπιστικών Αναγκών (ΗΝΟ) του Νοεμβρίου 2019, το UNOCHA δήλωσε ότι το Ιράκ παρέμεινε «ασταθές με εκτεταμένες ανησυχίες ανθρωπιστικού χαρακτήρα». Η ΗΝΟ επεσήμανε ότι στο Ιράκ εξακολουθούν να υφίστανται κοινωνικές, σεκταριστικές και εθνοτικές εντάσεις, καθώς και όλο και πιο έντονη «[π]ολιτική αβεβαιότητα και φυσικές καταστροφές». Η έκθεση προσέθεσε ότι τα πιο ευάλωτα άτομα ήταν εκείνα που εκτοπίστηκαν ως επακόλουθο των συγκρούσεων κατά την περίοδο 2014-2017 κατά του ISIL, και εκείνα τα άτομα των οποίων τα μέσα βιοπορισμού επηρεάστηκαν.¹⁸ Σύμφωνα με το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ, η ανασφάλεια στο Ιράκ συνέχισε να «αποτελεί πρόκληση για τις κοινότητες υποδοχής, τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, τους επαναπατριζόμενους και τους φορείς παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς οι εναπομείναντες πυρήνες του ISIL συνεχίζουν να πραγματοποιούν επιθέσεις».¹⁹ Η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Επιχειρήσεων Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO) διαπίστωσε ότι η ανοικοδόμηση και η ανάπτυξη αποτελούν επιτακτικές ανάγκες και επεσήμανε ότι η κατάσταση ασφάλειας στο Ιράκ παρέμεινε ασταθής και ότι «οι μαζικές διαμαρτυρίες ήταν πηγή σοβαρής ανησυχίας».²⁰

Εκτός από την κατάσταση της ασφάλειας, το Κέντρο Παρακολούθησης Εσωτερικών Εκτοπισμών (IDMC) παρατήρησε ότι οι καταιγίδες και οι πλημμύρες προκάλεσαν 37 000 νέους εκτοπισμούς το 2019, καθώς ο Τίγρης και ο Ευφράτης κάθε χρόνο πλημμύριζαν τις παρακείμενες πεδιάδες και τις αστικές περιοχές κάθε χρόνο. Επιπλέον, ακόμη 34 000 άτομα από το νότιο Ιράκ εκτιμάται ότι είχαν εκτοπιστεί λόγω της λειψυδρίας στα κυβερνεία της Βασόρας, του Μαϊσάν, του Ντι Καρ και της Αλ Μουτχάνα. Σύμφωνα με πληροφορίες, πολλά από τα εκτοπισμένα άτομα μετακινήθηκαν σε αστικές περιοχές.²¹

Στο Ιράκ παραμένουν επί του παρόντος 1 381 332 εκτοπισμένοι,²² το 78 % των οποίων τελούν υπό συνθήκες παρατεταμένου εκτοπισμού²³. Ο παρατεταμένος εκτοπισμός και/ή η επιστροφή συνοδεύονται από προβλήματα «που σχετίζονται με την ανθεκτικότητα και την ανάκαμψη», όπως η έλλειψη μέσων βιοπορισμού, η έλλειψη κοινωνικής συνοχής, η έλλειψη αποκατάστασης σε καταφύγια και η αδυναμία της τοπικής αυτοδιοίκησης να «ασκεί βασική πολιτική διοίκηση και να παρέχει βασικές και εξειδικευμένες υπηρεσίες».²⁴

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ παρατήρησε ότι 4,1 εκατομμύρια άτομα μεταξύ του εκτοπισμένου πληθυσμού εξακολουθούσαν να χρήζουν ανθρωπιστικής βοήθειας.²⁵ Σύμφωνα με το UNOCHA, 2,8 εκατομμύρια άνθρωποι (δηλαδή το 68 % των ατόμων που χρήζουν βοήθειας) βρισκόνταν «σε κατάσταση επιτακτικής ανάγκης».²⁶ Επιπλέον, στην έκθεση κατάστασης που καλύπτει την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2020 έως 31 Μαρτίου 2020, η UNICEF δήλωσε ότι 1,89 εκατομμύρια παιδιά στο Ιράκ χρειάζονταν ανθρωπιστική βοήθεια.²⁷

Τέλος, το Ιράκ σημείωσε αύξηση στον αριθμό των κρουσμάτων COVID-19. Σύμφωνα με την UNHCR, ο αριθμός των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων ανήλθε σε 77 506 ως τις 12 Ιουλίου 2020. Πάνω από το 40 % των εν λόγω κρουσμάτων έχουν καταγραφεί στη Βαγδάτη, ακολουθούμενη από τη

¹⁸ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2020, [url](#), p. 4

¹⁹ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 3

²⁰ ECHO, Iraq, 20 May 2020, [url](#), p. 1

²¹ IDMC, Global Report on Internal Displacement: Grid 2020, 23 April 2020, [url](#), p. 33

²² IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq Master List Report 116, 30 June 2020, [url](#), p. 1

²³ IDMC, Global Report on Internal Displacement: Grid 2020, 23 April 2020, [url](#), p. 33

²⁴ UNOCHA, Humanitarian Response Plan: Iraq, January 2020, [url](#), p. 14

²⁵ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 5

²⁶ UNOCHA, Humanitarian Response Plan: Iraq, January 2020, [url](#), p. 14

²⁷ UNICEF, 2020 Internal Displacement Crisis Humanitarian Situation Report, 23 April 2020, available at: [url](#)

Σουλεϊμανίγια και τη Βασόρα. Ο αριθμός των θανάτων ανήλθε σε 3 150, και οι αρχές της ΚRI και των κεντρικών και νότιων κυβερνείων επέβαλαν περιοριστικά μέτρα, μεταξύ άλλων απαγόρευση κυκλοφορίας και ταξιδιών. Η UNHCR παρατήρησε ότι οι ευάλωτες εκτοπισμένες οικογένειες αντιμετώπιζαν κινδύνους στους οποίους περιλαμβάνονταν οι κοινωνικοοικονομικές συνέπειες που οφείλονται στην έλλειψη μέσων βιοπορισμού, στην αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας και στην αναστολή των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.²⁸ Στην ΚRI, ο διεθνής ανθρωπιστικός οργανισμός CARE (Cooperative for Assistance and Relief Everywhere) πραγματοποίησε έρευνα σε περισσότερους από 1 400 ανθρώπους και διαπίστωσε ότι το 74 % των ερωτηθέντων αναγκάστηκαν να μειώσουν τα γεύματά τους και το 61 % αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν πρόσθετο χρέος για να επιβιώσουν από την οικονομική κατάσταση που προκλήθηκε από την κρίση της νόσου COVID-19.²⁹

1.3 Εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα / επαναπατριζόμενοι

1.3.1 Αριθμός εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και επαναπατριζόμενων

Μια έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που δημοσιεύτηκε στις 6 Μαΐου 2020 ανέφερε ότι ο αριθμός των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στο Ιράκ ήταν περίπου 1,4 εκατομμύρια στις 27 Ιανουαρίου 2020, οι οποίοι ζουν σε περισσότερες από 3 000 τοποθεσίες σε ολόκληρη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένων 67 καταυλισμών εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων.³⁰ Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων εκτιμά ότι ο αριθμός των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στο Ιράκ είναι 1,5 εκατομμύριο, εκ των οποίων το 70 % βρίσκονται σε «παρατεταμένο εκτοπισμό».³¹ Τέλος, σύμφωνα με το σύνολο δεδομένων του Πίνακα για την παρακολούθηση των εκτοπίσεων (DTM) του ΔΟΜ για την περίοδο από τον Μάιο έως τον Ιούνιο 2020, ο αριθμός των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων ήταν 1 381 332, εκ των οποίων 35 034 ήταν στη Βαγδάτη, 236 496 στην Ερμπίλ και 6 528 στη Βασόρα.³²

Όσον αφορά τους επαναπατριζόμενους, το σύνολο δεδομένων του DTM για τον Μάιο και τον Ιούνιο 2020 κατέδειξε ότι ο συνολικός αριθμός των επαναπατριζόμενων ήταν 4 718 130 άτομα, τα περισσότερα εκ των οποίων είχαν εκτοπιστεί μεταξύ 2014 και 2017. Σύμφωνα με το σύνολο δεδομένων, πραγματοποιήθηκαν επιστροφές στα ακόλουθα κυβερνεία: Ανμπάρ (1 503 468) – Βαγδάτη (90 228) – Ντοχούκ (768) – Ντιγιάλα (230 244) – Ερμπίλ (53 004) – Κιρκούκ (341 106) – Νινάουα (1 807 170) – Σαλάχ Αλ-Ντιν (692 142).³³

Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ ανέφερε ότι από τις 31 Δεκεμβρίου 2019, 4,6 εκατομμύρια εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα επέστρεψαν στις περιοχές καταγωγής τους και ότι οι πολιτικές της ιρακινής κυβέρνησης «συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενθάρρυνση των επιστροφών· ωστόσο, εκτός από τις αποκλεισμένες επιστροφές, έχουν αναφερθεί πρόωρες, εξαναγκασμένες και αναγκαστικές επιστροφές». Η έκθεση προσθέτει ότι, στις 31 Δεκεμβρίου 2019, περίπου 1,4 εκατομμύρια άτομα παρέμεναν εκτοπισμένα, πολλά από τα οποία είχαν βιώσει αποτυχημένες

²⁸ UNHCR, Iraq: UNHCR COVID-19 Update XII, 12 July 2020, [url](#), p. 2

²⁹ CARE, CARE warns: Rapidly rising COVID-19 cases and massive lack of humanitarian funding put most vulnerable on the brink of survival in Iraq, 9 July 2020, [url](#)

³⁰ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 11

³¹ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

³² IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq Master List Report 116 May – June 2020, 30 June 2020, [url](#), pp. 2, 3

³³ IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq Master List Report 116 May – June 2020, 30 June 2020, [url](#), pp. 1, 5

προσπάθειες επιστροφής.³⁴ Σε έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο 2020, το UNOCHA δήλωσε ότι κατά τον χρόνο της συλλογής και της ανάλυσης των στοιχείων, υπήρχαν 370 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που ζούσαν σε καταυλισμούς και εκτιμούσε ότι ο αριθμός θα μειωνόταν σε 288 000 έως τον Ιανουάριο 2020 και σε 180 000 έως τα τέλη του 2020.³⁵

1.3.2 Τάσεις

Εμπόδια στην επιστροφή

Η έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών της 6ης Μαΐου 2020 επεσήμανε ότι ο «ρυθμός επιστροφής των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων είχε επιβραδυνθεί σημαντικά το 2019, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα σημαντικό ποσοστό του εσωτερικώς εκτοπισμένου πληθυσμού στο Ιράκ να αντιμετωπίζει παρατεταμένους εκτοπισμούς».³⁶ Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων ανέφερε ότι το 70 % όσων παρέμεναν εκτοπισμένοι «ήταν εκτοπισμένοι για περισσότερο από τρία χρόνια». Προσέθεσε ότι, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, το 90 % εξ αυτών «δεν σκοπεύουν να επιστρέψουν βραχυπρόθεσμα και το 70 % δεν σκοπεύουν να επιστρέψουν μακροπρόθεσμα».³⁷ Έθεσε επίσης το ζήτημα του δευτερογενούς εκτοπισμού και του κινδύνου που παρουσίαζε για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που δεν κατάφεραν να επιστρέψουν και μπορεί να «παραμείνουν στο περιθώριο και να περιέλθουν περαιτέρω σε κατάσταση οικονομικής εξαθλίωσης και κοινωνικής περιθωριοποίησης».³⁸

Η Ομάδα Εργασίας για τις Επιστροφές και ο Πίνακας για την Παρακολούθηση των Εκτοπίσεων του ΔΟΜ κατέδειξαν ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του Απριλίου του 2020, δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία επιστροφή σε 269 τοποθεσίες στις εξής περιοχές: Ερμπίλ (45), Νινάουα (115), Κιρκούκ (13), Σαλάχ Αλ-Ντιν (38), Ντιγιάλα (43), Μπαμπίλ (13) και Ανμπάρ (2)³⁹. Το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων, παραθέτοντας πληροφορίες από εργαζόμενους στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, δήλωσε ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί καμία επιστροφή σε 242 περιοχές στο Ιράκ, είτε λόγω μόλυνσης από κατάλοιπα πολέμου του ISIL είτε λόγω απαγόρευσης επιστροφών που επιβλήθηκε από τις δυνάμεις ασφαλείας λόγω της αντιληπτής αλληλεγγύης προς τον ISIL.⁴⁰ Το UNOCHA ανέφερε επίσης ότι «3 377 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης μολυσμένα με εκρηκτικούς μηχανισμούς αποκλείουν τις επιστροφές και επηρεάζουν την άσκηση των δικαιωμάτων».⁴¹ Η έκθεση της Ειδικής Εισηγήτριας του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων προσδιορίζει αρκετά εμπόδια στην επιστροφή των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στο Ιράκ. Σε αυτά περιλαμβάνονται κατεστραμμένες κατοικίες, δικαιώματα ιδιοκτησίας γης, μακροχρόνιες διαμάχες για θέματα ιδιοκτησίας, μόλυνση του εδάφους από εκρηκτικά κατάλοιπα πολέμου, έλλειψη ευκαιριών διαβίωσης, περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία, έλλειψη κοινωνικής συνοχής, τραύμα ή φόβος αντιποίνων στις περιοχές προέλευσης, φόβος επαναδραστηριοποίησης του ISIL και αντιληπτός δεσμός με τον ISIL.⁴² Επιπλέον, τον Σεπτέμβριο του

³⁴ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 3

³⁵ UNOCHA, Humanitarian Response Plan: Iraq, January 2020, [url](#), p. 14

³⁶ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 11

³⁷ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 12

³⁸ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

³⁹ RWG and IOM Displacement Tracking Matrix, Areas of origin having witnessed no return, April 2020, [url](#)

⁴⁰ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

⁴¹ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 52

⁴² UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), pp. 12-13

2019, ο ειδησεογραφικός δικτυακός τόπος New Arab, επικαλούμενος μη προσδιορισμένες εκθέσεις του ΟΗΕ και του ιρακινού κοινοβουλίου, ανέφερε τρεις λόγους που παρεμποδίζουν την επιστροφή των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στις περιοχές προέλευσής τους. Στους ανωτέρω λόγους περιλαμβάνεται η άρνηση των πολιτοφυλακών που ελέγχουν 16 πόλεις και κωμοπόλεις, όπως οι Jurf Al-Sakhr, Al-Awesat, Yathreb, Baiji, Rabi'a και Kharaghol, να επιτρέψουν στις οικογένειες να επιστρέψουν, την εκτεταμένη καταστροφή σε περιοχές που ανακτήθηκαν από τον ISIL, καθώς και φυλετικά ζητήματα.⁴³ Σύμφωνα με εκτιμήσεις ενός αξιωματούχου του ιρακινού Υπουργείου Εσωτερικών, 250 000 οικογένειες θεωρούνταν ότι είχαν δεσμούς με τον ISIL και δεν μπορούσαν να επιστρέψουν στις περιοχές προέλευσής τους λόγω αντιρρήσεων από τις ιρακινές αρχές ή τις τοπικές κοινότητες.⁴⁴

Παρά τα εμπόδια στις επιστροφές που αναφέρθηκαν ανωτέρω, η έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ παρατήρησε ότι στα πέντε κυβερνεία που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ο ISIL (Σαλάχ Αλ-Ντιν, Ανμπάρ, Νινάουα, Κιρκούκ και Ντιγιάλα), 2 375 έργα σταθεροποίησης στους τομείς της στέγασης, των μέσων διαβίωσης, της εκπαίδευσης κ.λπ. είχαν ολοκληρωθεί στις 4 Απριλίου 2020 και 215 βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, τα έργα αυτά επέτρεψαν την επιστροφή 4,7 εκατομμυρίων Ιρακινών στα σπίτια τους από τις 29 Φεβρουαρίου 2020.⁴⁵

Εθελούσιες επιστροφές

Σύμφωνα με την έκθεση του UNOCHA τον Ιανουάριο 2020, ο αριθμός των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων σε καταυλισμούς μειώθηκε από 449 858 σε 293 402 από τον Ιανουάριο έως τον Νοέμβριο του 2019. Σύμφωνα με την έκθεση, το παραπάνω ήταν «αποτέλεσμα ενός συνδυασμού εθελούσιων επιστροφών και αυθόρμητων αναχωρήσεων που οφείλονταν στις αιφνίδιες ενοποιήσεις και στο κλείσιμο καταυλισμών που εκκινήθηκαν από την κυβέρνηση του Ιράκ».⁴⁶

Όσον αφορά τη διαδικασία εθελούσιας επιστροφής, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ανέφερε ότι τρεις οικογένειες που κατοικούσαν προηγουμένως στον καταυλισμό εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων Kilo-18 στην Ανμπάρ έλαβαν άδεια επιστροφής στην πατρίδα τους αφού είχαν εκπληρώσει όλες τις απαιτήσεις σύμφωνα με τις οποίες έπρεπε να βρουν έναν ηγέτη της κοινότητας (προκειμένου να ενεργήσει ως χορηγός) και να προσκομίσουν δέκα μαρτυρίες ότι δεν έχουν υπάρξει ποτέ υποστηρικτές του ISIL. Επιπλέον, στην έκθεση αναφέρεται η περίπτωση μιας ηλικιωμένης γυναίκας η οποία κλήθηκε να πληρώσει 40 000 USD στη μεγαλύτερη φυλή της περιοχής για να της επιτραπεί να επιστρέψει στο σπίτι της στην Ανμπάρ.⁴⁷

Τέλος, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφέρθηκε σε πιθανές περιπτώσεις επιθέσεων εκδίκησης εναντίον επαναπατριζόμενων που επέστρεψαν εκουσίως σε τέσσερα χωριά στη Σιντζάρ. Σύμφωνα με την πηγή, 550 αραβικές οικογένειες επέστρεψαν στα χωριά τους και διέτρεχαν τον κίνδυνο να δεχθούν επιθέσεις εκδίκησης από τους Γιαζίντι γείτονές τους. Οι επαναπατριζόμενοι ισχυρίστηκαν ότι τα σπίτια τους καταστράφηκαν και λεηλατήθηκαν από ένοπλες δυνάμεις μετά τη φυγή τους. Η πηγή προσέθεσε ότι στην περιοχή υπήρχε μόνο μια μικρή μονάδα του ιρακινού στρατού για να προστατεύσει τις οικογένειες που είχαν επιστρέψει, οι οποίες ισχυρίστηκαν ότι είχαν δεχθεί επιθέσεις από τοπικές Λαϊκές Μονάδες Κινητοποίησης (PMU).⁴⁸

⁴³ New Arab (The), العراق: جدل بشأن خطوات إعادة النازحين إلى مدنهم [Iraq: Debate about the Steps of Returning IDPs to Their Towns/Cities], 16 September 2019, [url](#)

⁴⁴ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

⁴⁵ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 11

⁴⁶ UNOCHA, Humanitarian Response Plan: Iraq, January 2020, [url](#), p. 45

⁴⁷ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

⁴⁸ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

Αναγκαστικές επιστροφές

Υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών ανέφεραν περιπτώσεις αναγκαστικής επιστροφής εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων, ιδίως μέσω του κλεισίματος και της συγχώνευσης καταυλισμών. Το UNOCHA προειδοποίησε για τη σοβαρή επίδραση των «ακούσιων και πρόωρων επιστροφών, και αναγκαστικών αναχωρήσεων σε καταυλισμούς» στη σωματική και ψυχική ευημερία των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων. Τέτοιες επιστροφές, σύμφωνα με την πηγή, πραγματοποιήθηκαν ιδιαίτερα στη Νινάουα, στη Σαλάχ Αλ-Ντιν, στην Ανμπάρ και στο Κιρκούκ, και συχνά κατέληγαν σε δευτερογενή εκτοπισμό.⁴⁹ Η Ενημέρωση Προστασίας της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες του Αυγούστου 2019 επεσήμανε ότι οι αναχωρήσεις από καταυλισμούς εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων διπλασιάστηκαν τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον Ιούλιο 2019. Η έκθεση αναφερόταν σε «αναγκαστικές εξώσεις, αναγκαστικές μετεγκαταστάσεις και εξαναγκασμένες αναχωρήσεις» που προέκυψαν από το κλείσιμο καταυλισμών στη Σαλάχ Αλ-Ντιν, στην Ανμπάρ, στο Κιρκούκ και στη Νινάουα.⁵⁰ Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των ΗΕ ανέφερε ότι από τις 31 Δεκεμβρίου 2019, 4,6 εκατομμύρια εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα επέστρεψαν στις περιοχές καταγωγής τους και ότι οι πολιτικές της ιρακινής κυβέρνησης «συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενθάρρυνση των επιστροφών· ωστόσο, εκτός από τις αποκλεισμένες επιστροφές, έχουν αναφερθεί πρόωρες, εξαναγκασμένες και αναγκαστικές επιστροφές».⁵¹

Η έκθεση του New Arab ανέφερε επίσης τις πρόσφατες προσπάθειες της ιρακινής κυβέρνησης να επιστρέψει τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα στις περιοχές προέλευσής τους, ενώ ορισμένες από τις επιστροφές φέρεται να ήταν αναγκαστικές.⁵² Ομοίως, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επεσήμανε ότι περίπου 60 εσωτερικώς εκτοπισμένες οικογένειες αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στο χωριό καταγωγής τους, Tal Abu Jarad, το οποίο εξακολουθούσε να είναι κατεστραμμένο. Σύμφωνα με την έκθεση, ένοπλες ομάδες στην περιοχή στρατολογούσαν ένα αρσενικό μέλος από κάθε οικογένεια για να συμμετάσχει σε μια «τοπική περιπολία στη γειτονιά».⁵³

Σύστημα αποζημίωσης για περιουσιακά στοιχεία που υπέστησαν ζημιές

Όσον αφορά τα υφιστάμενα συστήματα αποζημίωσης, το δίκτυο Global Protection Cluster δήλωσε ότι ο Νόμος αριθ. 20 του 2009 προέβλεπε ότι η ιρακινή κυβέρνηση θα «αποζημιώσει όλους τους πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων, των οποίων οι περιουσίες επηρεάστηκαν από περιστατικά που σχετίζονται με τον πόλεμο». Ο εν λόγω Νόμος τροποποιήθηκε με τον Νόμο αριθ. 57 του 2015, ο οποίος όριζε ότι «όλοι οι Ιρακινοί που πλήττονται ή έχουν πληγεί κατά τη διάρκεια στρατιωτικών επιχειρήσεων και τρομοκρατικών ενεργειών δικαιούνται οικονομική αποζημίωση». Πέντε κατηγορίες ήταν επιλέξιμες για αποζημίωση, μία εκ των οποίων ήταν τα περιουσιακά στοιχεία που υπέστησαν ζημιές.⁵⁴ Επιπλέον, με τον Νόμο αριθ. 2 του 2020 συστήθηκαν υποεπιτροπές αποζημίωσης στη Βαγδάτη και την ΚRI επιπλέον εκείνων που είχαν ήδη συσταθεί στα κυβερνεία που πλήττονταν από συγκρούσεις και εκχωρήθηκαν στις υποεπιτροπές περισσότερες αρμοδιότητες και εξουσίες.⁵⁵

⁴⁹ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 52

⁵⁰ UNHCR, Iraq Protection Update, August 2019, available at: [url](#), p. 1

⁵¹ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 3

⁵² New Arab (The), العراق: جدل بشأن خطوات إعادة النازحين إلى مدنهم [Iraq: Debate about the Steps of Returning IDPs to Their Towns/Cities], 16 September 2019, [url](#)

⁵³ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

⁵⁴ Global Protection Cluster, PROPERTY COMPENSATION GUIDELINES: Based on Iraqi Law 20, 2009, Law 57, 2015 (First Amendment) and Law 2 of 2020 (Second Amendment), March 2020, [url](#), p. 4

⁵⁵ Global Protection Cluster, PROPERTY COMPENSATION GUIDELINES: Based on Iraqi Law 20, 2009, Law 57, 2015 (First Amendment) and Law 2 of 2020 (Second Amendment), March 2020, [url](#), p. 5

Σύμφωνα με την έκθεση του Global Protection Cluster, όλοι οι ιδιοκτήτες περιουσιακών στοιχείων μπορούν να υποβάλουν αξιώσεις αποζημίωσης. Θα πρέπει να υποβάλλεται αντίγραφο έγκυρου εγγράφου ταυτότητας, μαζί με άλλα έγγραφα, όπως αποδεικτικό κυριότητας του «τίτλου ιδιοκτησίας του ακινήτου (taqoo)». Σε περίπτωση απώλειας των εγγράφων ιδιοκτησίας, οι ιδιοκτήτες μπορούν να ζητήσουν την αντικατάστασή τους είτε από τα περιφερειακά γραφεία καταχώρησης ακινήτων είτε από το κεντρικό γραφείο στη Βαγδάτη. Εναλλακτικά, ο κάτοχος μπορεί να αποκτήσει ένα έντυπο απόδειξης ιδιοκτησίας, το οποίο «θα πρέπει να είναι επικυρωμένο από τον *Mukhtar*, τους ηγέτες της κοινότητας, το δημοτικό συμβούλιο, τις τοπικές αρχές και δύο μάρτυρες. Όλοι θα πρέπει να βεβαιώσουν ότι το ακίνητο ανήκει πραγματικά στον εν λόγω αιτούντα». Μαζί με την αξίωση θα πρέπει επίσης να υποβάλλονται υψηλής ποιότητας φωτογραφίες του κατεστραμμένου ακινήτου και η ακριβής διεύθυνση του ακινήτου. Για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που εξακολουθούν να είναι εκτοπισμένα, γραπτές αξιώσεις από τον *Mukhtar*, τον Δήμαρχο και τους γείτονες μπορούν να αντικαταστήσουν τις φωτογραφίες για την εκτίμηση της ζημιάς.⁵⁶

Μια έκθεση που δημοσιεύθηκε από την Ομάδα Δικαιωμάτων των Μειονοτήτων στις 22 Ιανουαρίου 2020 ανέφερε ότι από τον Νοέμβριο του 2019, 26 000 οικογένειες από το κυβερνείο της Νινάουα υπέβαλαν αξιώσεις αποζημίωσης για ζημιές σε περιουσία. Η έκθεση επισήμανε προβλήματα στον μηχανισμό, κυρίως την «πολύπλοκη διαδικασία που απαιτείται για την υποβολή αξίωσης, σε συνδυασμό με τις σημαντικές καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση και τη φερόμενη διαφθορά».⁵⁷ Το UNOCHA παρατήρησε επίσης ότι η πρόσβαση στα συστήματα αποζημίωσης για ζημιές σε ιδιωτικές ιδιοκτησίες ήταν «εξαιρετικά δύσκολη».⁵⁸ Το Global Protection Cluster δήλωσε ότι οι διαδικασίες ήταν «αρκετά σύνθετες, περίπλοκες, κάπως αντιφατικές ή συγκεχυμένες» χωρίς σαφείς οδηγίες ή μηχανισμούς.⁵⁹ Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων σημείωσε ότι «[ο]ι κατεστραμμένες ή ζημιωμένες κατοικίες και άλλα ζητήματα που σχετίζονται με τη στέγαση, τη γη και την περιουσία, όπως η έλλειψη τεκμηρίωσης για την απόδειξη της ιδιοκτησίας, παραμένουν σημαντικό εμπόδιο για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα στον τόπο καταγωγής τους». Η Ειδική Εισηγήτρια παρατήρησε ότι παρά την ύπαρξη μηχανισμών αποζημίωσης για περιουσιακά στοιχεία που υπέστησαν ζημιές, τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα είτε δεν γνώριζαν τους εν λόγω μηχανισμούς, είτε αντιμετώπιζαν εμπόδια κατά την υποβολή αίτησης λόγω ελλιπών εγγράφων.⁶⁰ Σε μεταγενέστερη έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 13 Μαΐου 2020, η Ειδική Εισηγήτρια δήλωσε ότι πολλές αξιώσεις αποζημίωσης δεν είχαν διεκπεραιωθεί και προσέθεσε ότι «ανησυχία προκαλούν επίσης οι ισχυρισμοί για διαφθορά, νεποτισμό και διακρίσεις κατά τη διεκπεραίωση των αξιώσεων».⁶¹

1.3.3 Στέγαση, συνθήκες διαβίωσης και επισιτιστική ασφάλεια

Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων επεσήμανε ότι «τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα εντός και εκτός των καταυλισμών δεν έχουν (ή έχουν περιορισμένη) πρόσβαση σε τροφή, στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και ευκαιρίες διαβίωσης.» Επεσήμανε ότι υπήρχαν εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που ζούσαν σε «υποβαθμισμένα» καταλύματα και ότι το επίπεδο φτώχειας ήταν τόσο υψηλό που κάποια

⁵⁶ Global Protection Cluster, PROPERTY COMPENSATION GUIDELINES: Based on Iraqi Law 20, 2009, Law 57, 2015 (First Amendment) and Law 2 of 2020 (Second Amendment), March 2020, [url](#), pp. 5-6

⁵⁷ MRG, Mosul after the Battle: Reparations for civilian harm and the future of Ninewa, 22 January 2020, [url](#)

⁵⁸ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 52

⁵⁹ Global Protection Cluster, PROPERTY COMPENSATION GUIDELINES: Based on Iraqi Law 20, 2009, Law 57, 2015 (First Amendment) and Law 2 of 2020 (Second Amendment), March 2020, [url](#), p. 7

⁶⁰ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

⁶¹ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, A/HRC/44/41/Add.1, 13 May 2020, [url](#), p. 12

εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα πωλούσαν τα τρόφιμα και άλλα είδη που τους παρέχονταν.⁶² Το σύνολο δεδομένων του ΔΟΜ της 12ης Ιουνίου 2020 κατέδειξε ότι από τις 231 590 οικογένειες εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων, 18 817 ζούσαν σε προσωρινά καταλύματα.⁶³ Το UNOCHA υπολόγισε ότι ο αριθμός των ατόμων που ζούσαν σε προσωρινά καταλύματα, π.χ. ημιτελείς ή εγκαταλελειμμένες δομές, αυτοσχέδια καταλύματα και φθαρμένες σκηνές, ήταν περίπου 700 000 και εντόπισαν 1,5 εκατομμύριο άτομα που είχαν ανάγκη στέγης και μη επισιτιστικών ειδών.⁶⁴ Σύμφωνα με το UNOCHA, περίπου 187 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που ζουν εκτός στρατοπέδων «φοβούνται ότι θα εκδιωχθούν από τη συνήθη κατοικία τους» λόγω αδυναμίας να καταβάλουν ενοίκιο ή οικογενειακών διαφορών για περιουσιακά θέματα, ενώ το 60 % των επαναπατριζόμενων ανέφεραν ζημίες σε περιουσιακά στοιχεία.⁶⁵ Ο UNOCHA υποστήριξε επίσης ότι περίπου 370 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που κατοικούν σε καταυλισμούς και 2 εκατομμύρια «άτομα εκτός καταυλισμών» χρειάζονται βοήθεια στην παροχή καταλύματος. Επιπλέον, περίπου «οι μισές οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής που ζουν σε προσωρινό κατάλυμα έχουν αυξημένες ανάγκες που σχετίζονται με την ασφάλεια και την ιδιωτικότητα».⁶⁶ Επιπλέον, το New Humanitarian δήλωσε ότι το UNDP είχε ξεκινήσει την αποκατάσταση 15 000 κτιρίων στη δυτική Μοσούλη. Σύμφωνα με την πηγή, το UNDP πραγματοποιούσε μερικές μόνο επισκευές, ενώ «η [αν]οικοδόμηση επαφίεται στην κυβέρνηση και ολόκληρες γειτονιές εξακολουθούν να βρίσκονται μέσα στα συντρίμια».⁶⁷

Όσον αφορά τους επαναπατριζόμενους, ο ΔΟΜ σημείωσε ότι συνολικά 27 574, ή 3% όλων των επαναπατριζόμενων οικογενειών ζούσαν σε καταλύματα που χαρακτηρίζονταν ως προσωρινά, δηλαδή ακατοίκητα κτίρια, άτυπους οικισμούς και εγκαταλελειμμένα, θρησκευτικά ή σχολικά κτίρια, σε σύγκριση με 756 623 οικογένειες που ζούσαν σε μη προσωρινά καταλύματα, κυρίως σε οικογένειες υποδοχής, ενοικιαζόμενα σπίτια και κατοικήσιμα κτίρια.⁶⁸ Στη Βαγδάτη, 13 889 οικογένειες επέστρεψαν σε μη προσωρινά καταλύματα σε σύγκριση με 1 044 που επέστρεψαν σε προσωρινά καταλύματα. Στην Ερμπίλ, σχεδόν όλες οι επαναπατριζόμενες οικογένειες επέστρεψαν σε μη προσωρινά καταλύματα.⁶⁹ Στο Σχέδιο Ανθρωπιστικής Αντιμετώπισης του Ιανουαρίου - Μαΐου 2019, ο UNOCHA παρατήρησε ότι «[σ]χεδόν όλες οι οικογένειες που επέστρεψαν στις περιοχές προέλευσής τους (περίπου 95 τοις εκατό) επέστρεψαν σε συνήθη κατοικία που βρισκόταν σε καλή κατάσταση». Σύμφωνα με την έκθεση, οι επαναπατριζόμενοι ανέφεραν τους ίδιους λόγους επιστροφής, μεταξύ των οποίων «βελτιώσεις στην κατάσταση ασφάλειας, παροχή υπηρεσιών και αποκατάσταση των κατοικιών στις περιοχές προέλευσης».⁷⁰

Στο ενημερωτικό δελτίο του 2019 για το Ιράκ, ο ΔΟΜ δήλωσε ότι το κόστος ενοικίασης για κατοικίες δύο υπνοδωματίων κυμαινόταν μεταξύ 200-750 USD το 2019 και η τιμή εξαρτάται από την τοποθεσία και το μέγεθος του ακινήτου. Σύμφωνα με πληροφορίες, οι άγαμοι άνδρες ήταν ευκολότερο να ενοικιάσουν διαμερίσματα ή στούντιο από ό,τι σπίτια. Επιπλέον, ο ΔΟΜ παρατήρησε ότι δεν υπήρχαν κρατικές υπηρεσίες για την παροχή βοήθειας στους επαναπατριζόμενους για την εύρεση στέγης, και η μοναδική διαθέσιμη επιλογή ήταν τα κτηματομεσιτικά γραφεία. Τέλος, η κυβέρνηση παρείχε στεγαστικά δάνεια σε πολίτες που κατείχαν εκτάσεις άνω των 100 τετραγωνικών μέτρων και

⁶² OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

⁶³ IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq IDPS Master List: Round 115, 12 June 2020, [url](#), TAB 'Summary'

⁶⁴ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 57

⁶⁵ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 54

⁶⁶ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 57

⁶⁷ New Humanitarian (The), Nowhere to go: Mosul residents in limbo as camps close, 11 March 2020, [url](#)

⁶⁸ IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq: Returnees Master List – Round 115, 12 June 2020, [url](#), Tab 'Summary'

⁶⁹ IOM, Displacement Tracking Matrix, Iraq: Returnees Master List – Round 115, 12 June 2020, [url](#), Tab 'Shelter Type by Gov of Return'

⁷⁰ UNOCHA, Humanitarian Response Plan: Monitoring Report January – May 2019, 27 August 2019, [url](#), p. 8

που πληρούσαν ορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας. Ωστόσο, σύμφωνα με τον ΔΟΜ, στην ΚRI το πρόγραμμα έχει διακοπεί.⁷¹

Όσον αφορά τις συνθήκες υγιεινής, το UNOCHA εκτίμησε ότι 1,85 εκατομμύρια άνθρωποι σε ολόκληρο το Ιράκ βρίσκονταν σε «άμεση ανάγκη για βιώσιμη, ισότιμη πρόσβαση σε ασφαλείς και κατάλληλες υπηρεσίες ύδρευσης, αποχέτευσης και υγιεινής», εκ των οποίων το 49 % ήταν γυναίκες και κορίτσια, 38 % παιδιά και 4 % ηλικιωμένοι.⁷² Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης κρίσης της νόσου COVID-19, μια έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας που δημοσιεύθηκε στις 6 Μαΐου 2020 ανέφερε ότι «[π]αρεμβάσεις υγείας, ύδρευσης, υγιεινής και αποχέτευσης για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα λάμβαναν χώρα τόσο σε καταυλισμούς όσο και εκτός των καταυλισμών».⁷³

Όσον αφορά την επισιτιστική ασφάλεια, ο UNOCHA δήλωσε ότι «συνολικά 425 000 επαναπατριζόμενοι και 125 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα εκτός καταυλισμών βιώνουν επισιτιστική ανασφάλεια», με τους περισσότερους να βρίσκονται στη Νινάουα, τη Σαλάχ Αλ-Ντιν, την Ανμπάρ και την Ντιγιάλα. Η έκθεση πρόσθεσε ότι οι οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής ήταν οι πιο ευάλωτες και ότι τα κορίτσια ηλικίας μεταξύ 6 και 17 ετών πλήττονταν ιδιαίτερα και «ήταν πιο πιθανό να στερηθούν τροφή από τους φροντιστές τους και... ήταν πιο επιρρεπή στην ενασχόληση με μη ασφαλείς δραστηριότητες που αποφέρουν εισόδημα».⁷⁴ Όσον αφορά το νερό, το UNOCHA δήλωσε ότι «46 τοις εκατό των οικογενειών σε καταυλισμούς, 36 τοις εκατό εκτός καταυλισμών και 21 τοις εκατό των επαναπατριζόμενων οικογενειών αδυνατούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε αρκετό νερό για οικιακή χρήση».⁷⁵

Όσον αφορά τα μέσα βιοπορισμού, η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων δήλωσε ότι η έλλειψη ευκαιριών διαβίωσης έπληττε ιδιαιτέρως τις οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής και αποτελούσε εμπόδιο στην επιστροφή τους στους τόπους προέλευσής τους.⁷⁶ Το UNOCHA υπολόγισε ότι 370 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα σε επίσημους καταυλισμούς, 343 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα εκτός καταυλισμών και 980 000 επαναπατριζόμενοι δεν ήταν σε θέση να «επιτύχουν ένα ελάχιστο επίπεδο βιοτικού επιπέδου».⁷⁷

Τέλος, το Health Cluster δήλωσε ότι τον Μάρτιο 2020, το ιρακινό Υπουργείο Μετανάστευσης και Εκτοπισμού αποφάσισε να αναστείλει την ανθρωπιστική βοήθεια σε εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που διαμένουν σε άτυπους καταυλισμούς στην επαρχία Ανμπάρ. Σύμφωνα με πληροφορίες, μόνο τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που ζουν σε καταυλισμούς θα συνεχίσουν να λαμβάνουν βοήθεια από το Υπουργείο.⁷⁸

1.3.4 Πρόσβαση στην εκπαίδευση

Στην Επισκόπηση Ανθρωπιστικών Αναγκών που δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο 2019, το UNOCHA εκτίμησε ότι το 2020, 1,22 εκατομμύρια εσωτερικώς εκτοπισμένα παιδιά ηλικίας 6-17 ετών θα χρειαστούν κρατική υποστήριξη στον τομέα της εκπαίδευσης. Επί του παρόντος, περίπου 345 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα παιδιά και 815 500 επαναπατριζόμενα παιδιά «είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και

⁷¹ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p.6

⁷² UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 59

⁷³ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 10

⁷⁴ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 47

⁷⁵ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 20

⁷⁶ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

⁷⁷ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 20

⁷⁸ Health Cluster Iraq, Health Cluster Bulletin No. 3, March 2020, [url](#), p. 2

χρειάζονται υποστήριξη για να αποκτήσουν πρόσβαση στην εκπαίδευση», ιδίως στις πόλεις Νινάουα, Ανμπάρ, Σαλάχ Αλ-Ντιν, Κιρκούκ, Σουλεϊμάνιγια, Ερμπίλ και Ντοχούκ.⁷⁹

Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων εξέφρασε τον προβληματισμό της «για τον βαθμό στον οποίο τα εσωτερικά εκτοπισμένα παιδιά εντός και εκτός καταυλισμών στερούνται εκπαίδευσης». Πρόσθεσε ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα παιδιά σε περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIL υφίσταντο διακρίσεις και μειωμένη κινητικότητα λόγω ελλιπών εγγράφων. Επιπλέον, τα παιδιά που «γεννήθηκαν ως αποτέλεσμα πράξης σεξουαλικής βίας» ή που είχαν χάσει τον πατέρα τους, αλλά δεν είχαν πιστοποιητικό θανάτου, δεν μπορούσαν να λάβουν πιστοποιητικό γέννησης ή άλλες ληξιαρχικές πράξεις, γεγονός που με τη σειρά του εμπόδιζε την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση.⁸⁰ Μια έκθεση που δημοσιεύθηκε από κοινού από την UNAMI και την OHCHR τον Φεβρουάριο 2020 επεσήμανε ότι τα παιδιά και οι νεαροί ενήλικες που ζούσαν σε περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIL είχαν «συσσωρεύσει ένα σημαντικό κενό στις ακαδημαϊκές γνώσεις τους λόγω των χαμένων χρόνων εκπαίδευσης και αντιμετωπίζουν επίσης δυσκολίες στην εύρεση των απαραίτητων ληξιαρχικών πράξεων για να εγγραφούν στην επίσημη τυπική εκπαίδευση».⁸¹ Τέλος, η Ειδική Εισηγήτρια παρατήρησε ότι πολλά εσωτερικώς εκτοπισμένα παιδιά εργάζονταν για να συνεισφέρουν στο οικογενειακό εισόδημα.⁸²

Η έκθεση της UNAMI και της OHCHR επεσήμανε το κενό στην παροχή εκπαίδευσης για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα σε περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIL. Σύμφωνα με την έκθεση, παρά την οδηγία της ιρακινής κυβέρνησης η οποία «συνιστά στους δασκάλους να τηρούν τις πάγιες πολιτικές διενέργειας «κατατακτῆριων εξετάσεων», ώστε να μπορούν τα παιδιά να επανενταχθούν στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα», «οι μαθητές που ζούσαν σε περιβάλλοντα εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων συνήθως δεν τοποθετούνταν σε τάξεις κατάλληλες για την ηλικία τους, αλλά μαζί με μικρότερα παιδιά», με αποτέλεσμα να υπάρχουν υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης στη μέση και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, οι υπερπλήρεις σχολικές τάξεις και ο περιορισμός του χρόνου, καθώς και τα «κοινωνικά και ατομικά τραύματα που δεν έχουν τύχει θεραπείας» επιδείνωναν το πρόβλημα.⁸³ Επιπλέον, και σύμφωνα με μια άσκηση χαρτογράφησης που διεξήχθη τον Μάιο 2019 από το Camp Coordination and Camp Management Cluster υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών, δέκα καταυλισμοί εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων δεν διέθεταν καμία παροχή εκπαίδευσης, ενώ τα σχολεία στη Μοσούλη λειτουργούσαν σε τρεις βάρδιες, γεγονός που περιόριζε το σχολικό ωράριο σε τέσσερις ώρες ημερησίως.⁸⁴ Η UNICEF αναφέρθηκε στις προκλήσεις στον τομέα της εκπαίδευσης που περιελάμβαναν «περιορισμένη διαθεσιμότητα φυσικών δομών, διδακτικού υλικού και ειδικευμένου προσωπικού».⁸⁵ Προκειμένου να καλυφθεί αυτό το κενό, το ιρακινό Υπουργείο Παιδείας δημιούργησε το εθνικό Πρόγραμμα Ταχύρρυθμης Μάθησης (ALP), το οποίο αφορούσε όμως μόνο το πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, η πλειονότητα των κατοίκων σε καταυλισμούς εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και σε αγροτικές

⁷⁹ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 43

⁸⁰ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

⁸¹ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 4

⁸² OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

⁸³ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 9

⁸⁴ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 10

⁸⁵ UNICEF, 2020 Internal Displacement Crisis Humanitarian Situation Report, 23 April 2020, available at: [url](#)

περιοχές σε κυβερνεία που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIL δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από τέτοιες πρωτοβουλίες επειδή στερούνταν ελεύθερης κυκλοφορίας.⁸⁶

Σύμφωνα με την έκθεση της UNAMI και της OHCHR, οι τρέχουσες οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας απαιτούν διάφορα είδη ληξιαρχικών πράξεων για την εγγραφή στο σχολείο. Σύμφωνα με πληροφορίες, 45 000 παιδιά σε καταυλισμούς εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων δεν διαθέτουν τα εν λόγω έγγραφα και οι περισσότερες από τις οικογένειες που ζούσαν σε περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIL έχουν χάσει ουσιαστικά έγγραφα. Αυτό έχει αντίκτυπο στην πρόσβαση στην εκπαίδευση. Το πρόβλημα αφορά κυρίως παιδιά με εκλιπόντα πατέρα, καθώς οι οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας απαιτούν την υποβολή εγγράφων ταυτοποίησης τόσο για το παιδί όσο και για τους γονείς.⁸⁷ Μια έκθεση του Συμβουλίου Προσφύγων της Δανίας (DRC), του Συμβουλίου Προσφύγων της Νορβηγίας (NRC) και της Διεθνούς Επιτροπής Διάσωσης (IRC) επεσήμανε ότι υπήρχαν διαφορές μεταξύ των κυβερνείων όσον αφορά τα απαιτούμενα έγγραφα για την εγγραφή στο σχολείο. Στην έκθεση διαπιστώνεται ότι στη Σαλάχ Αλ-Ντιν, για να εγγραφεί στο σχολείο ένας μαθητής χρειαζόταν μόνο το δελτίο ταυτότητάς του, ενώ στην Ανμπάρ, ζητούνταν τα δελτία ταυτότητας τόσο του μαθητή όσο και των γονέων.⁸⁸ Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας εξέδωσε οδηγία που «επιτρέπει στα παιδιά σχολικής ηλικίας να εγγραφούν στο σχολείο χωρίς έγγραφα, με την προϋπόθεση ότι οι γονείς τους θα υποβάλουν τα απαιτούμενα έγγραφα εντός ενός μηνός από την εγγραφή». Η εν λόγω οδηγία, σύμφωνα με τη UNAMI, δεν ήταν αποτελεσματική λόγω της ανεπαρκούς διάδοσης της πληροφορίας και της χρονοβόρας διαδικασίας απόκτησης των εγγράφων, η οποία καθυστέρησε για περισσότερο από έναν μήνα.⁸⁹

Όσον αφορά τα παιδιά των επαναπατριζόμενων που φοιτούσαν στο σχολείο στο εξωτερικό, ο ΔΟΜ παρατήρησε ότι ζητούνταν τα ακόλουθα έγγραφα για να εγγραφούν σε σχολεία στο Ιράκ: πιστοποιητικό από το αλλοδαπό σχολείο επικυρωμένο από την ιρακινή πρεσβεία στη χώρα υποδοχής και τα Υπουργεία Παιδείας / Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Εξωτερικών Υποθέσεων του Ιράκ, ταυτότητα του μαθητή και των γονέων, δελτίο συσσιτίου και προσωπικές φωτογραφίες. Επιπλέον, τα απολυτήρια λυκείου έπρεπε να αναγνωριστούν ως ισοδύναμα από το Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης.⁹⁰

1.3.5 Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο του ΔΟΜ για το Ιράκ για το 2019, το σύστημα υγείας στο Ιράκ είναι προσβάσιμο σε όλους τους πολίτες. Για τους ενήλικες, για την εισαγωγή στις κλινικές ή τα νοσοκομεία απαιτείται μόνο το δελτίο ταυτότητας. Κατά τον εμβολιασμό βρεφών, δίνονται στους γονείς φυλλάδια και κατάλογοι ελέγχου, τα οποία υποχρεούνται να φέρουν μαζί τους όταν επισκέπτονται το νοσοκομείο. Οι πληροφορίες που περιέχονται στο φυλλάδιο προκύπτουν από το πιστοποιητικό γέννησης του βρέφους και τα δελτία ταυτότητας των γονέων.⁹¹ Όσον αφορά την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων παρατήρησε ότι όσοι δεν είχαν τα απαραίτητα έγγραφα, δεν είχαν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και δεν μπορούσαν να λάβουν πιστοποιητικό γέννησης για τα παιδιά τους.⁹²

⁸⁶ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), pp. 10-11

⁸⁷ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 11

⁸⁸ NRC, et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 11

⁸⁹ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 12

⁹⁰ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 9

⁹¹ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 4

⁹² HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

Το UNOCHA διαπίστωσε ότι τα άτομα που χρειάζονταν ανθρωπιστική στήριξη όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη ήταν λιγότερα λόγω του κινήματος επιστροφών που είχε ήδη πραγματοποιηθεί και της «σταδιακής αποκατάστασης βασικών κυβερνητικών υγειονομικών υπηρεσιών στις περιοχές επιστροφής». Η ίδια πηγή πρόσθεσε ότι η ανάγκη για περίθαλψη των τραυματισμένων στην πρώτη γραμμή και για «υπηρεσίες σωστικής πρωτοβάθμιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης» έπαψε να υφίσταται μετά το τέλος των συγκρούσεων.⁹³ Ωστόσο, το UNOCHA παρατήρησε ότι περίπου 325 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα σε καταυλισμούς και 500 000 εκτός καταυλισμών εξακολούθησαν να χρειάζονται βασικές υπηρεσίες υγείας, «συμπεριλαμβανομένων βασικών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης που παρέχονται από ανθρωπιστικούς εταίρους, οι οποίες καλύπτουν κενά στη δυναμικότητα της Διεύθυνσης Υγείας (DoH)». Σύμφωνα με πληροφορίες, περίπου 2 εκατομμύρια επαναπατριζόμενοι διέτρεχαν τον κίνδυνο αδυναμίας κάλυψης των βασικών υγειονομικών αναγκών τους το 2020 στις περιοχές επιστροφής αν οι ανθρωπιστικοί φορείς δεν ήταν σε θέση να παρέχουν τις υπηρεσίες τους. Τα κυβερνεία της Ανμπάρ, της Μπαμπίλ, της Βαγδάτης, της Ντοχούκ, της Ντιγάλα, της Ερμπίλ, του Κιρκούκ, της Νατζάφ, της Νινάουα, της Σαλάχ Αλ-Ντιν και της Σουλεϊμανίγια εξακολουθούσαν να αποτελούν προτεραιότητα για το UNOCHA.⁹⁴ Επιπλέον, το κόστος των φαρμάκων θεωρήθηκε «το μεγαλύτερο εμπόδιο στην πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες», ενώ συγκεκριμένα φάρμακα για χρόνιες ασθένειες δεν ήταν πάντοτε διαθέσιμα ή δεν παρέχονταν πάντα από τη Διεύθυνση Υγείας.⁹⁵

Σε έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 11 Μαρτίου = 2020, το Iraq Protection Cluster διαπίστωσε ότι στη Βαγδάτη, 4 189 άτομα χρειάζονταν ψυχοκοινωνική υποστήριξη το 2020, εκ των οποίων 656 ήταν εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και 3 472 επαναπατριζόμενοι. Στην Ερμπίλ, ο συνολικός αριθμός των ατόμων που χρειάζονταν ψυχοκοινωνική υποστήριξη ήταν 10 598, εκ των οποίων 9 764 ήταν εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και 829 επαναπατριζόμενοι. Η έκθεση ανέφερε ότι το 2019, 13 εταίροι υλοποίησης / ΜΚΟ βρίσκονταν στη Βαγδάτη και 16 στην Ερμπίλ, για να καλύψουν τις ανάγκες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.⁹⁶

Για πληροφορίες σχετικά με τον αντίκτυπο της COVID-19 στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης του Ιράκ, ανατρέξτε στην [ενότητα 1.8](#) παρακάτω.

1.3.6 Ευκαιρίες απασχόλησης

Το UNOCHA παρατήρησε ότι η «κύρια ανάγκη ανάκαμψης» για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα ήταν η πρόσβαση στην απασχόληση και στην εργασία, η τρίτη πιο σημαντική αναφερόμενη ανάγκη για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και τους επαναπατριζόμενους, μετά την τροφή και την ιατρική περίθαλψη.⁹⁷ Η ολοκληρωμένη αξιολόγηση τοποθεσίας III (Integrated Location Assessment III) του ΔΟΜ, που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 2019, δήλωσε ότι η πρόσβαση στην απασχόληση και στα μέσα βιοπορισμού αποτελούσε βασικό προβληματισμό των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων σχεδόν σε όλες από τις περισσότερες από 4 000 τοποθεσίες που αξιολόγησε το 2018.⁹⁸ Η έλλειψη μέσων βιοπορισμού μεταφράστηκε σε δυσκολίες πρόσβασης σε βασικές ανάγκες, όπως τρόφιμα, είδη οικιακής χρήσης/είδη διατροφής και στέγη.⁹⁹ Επιπλέον, στην Επισκόπηση Ανθρωπιστικών Αναγκών του Νοεμβρίου 2019, το UNOCHA δήλωσε ότι «η έλλειψη μέσων βιοπορισμού αποτέλεσε πρωταρχικό εμπόδιο για τις βιώσιμες επιστροφές, αποτελώντας αντικίνητρο για την επιστροφή των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και καταλύτη για τον δευτερογενή εκτοπισμό των

⁹³ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 50

⁹⁴ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 49

⁹⁵ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 20

⁹⁶ Protection Cluster Iraq, Psychosocial Support (PSS) Activities in Iraq: 2019 Achievements & 2020 Needs, 11 March 2020, [url](#)

⁹⁷ UNOCHA, Iraq: Humanitarian Needs Overview - November 2018, 16 December 2018, [url](#), pp. 51-52

⁹⁸ IOM, Integrated Location Assessment Part III, 2 January 2019, [url](#), p. 6

⁹⁹ IOM, Integrated Location Assessment Part III, 2 January 2019, [url](#), pp. 6, 34-35

επαναπατριζόμενων». Σύμφωνα με την έκθεση, οι επαναπατριζόμενοι και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα εκτός καταυλισμών μαστίζονταν από τα χρέη και τα επίπεδα ανεργίας στη Νινάουα, την Ανμπάρ, τη Σαλάχ αντ-Ντι, τη Ντιγιάλα, και το Κιρκούκ ήταν υψηλά. Επιπλέον, το UNOCHA εκτιμά ότι ο αριθμός των ατόμων που χρειάζονται βοήθεια όσον αφορά τα μέσα διαβίωσης το 2020 είναι 2,39 εκατομμύρια.¹⁰⁰ Όσον αφορά την ανεργία μεταξύ των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων, η Παγκόσμια Τράπεζα ανέφερε στην έκθεσή της τον Ιανουάριο 2018 ότι στα επτά κυβερνεία που επλήγησαν από συγκρούσεις, όπως η Ανμπάρ, η Μπαμπίλ, η Ντιγιάλα, το Κιρκούκ, η Νινάουα, η Σαλάχ Αλ-Ντιν και η Βαγδάτη, η ανεργία ανήλθε σε 17. % και η υποαπασχόληση σε 9.7 %. Σύμφωνα με την έκθεση, το ποσοστό ανεργίας στην Ανμπάρ και τη Ντιγιάλα ήταν 33.6 % και 20.7 % αντίστοιχα.¹⁰¹

Στο ανθρωπιστικό δελτίο του Απριλίου 2020, το UNOCHA αναφέρθηκε σε μια κυβερνητική εκστρατεία που έλαβε χώρα στα τέλη του 2019 για την πρόσληψη προσωπικού ασφαλείας. Σύμφωνα με πληροφορίες, η εκστρατεία «είχε ως αποτέλεσμα την πρόσληψη ενός αριθμού εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων (IDP) στις ιρακινές δυνάμεις ασφαλείας (ISF) και ως αστυνομικοί». Σύμφωνα με το δελτίο, το προσωπικό που προσλήφθηκε εργαζόταν εκ περιτροπής εντός ή μεταξύ κυβερνείων και επέστρεφε στον καταυλισμό διαμονής για διαλείμματα.¹⁰²

Σύμφωνα με το ενημερωτικό δελτίο του ΔΟΜ για το Ιράκ για το 2019, η ιρακινή κυβέρνηση παρέχει προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για να αντιμετωπίσει τα ζητήματα που αφορούν την ανεργία και το χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων και για να ανταποκριθεί στις «ανάγκες του αναδυόμενου ιδιωτικού τομέα». Οι επαναπατριζόμενοι μπορούν να ζητήσουν συνδρομή από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και πρέπει να προσκομίσουν το δελτίο ταυτότητας και δελτία συσσιτίου, καθώς και άλλα διάφορα έγγραφα για να εγγραφούν στο μητρώο του Υπουργείου.¹⁰³

1.3.7 Νομικοί περιορισμοί για τα ταξίδια ή τη διαμονή στο Ιράκ

Το Άρθρο 44 του Ιρακινού Συντάγματος του 2005 ορίζει ότι «[κ]άθε Ιρακινός έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί, να ταξιδεύει και να διαμένει εντός και εκτός του Ιράκ ελεύθερα».¹⁰⁴ Στις 11 Φεβρουαρίου 2019, το Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο του Ιράκ επανέλαβε ότι οι Ιρακινοί πολίτες απολαμβάνουν την ελευθερία να ταξιδεύουν εντός και εκτός του Ιράκ και ότι αυτή η ελευθερία δεν μπορεί να περιοριστεί από καμία νομοθεσία.¹⁰⁵ Πληροφορίες σχετικά με τους τύπους εγγράφων που απαιτούνται για εσωτερική κινητικότητα και σχετικά με την ύπαρξη ή μη νομικών περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία μεταξύ περιφερειών στο Ιράκ παρέχονταν σπανίως και η βασική πηγή που ερωτήθηκε κατά τη σύνταξη αυτής της έκθεσης ήταν εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα.

Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων σημείωσε ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα από το Ιράκ αντιμετώπιζαν «πολύαριθμα εμπόδια» στον τρόπο απόκτησης ληξιαρχικών πράξεων. Επεσήμανε τη σημασία αυτών των εγγράφων για «την άσκηση ευρέος φάσματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όσον αφορά την πρόσβαση των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων σε βασικές υπηρεσίες, εκπαίδευση, παροχές υγειονομικής περίθαλψης και κοινωνικής ασφάλισης, στέγαση, έγγεια και ιδιοκτησιακά δικαιώματα και την ελεύθερη

¹⁰⁰ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 45

¹⁰¹ World Bank Group, Iraq: Reconstruction and Investment, January 2018, [url](#), p. 32

¹⁰² UNOCHA, Humanitarian Bulletin, April 2020, [url](#), p. 1

¹⁰³ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 5

¹⁰⁴ Iraq, Constitution of Iraq, 2005, [url](#), Art. 44

¹⁰⁵ Al-Sumaria, المحكمة الاتحادية: لا يجوز تقييد حرية سفر العراقي داخل البلاد وخارجها [Federal Court: Iraqis' Freedom of Travel inside and outside Iraq Should not be Curtailed], 11 February 2019, [url](#)

κυκλοφορία».¹⁰⁶ Επιπλέον, εξέφρασε την ανησυχία της για «τους περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία που επιβάλλονται στα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα», ιδίως μέσω της απαίτησης να λαμβάνουν άδεια ασφαλείας για να μπορούν να ταξιδέψουν. Πρόσθεσε ότι «απαιτούνται άδειες ασφαλείας, οι οποίες δεν χορηγούνται συχνά σε μέλη οικογενειών που θεωρούνται συνδεδεμένες με εξτρεμιστικές ομάδες».¹⁰⁷ Η έκθεση του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, της 14ης Ιουνίου 2019, ανέφερε ότι μέλη των δυνάμεων ασφαλείας στο Ιράκ παραδέχτηκαν ότι η απαγόρευση έκδοσης αδειών ασφαλείας σε εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που ζούσαν υπό τον ISIL είχε ως στόχο τον περιορισμό των μετακινήσεών τους προκειμένου να τους έχει υπό παρακολούθηση. Η έκθεση ανέφερε επίσης ότι η κυκλοφορία χωρίς έγκυρο δελτίο ταυτότητας στο Ιράκ μπορεί να επέφερε σύλληψη και, κατά συνέπεια, βασανιστήρια.¹⁰⁸ Επιπλέον, η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων έκανε αναφορά σε πληροφορίες σύμφωνα με τις οποίες, τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα ήταν περιορισμένα στους καταυλισμούς τους και μπορούσαν να επισκεφτούν ιατρικές ή νομικές υπηρεσίες μόνο με συνοδεία.¹⁰⁹ Το UNOCHA παρατήρησε ότι η ανάγκη νομικής συνδρομής των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και των επαναπατριζόμενων σχετικά με τα έγγραφα πολιτικής κατάστασης και την ιδιοκτησία γης και κατοικίας παρέμεινε υψηλή, με περισσότερες από 500 000 οικογένειες να μην διαθέτουν βασικά έγγραφα. Σύμφωνα με την έκθεση, τα άτομα που δεν διέθεταν τα εν λόγω έγγραφα διέτρεχαν τον κίνδυνο επιδείνωσης του βιοτικού επιπέδου τους και παραβιάσεων των δικαιωμάτων τους.¹¹⁰

Σύμφωνα με μια έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2019 από το Συμβούλιο Προσφύγων της Νορβηγίας (NRC), το Συμβούλιο Προσφύγων της Δανίας (DRC) και τη Διεθνή Επιτροπή Διάσωσης (IRC), οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες «ανέφεραν ότι έπρεπε να διαθέτουν τόσο πολιτικό δελτίο ταυτότητας όσο και άδεια ασφαλείας για να διέλθουν από τα σημεία ελέγχου σε περιοχές που ελέγχονταν προηγουμένως από τον IS». Στη Σαλάχ Αλ-Ντιν, οι άνθρωποι ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες στο να ταξιδέψουν εντός του κυβερνείου, είτε επειδή δεν αναγνώρισαν τις άδειες ασφαλείας που είχαν στα σημεία ελέγχου, είτε επειδή τους ζητήθηκε να λάβουν πρόσθετα «δελτία ασφαλείας» ή να έχουν χορηγίες.¹¹¹ Τέλος, το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων παρατήρησε ότι η μη κατοχή εγγράφων πολιτικής κατάστασης και άδειας ασφαλείας στο Ιράκ επέφερε περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας.¹¹²

Τον Νοέμβριο 2019, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δημοσίευσε το έγγραφο με τίτλο «Πληροφορίες για τη χώρα προέλευσης σχετικά με τις απαιτήσεις πρόσβασης και διαμονής στο Ιράκ (Ενημέρωση Ι)». Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, τα άτομα που προέρχονταν από «περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIS ή που είχαν πληγεί από συγκρούσεις, ιδίως οι Σουνίτες Άραβες (συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που επέστρεφαν στο Ιράκ από τρίτη χώρα)» έπρεπε να έχουν έναν χορηγό για να αποκτήσουν πρόσβαση στα κυβερνεία της Μαϊσάν, της Μουτχάνα και της Ντοχούκ. Για την είσοδο στα κυβερνεία της Βαβέλ, της Βαγδάτης, της Βασόρα, της Ντιγιάλα, της Ερμπίλ, της Κερμπάλα, του Κιρκούκ, της Νατζέφ, της Καντισίγια, της Σουλεϊμανίγια και της Γουασίτ δεν απαιτείται χορηγία. Επιπλέον, «οι απαιτήσεις χορηγίας για την είσοδο στα κυβερνεία

¹⁰⁶ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

¹⁰⁷ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

¹⁰⁸ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

¹⁰⁹ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

¹¹⁰ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 52

¹¹¹ NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 17

¹¹² HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

της Βασόρα, της Ερμπίλ, της Καντισίγια και της Σουλεϊμανίγια από αέρος ή στα εσωτερικά χερσαία σύνορα καταργήθηκαν στις αρχές του 2019».

Όσον αφορά την κατοικία, η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες παρατήρησε τις ακόλουθες απαιτήσεις που αφορούσαν άτομα από περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIS ή που είχαν πληγεί από συγκρούσεις, ιδίως τους Σουνίτες Άραβες:

- Κυβερνείο της Βαγδάτης: δύο χορηγοί από τη γειτονιά στην οποία σκοπεύει να διαμείνει το άτομο και επιστολή υποστήριξης από τον τοπικό *Mukhtar*.
- Κυβερνείο της Ντοχούκ: έγκριση του τοπικού *Asayish* που λαμβάνεται μέσω του χορηγού από τη Ντοχούκ. Αυτό αφορούσε τους «Άραβες από περιοχές που βρίσκονταν προηγουμένως υπό την κατοχή του ISIS ή που είχαν πληγεί από συγκρούσεις και τους Τουρκομάνους από το Ταλ Άφαρ».
- Κυβερνείο της Ντιγιάλα: δύο χορηγοί από τη γειτονιά στην οποία σκοπεύει να διαμείνει το άτομο και επιστολή υποστήριξης από τον τοπικό *Mukhtar*. Στην περιοχή Κηαααίν, «απαιτούνται επιστολές από τρεις υπηρεσίες (γραφείο *Mukhtar*, Τμήμα Εθνικής Ασφάλειας και Τμήμα Πληροφοριών)».
- Πόλη του Κιρκούκ: απαιτείται μόνο μια επιστολή υποστήριξης από τον τοπικό *Mukhtar* της γειτονιάς στην οποία το άτομο σκοπεύει να διαμείνει. Οι προηγούμενες απαιτήσεις χορηγίας καταργήθηκαν μετά την αποκατάσταση του ελέγχου της κεντρικής κυβέρνησης στις 16 Οκτωβρίου 2017.
- Νότια κυβερνεία: τοπικός χορηγός και επιστολή υποστήριξης από τον τοπικό *Mukhtar*.
- Κυβερνεία Ερμπίλ και Σουλεϊμανίγια: κάρτες διαμονής (ή κάρτες πληροφοριών) από τον τοπικό *Asayish* στη γειτονιά στην οποία το πρόσωπο προτίθεται να εγκατασταθεί και δεν απαιτείται χορηγός. Οι άγαμοι Άραβες και Τουρκομάνοι άνδρες έπρεπε να «υποβάλουν επιστολή υποστήριξης από τον εργοδότη τους για να λάβουν κάρτα διαμονής ισχύος ενός έτους με δυνατότητα ανανέωσης». Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες δήλωσε ότι τα άτομα που δεν είχαν μόνιμη απασχόληση λάμβαναν «κάρτα διαμονής ισχύος μόνο ενός μήνα με δυνατότητα ανανέωσης», γεγονός που τους δημιουργούσε προβλήματα να βρουν μόνιμη απασχόληση.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «[ο]ι προϋποθέσεις πρόσβασης και διαμονής δεν καθορίζονται πάντα με σαφήνεια ή/και η εφαρμογή τους μπορεί να διαφέρει ή να υπόκειται σε αλλαγές, ανάλογα κυρίως με την κατάσταση ασφάλειας» και ότι «οι απαιτήσεις χορηγίας δεν καθορίζονται γενικά σύμφωνα με τον νόμο ούτε ανακοινώνονται επίσημα».¹¹³

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την απόκτηση απωλεσθέντων εγγράφων από επαναπατριζόμενους και εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, ανατρέξτε στην [Ενότητα 1.7](#) παρακάτω.

¹¹³ UNHCR, Iraq: Country of Origin Information on Access and Residency Requirements in Iraq: Ability of Persons Origination from Formerly ISIS-Held or Conflict-Affected Areas to Legally Access and Remain in Proposed Areas of Relocation (Update I), 6 November 2019, available at: [url](#), pp. 2, 3

1.4 Γυναίκες

1.4.1 Απασχόληση

Το Ιρακινό Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018 -2022 αναγνώρισε ότι η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας ήταν ασθενής (14.5 % συνολικά, 12 % στις αγροτικές περιοχές και 14 % στις αστικές περιοχές).¹¹⁴ Σε μια ανάρτηση ιστολογίου που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο της Παγκόσμιας Τράπεζας στις 27 Αυγούστου 2019, οι συντάκτες δήλωσαν ότι το ποσοστό των εργαζομένων γυναικών στο Ιράκ ήταν το 19 % του συνολικού πληθυσμού γυναικών ηλικίας 15 ετών και άνω. Όσες είχαν κατώτερο μορφωτικό επίπεδο ήταν συνήθως αυτοαπασχολούμενες ή εργάζονταν σε ανεπίσημες μορφές εργασίας.¹¹⁵ Η Παγκόσμια Τράπεζα, βάσει των εκτιμήσεων του ΔΓΕ, ανέφερε ότι το 30.4 % του γυναικείου εργατικού δυναμικού στο Ιράκ το 2019 ήταν άνεργες.¹¹⁶ Επιπλέον, και σύμφωνα με τη δημογραφική έρευνα του ΔΟΜ το 2018 για την ΚRI, στο κυβερνείο της Ερμπίλ, το 10.7 % των γυναικών ήταν «μέρος του εργατικού δυναμικού», με υψηλότερο ποσοστό στις αστικές περιοχές (11.1 %) σε σύγκριση με τις αγροτικές (8 %) στην περιοχή ΚRI.¹¹⁷

Στην έκθεσή του του Νοεμβρίου 2019, η ανθρωπιστική πρωτοβουλία REACH ανέφερε επίσημα σχέδια και πολιτικές με στόχο την προστασία και την προώθηση της απασχόλησης των γυναικών. Σε αυτά περιλαμβάνονται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Εφαρμογή του Ψηφίσματος αρ. 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, η Εθνική Στρατηγική 2014-2018 για την Προώθηση του Καθεστώτος των Ιρακινών Γυναικών και ο Εργατικός Νόμος του Ιράκ του 2015. Παρά τις προσπάθειες αυτές, η REACH κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε αξιοσημείωτη ασυνέπεια στην εφαρμογή των εν λόγω πολιτικών, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα.¹¹⁸

Το Ιρακινό Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2018-2022 ανέφερε πολλές προκλήσεις που εμπόδιζαν την αποτελεσματική συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Μεταξύ των προκλήσεων αυτών ήταν η «ασθενής ενεργοποίηση των νόμων για τη χειραφέτηση των γυναικών» λόγω κοινωνικών και πολιτιστικών παραγόντων, η κατάργηση του Υπουργείου Γυναικείων Υποθέσεων και του Υπουργείου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και το υψηλό ποσοστό πρακτικών που παραβίαζαν τον Νόμο περί προσωπικής κατάστασης, όπως οι γάμοι παιδιών. Επιπλέον, η έλλειψη ευαισθησίας για τα θέματα φύλου στον κρατικό προϋπολογισμό, οι διακρίσεις εις βάρος των γυναικών όσον αφορά τους κοινωνικούς και οικονομικούς ρόλους, η αύξηση του αριθμού των χηρών και των ορφανών και η ανεπαρκής εκπαίδευση και οι δεξιότητες των γυναικών επηρέαζαν επίσης την απασχόληση των γυναικών.¹¹⁹ Οι στόχοι που έθετε το σχέδιο για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των γυναικών περιελάμβαναν τη βελτίωση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας μέσω της κατάρτισης και της διευκόλυνσης του δανεισμού, και στον ιδιωτικό τομέα μέσω της αύξησης μικρών δανείων σε γυναίκες και της εστίασης στην ενεργοποίηση του κεφαλαίου που αφορά τις γυναίκες στον ιρακινό εργατικό νόμο αριθ. 37/2015.¹²⁰

Η UNAMI παρατήρησε ότι παράγοντες όπως η βία, η ανασφάλεια, οι απόψεις της κοινωνίας για τις γυναίκες και η ανεπαρκής εκπλήρωση των κρατικών καθηκόντων επηρέαζαν τον «ρόλο των Ιρακινών γυναικών στην ανοικοδόμηση της χώρας».¹²¹ Επιπλέον, οι Ιρακινές γυναίκες τείνουν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την αναξιόπιστη παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, η οποία «εμποδίζει το

¹¹⁴ Republic of Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [url](#), p. 211

¹¹⁵ Canpolat, E. and Maier, E., Powering Women in Iraq, 27 August 2019, [url](#)

¹¹⁶ World Bank (The), Unemployment, female (% of female labor force) (modeled ILO estimate) – Iraq, 1 July 2020, [url](#), TAB. Data

¹¹⁷ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 39

¹¹⁸ REACH, Iraq: Assessment on employment and working conditions of conflict affected women across key sectors, November 2019, [url](#), p. 3

¹¹⁹ Republic of Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [url](#), p. 211

¹²⁰ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [url](#), p. 212

¹²¹ UNAMI, Country Profile, n. d., [url](#)

εισόδημα και την παραγωγικότητα των γυναικείων μικρών επιχειρήσεων και... αποθαρρύνει τις γυναίκες να συνεχίσουν τις σπουδές τους και/ή να ασχοληθούν με δραστηριότητες που παράγουν εισόδημα».¹²²

Σε μια έρευνα που διενήργησε η Παγκόσμια Τράπεζα στην ΚRI, περισσότερο από το 70 % των ερωτηθέντων ανδρών και γυναικών θεωρούσε ότι η απασχόληση των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα ήταν αποδεκτή και περισσότερο από το 50 % των ανέργων γυναικών που ερωτήθηκαν δήλωσαν ότι ήταν πρόθυμες να εργαστούν.¹²³ Όσον αφορά τον τύπο απασχόλησης των γυναικών στην πόλη Ερμπίλ, το 82.3 % των εργαζόμενων γυναικών απασχολούνταν στον δημόσιο τομέα, το 10.5 % στον ιδιωτικό τομέα, το 2.9 % ήταν αυτοαπασχολούμενες και το 1.9 % ήταν εργαζόμενες με ημερομίσθιο.¹²⁴ Το KRI 2020 Vision δήλωσε ότι περίπου το 80 % των εργαζόμενων γυναικών στην ΚRI εργάζονταν στον δημόσιο τομέα.¹²⁵

Η ΚRI Vision 2020 αναγνώρισε ότι «οι πολιτισμικές αντιλήψεις συνεχίζουν να περιορίζουν την ίση πρόσβαση των γυναικών σε πόρους και ηγετικές θέσεις στην κοινωνία». Η έκθεση ανέφερε ότι η πλειονότητα των γυναικών στην ΚRI ανέφεραν ότι δεν είχαν τα απαιτούμενα εκπαιδευτικά προσόντα για να εργαστούν. Ο στόχος της ΚRG είναι «να περιορίσει το κενό γραμματισμού και σχολικής φοίτησης μεταξύ ανδρών και γυναικών» και να «διασφαλίσει ότι οι γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες σε όλες τις δραστηριότητες στην κοινωνία».¹²⁶

1.4.2 Συνθήκες εργασίας

Η Παγκόσμια Τράπεζα δήλωσε ότι, «ανεξάρτητα από τον τομέα, οι γυναίκες κερδίζουν σημαντικά λιγότερα από τους άνδρες με παρόμοια χαρακτηριστικά».¹²⁷ Στην ίδια έκθεση, η Παγκόσμια Τράπεζα ανέφερε ότι «οι γυναίκες με χαμηλά επίπεδα μόρφωσης και δεξιοτήτων είναι συχνά αυτοαπασχολούμενες και συγκεντρωμένες σε δραστηριότητες του ιδιωτικού τομέα. Πρόκειται συνήθως για άτυπες, χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας, χωρίς καμία σχεδόν πρόσβαση σε παροχές όπως ασφάλιση υγείας, άδεια μητρότητας ή συντάξεις», και αυτές που απασχολούνται στην άτυπη οικονομία δεν δικαιούνται τα μέσα προστασίας του εργατικού κώδικα. Από τις γυναίκες που συμμετείχαν στο εργατικό δυναμικό, το 70 % εργάζονταν στον δημόσιο τομέα και ήταν συνήθως δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.¹²⁸

Σύμφωνα με τη REACH, 167 από τις 416 γυναίκες που ρωτήθηκαν σε πρώην περιοχές συγκρούσεων, όπως η Ανμπάρ, η Βαγδάτη, η Ντοχούκ, η Ερμπίλ, η Νινάουα, η Σαλάχ Αλ-Ντιν και η Σουλεϊμανίγια, ανέφεραν ότι δεν γνωρίζουν τους εργατικούς νόμους και τις πολιτικές που ισχύουν. Επιπλέον, υπήρχαν περισσότερες συμβάσεις εργασίας μεταξύ των γυναικών που απασχολούνταν στον τομέα της υγείας και της εκπαίδευσης σε σύγκριση με εκείνες που εργάζονταν στη γεωργία. Όσον αφορά το μέσο μεταφοράς, πολλές ερωτηθείσες ανέφεραν ότι «μετακινούνται από και προς την εργασία τους με τα πόδια».¹²⁹ Η REACH διαπίστωσε επίσης ότι «μικρή μερίδα των γυναικών» ανέφερε περιστατικά λεκτικής ή σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα του θέματος. Από αυτή τη μικρή μερίδα, σχεδόν το 50 % δήλωσε ότι το θύμα της παρενόχλησης εγκατέλειψε την εργασία της ή άλλαξε εργασία.¹³⁰ Το USDOS σημείωσε ότι οι

¹²² Canpolat, E. and Maier, E., Powering Women in Iraq, 27 August 2019, [url](#)

¹²³ World Bank (The), Helping Women in Kurdistan region of Iraq to Find Jobs, 21 March 2019, [url](#)

¹²⁴ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 100

¹²⁵ KRG, Ministry of Planning, Kurdistan Region of Iraq 2020: A Vision for the Future, n.d., [url](#), p. 16

¹²⁶ KRG, Ministry of Planning, Kurdistan Region of Iraq 2020: A Vision for the Future, n.d., [url](#), pp. 11-12

¹²⁷ World Bank (The), Iraq systematic country diagnostic, 3 February 2017, [url](#), p. 50

¹²⁸ World Bank (The), Iraq systematic country diagnostic, 3 February 2017, [url](#), p. 49

¹²⁹ REACH, Iraq: Assessment on employment and working conditions of conflict affected women across key sectors, November 2019, [url](#), pp. 4-5

¹³⁰ REACH, Iraq: Assessment on employment and working conditions of conflict affected women across key sectors, November 2019, [url](#), p. 5

εσωτερικώς εκτοπισμένες γυναίκες, οι χήρες και οι ανύπαντρες γυναίκες «ήταν ιδιαίτερα ευάλωτες στην οικονομική εκμετάλλευση και σε συνθήκες απασχόλησης που εισάγουν διακρίσεις» και ότι οι ανύπαντρες γυναίκες και οι χήρες αντιμετώπιζαν δυσκολίες κατά τη δήλωση των παιδιών τους.¹³¹

Επιπλέον, οι προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες στην ΚRI σε σχέση με την απασχόληση ήταν η έλλειψη λύσεων φύλαξης παιδιών, το γεγονός ότι ήταν υποχρεωμένες να επιστρέφουν στο σπίτι πριν από τις 5 μ.μ. και η «ανεπαρκής νομοθετική προστασία για τις γυναίκες και τις οικογένειες στον χώρο εργασίας».¹³²

1.4.3 Πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2018-2022 ανέφερε ότι οι υπηρεσίες υγείας που παρέχονται στις γυναίκες ήταν ελλιπείς λόγω του «περιορισμένου αριθμού κέντρων αναπαραγωγικής υγείας και οικογενειακού προγραμματισμού». Η έλλειψη γυναικείου ιατρικού προσωπικού, ιδίως στις αγροτικές περιοχές και η ανεπαρκής συνεκμετάλλευσή της σημασίας της έγκαιρης ανίχνευσης γυναικείων ασθενειών, προστίθεντο στις προκλήσεις που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες στη διαδικασία ένταξής τους στην αγορά εργασίας στο Ιράκ.¹³³

Στον απόηχο της κρίσης COVID-19 στο Ιράκ, το GBV Sub-Cluster δήλωσε ότι «οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να μην μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης εάν έχουν μολυνθεί, καθώς είναι μη αποδεκτό πολιτισμικά οι γυναίκες και τα κορίτσια να τοποθετούνται σε χώρους και για τα δύο φύλα χωρίς τους συγγενείς τους». Επιπλέον, οι γυναίκες και τα κορίτσια μπορεί να μην λάβουν ιατρική περίθαλψη, δεν υπάρχουν διαθέσιμες γυναίκες εργαζόμενες στον τομέα της υγείας, διότι ενδέχεται η οικογένειά τους να μην τους επιτρέψει να υποβληθούν σε ιατρικές εξετάσεις από άνδρες επαγγελματίες υγείας.¹³⁴

1.4.4 Πρόσβαση στην εκπαίδευση / ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2018-2022 παρατήρησε ότι τα ποσοστά εγγραφής ανδρών μαθητών στην πρωτοβάθμια, ενδιάμεση και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν υψηλότερα από αυτά των γυναικών. Η έκθεση πρόσθεσε ότι το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου στις γυναίκες είναι «υψηλότερο από τους άνδρες και αυξάνεται στα υψηλότερα εκπαιδευτικά στάδια» και ότι οι οικογένειες δεν ήταν «πολύ πρόθυμες να παρέχουν εκπαίδευση στα παιδιά τους που είναι κορίτσια».¹³⁵ Σύμφωνα με την Έκθεση Χώρας του ΒΤΙ 2020, τα κορίτσια ήταν λιγότερο πιθανό να φοιτήσουν στο σχολείο από ό,τι τα αγόρια. Επικαλούμενη την Παγκόσμια Τράπεζα, η έκθεση ανέφερε ότι το 49 % των αγοριών είχαν εγγραφεί στο σχολείο σε σύγκριση με το 19 % των 17χρονων κοριτσιών. Κατά συνέπεια, ο αναλφαβητισμός ήταν υψηλότερος στις γυναίκες (62 % σε σύγκριση με 47 % στους άνδρες).¹³⁶ Τέλος, η Ιρακινή CSO ανέφερε ότι το ποσοστό αναλφαβητισμού μεταξύ των γυναικών ηλικίας 15-49 ετών το 2018 ήταν 2.3 % στη Βαγδάτη¹³⁷ και 28.9 % στη Βασόρα¹³⁸.

¹³¹ USDOS, 2019 Country Reports on Human Rights Practices, 11 March 2020, [url](#)

¹³² World Bank (The), Helping Women in Kurdistan region of Iraq to Find Jobs, 21 March 2019, [url](#)

¹³³ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [url](#), p. 211

¹³⁴ GBV Sub-Cluster Iraq: Guidance Note on GBV Service Provision during the Time of COVID-19, March 2020 [url](#), p. 2

¹³⁵ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [url](#), p. 209

¹³⁶ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 23

¹³⁷ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Baghdad Statistical Summary 2018, 21 June 2020, [url](#)

¹³⁸ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Basra Statistical Summary 2018], 21 June 2020, [url](#)

1.4.5 Ελεύθερη κυκλοφορία

Στις 11 Μαΐου 2020, το NRC δημοσίευσε μια έκθεση, η οποία ανέφερε ότι οι εκτοπισμένες γυναίκες από το Ιράκ «έχουν 11 % περισσότερες πιθανότητες να αντιμετωπίσουν εμπόδια στο να επιστρέψουν στην πατρίδα τους έχοντας υποφέρει χρόνια σε καταυλισμούς εκτοπισμένων μετά το τέλος του πολέμου ενάντια στην οργάνωση «Ισλαμικό Κράτος» στις περιοχές προέλευσής τους.»¹³⁹ Το Υπουργείο Διεθνούς Ανάπτυξης του Ηνωμένου Βασιλείου παρατήρησε ότι «τα κοινωνικά και πολιτιστικά εμπόδια αναχαιτίζουν επίσης συχνά τη συμμετοχή των γυναικών στο Ιράκ, ιδίως ο πατριαρχικός πολιτιστικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο οι γυναίκες χρειάζονται συχνά άδεια για να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες εκτός σπιτιού».¹⁴⁰ Σύμφωνα με την Έκθεση Χώρας του USDOS σχετικά με τις πρακτικές για τα ανθρώπινα δικαιώματα για το 2019, «ο νόμος και τα έθιμα δεν σέβονται γενικά την ελεύθερη κυκλοφορία των γυναικών». Σύμφωνα με πληροφορίες, οι γυναίκες δεν μπορούσαν να υποβάλουν αίτηση έκδοσης διαβατηρίου ή να λάβουν πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (το οποίο είναι απαραίτητο για να έχουν πρόσβαση σε πολλές υπηρεσίες) χωρίς τη συγκατάθεση ενός άνδρα κηδεμόνα ή συγγενούς.¹⁴¹ Η οργάνωση Freedom House παρατήρησε την ίδια πρακτική και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η κυκλοφορία των γυναικών υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς».¹⁴²

Η οργάνωση OXFAM δήλωσε ότι σύμφωνα με γυναίκες που ερωτήθηκαν στη Ντιγιάλα, ο αποκλεισμός των γυναικών από τα μέσα διαβίωσης στο Ιράκ δεν οφείλεται στις «νομικές ελλείψεις» αλλά στην «περιορισμένη ελευθερία κινήσεων που τους επιβάλλεται είτε από κοινωνικούς κανόνες είτε από την αντιληπτή έλλειψη ασφάλειας και προστασίας ή και τα δύο».¹⁴³ Η έκθεση διαπίστωσε ότι η παρενόχληση διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στον περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εσωτερικώς εκτοπισμένων γυναικών. Σύμφωνα με πληροφορίες, στο Κιρκούκ άνδρες συγγενείς έπρεπε να συνοδεύουν τις γυναίκες σε κάθε τους μετακίνηση εκτός σπιτιού ή οι γυναίκες έπρεπε να αποφεύγουν κάθε επαφή με τις κοινότητες υποδοχής. Επιπλέον, οι γυναίκες στην πόλη Hawija, στο κυβερνείο του Κιρκούκ, ελαχιστοποιούσαν τις μετακινήσεις τους στην πόλη «προκειμένου να αποφύγουν τον κίνδυνο επαφής με ένοπλες ομάδες».¹⁴⁴

Σε μια δημοσίευση ιστολογίου που δημοσιεύτηκε στον ιστότοπο της Παγκόσμιας Τράπεζας τον Αύγουστο του 2019, οι συντάκτες ανέφεραν ότι οι γυναίκες του Ιράκ αντιμετώπιζαν «αυξημένη αίσθηση ανασφάλειας και περιορισμένη κινητικότητα» λόγω της αναξιόπιστης παροχής ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς δεν μπορούσαν να φύγουν από το σπίτι τους τη νύχτα.¹⁴⁵

1.4.6 Επιπτώσεις του COVID-19 στις γυναίκες

Στις 23 Μαρτίου 2020, το UNFPA δημοσίευσε μια έκθεση που προειδοποιούσε για τον πιθανό αντίκτυπο που μπορεί να έχει η κρίση της νόσου COVID-19 στις γυναίκες στο Ιράκ. Σύμφωνα με την έκθεση, οι πιθανοί κίνδυνοι περιελάμβαναν περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες, κίνδυνο εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας, πρόσθετη επιβάρυνση των γυναικών και των κοριτσιών με καθήκοντα φροντίδας, αυξημένο κίνδυνο μόλυνσης από την COVID-19, αυξημένο αριθμό οικογενειών με γυναίκα επικεφαλής λόγω των μέτρων καραντίνας κατά των ανδρών που είναι

¹³⁹ NRC, Iraqi women denied their property by relatives, tribes and militias, 11 May 2020, [url](#)

¹⁴⁰ O'Driscoll, D., Women's participation in peacebuilding and reconciliation in Iraq. K4D Helpdesk Report. Brighton, UK: Institute of Development Studies, 24 November 2017, [url](#), p. 7

¹⁴¹ USDOS – US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2019 - Iraq, 11 March 2020 [url](#)

¹⁴² Freedom House: Freedom in the World 2020 - Iraq, 4 March 2020, [url](#)

¹⁴³ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), p. 23

¹⁴⁴ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), pp. 24-25

¹⁴⁵ Canpolat, E. and Maier, E., Powering Women in Iraq, 27 August 2019, [url](#)

αρχηγοί της οικογένειας, οικονομικοί περιορισμοί για τις μετανάστριες λόγω των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας και περιορισμένη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη.¹⁴⁶

Η έκθεση του NRC που δημοσιεύθηκε στις 11 Μαΐου 2020 επεσήμανε ότι τα μέτρα που σχετίζονται με την COVID-19 που εφαρμόστηκαν στο Ιράκ κατέστησαν τις γυναίκες πιο ευάλωτες. Σύμφωνα με μια εκτίμηση που διενεργήθηκε από τα κυβερνεία των Ντοχούκ, Νινάουα, Ανμπάρ και Κιρκούκ¹⁴⁷, «το 66 % των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δεν θα ήταν σε θέση να πληρώσουν το ενοίκιό τους τους επόμενους τρεις μήνες.»¹⁴⁸ Επιπλέον, το Institute for War and Peace Reporting (IWPR) ξεκίνησε μια εκστρατεία για την καταπολέμηση της αύξησης της έμφυλης βίας κατά τη διάρκεια των μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας λόγω της COVID-19 και αναφέρθηκε σε έναν αστυνομικό διευθυντή της κοινότητας που δήλωσε ότι «το τμήμα του επικεντρωνόταν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων» κατά των γυναικών, τα οποία έχουν αυξηθεί μετά την έξαρση της κρίσης λόγω της πανδημίας.¹⁴⁹

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον αντίκτυπο της COVID-19 στο Ιράκ, ανατρέξτε στην [Ενότητα 1.8](#) παρακάτω.

1.5 Παιδιά

Σύμφωνα με το USDOS, το Σύνταγμα και η νομοθεσία του Ιράκ «απαγορεύουν τις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας» και η ελάχιστη ηλικία απασχόλησης είναι τα 15 έτη σε περιοχές υπό την εξουσία της κεντρικής κυβέρνησης του Ιράκ. Ωστόσο, η έκθεση ανέφερε ότι παιδική εργασία υπήρχε σε ολόκληρη τη χώρα.¹⁵⁰ Η Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία του Ιράκ ανέφερε ότι το ποσοστό παιδικής εργασίας στο Ιράκ ήταν 7.3 %, σύμφωνα με τις έρευνες πολλαπλών δεικτών (Multiple Indicator Cluster Surveys) του 2018.¹⁵¹ Πρόσθεσε ότι το 2018, το ποσοστό παιδικής εργασίας στη Βαγδάτη ήταν 4.8 %, στο Ερμπίλ 13.1 % και στη Βασόρα 4.9 %.¹⁵²

Η UNOCHA παρατήρησε ότι η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης και η απουσία δραστηριοτήτων δημιουργίας εισοδήματος οδηγούσαν σε «αρνητικούς μηχανισμούς αντιμετώπισης, όπως εμπόριο ναρκωτικών και κατάχρηση, παιδική εργασία, πορνεία και πρόωροι γάμοι»¹⁵³. Η OXFAM ανέφερε ότι το 70 % των ερωτηθέντων στο πλαίσιο συζητήσεων σε ομάδες εστίασης στην επαρχία της Ντιγιάλα δήλωσαν ότι η παιδική εργασία αυξάνεται, ιδίως μεταξύ των χαμηλού εισοδήματος και άλλων ευάλωτων οικογενειών. Σύμφωνα με την έκθεση, τα παιδιά εργάζονται συνήθως σε αστικές περιοχές όπως η Jalawla και η Khanaqin, πουλώντας κουλούρια, ως ζητιάνοι ή ρακοσυλλέκτες. Μπορεί επίσης να εργάζονται με μερική απασχόληση μετά το σχολείο.¹⁵⁴ Στο Κιρκούκ, η έκθεση παρατήρησε ότι η παιδική εργασία ήταν σύνηθες φαινόμενο, με τα παιδιά να εργάζονται ως «κουλουράδες στον δρόμο, ως τεχνίτες σε αγορές ή σε εργοτάξια, με υψηλό κίνδυνο εκμετάλλευσης στην καταναγκαστική εργασία και άλλες μορφές βίας και κακοποίησης».¹⁵⁵

¹⁴⁶ UNFPA, GBV Sub-Cluster Iraq, Guidance Note on GBV Service Provision during the Time of COVID-19, 23 March 2020, [url](#), [p. 2](#)

¹⁴⁷ Στην εν λόγω έκθεση, το NRC εξήγησε τη μεθοδολογία ως εξής: «Οι πληροφορίες και η ανάλυση σε αυτήν την έκθεση βασίζονται στην προγραμματική εμπειρία του NRC στην παροχή βοήθειας σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν προβλήματα στέγασης, γης και ιδιοκτησίας στο Ιράκ, σε εμπειριστατωμένες συνεντεύξεις με γυναίκες και άλλους βασικούς ενδιαφερόμενους, συζητήσεις σε ομάδες εστίασης, καθώς και επιμέρους συζητήσεις σε ομάδες εστίασης για ομάδες ανδρών και γυναικών, και σε μια ποσοτική έρευνα μεγάλης κλίμακας για το 2019.»

¹⁴⁸ NRC, Broken Home: Women's housing, land and property rights in post-conflict Iraq, 11 May 2020, [url](#), p. 6

¹⁴⁹ IWPR, Iraq: Activists Join Police to Combat Domestic Violence, 19 May 2020, [url](#)

¹⁵⁰ USDOS, 2019 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq, 11 March 2020, [url](#)

¹⁵¹ Iraq, CSO, مؤشرات المسح العنقودي المتعدد المؤشرات [Multiple Indicator Cluster Surveys], 21 June 2020, [url](#)

¹⁵² Iraq, CSO, 2018 Multiple Indicator Cluster Survey (MICS6) Briefing, n. d., [url](#), p. 34

¹⁵³ UNOCHA, Humanitarian Bulletin, March 2020, 29 April 2020, [url](#), p. 2

¹⁵⁴ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), p. 18

¹⁵⁵ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), p. 19

Η OXFAM παρατήρησε ότι υπήρχαν σποραδικές πληροφορίες σχετικά με τη στρατολόγηση παιδιών από τον ISIL ή από κρατικές δυνάμεις στη Ντιγιάλα.¹⁵⁶ Στο Κιρκούκ, η έκθεση ανέφερε ότι πραγματοποιείται στρατολόγηση παιδιών από ένοπλες πολιτοφυλακές στην Ταζα και την Χαβίτζα.¹⁵⁷ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη στρατολόγηση παιδιών από διάφορους παράγοντες στο Ιράκ, ανατρέξτε στο Κεφάλαιο 3.8.1 της Έκθεσης στόχευσης ατόμων της EASO για το 2019.

Το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων δήλωσε ότι μία από τις πρακτικές που χρησιμοποιούσαν οι PMU στη Σινσίλ, στο κυβερνείο της Ντιγιάλα, για να επιτρέψουν την επιστροφή των οικογενειών εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων ήταν να στρατολογούν ένα αρσενικό μέλος της οικογένειας για να ενταχθεί σε μια τοπική ένοπλη μονάδα για να εκτελεί περιπολίες στις γειτονίες. Η έκθεση αναφερόταν σε μια τοπική πηγή που ισχυριζόταν ότι στις περιπολίες αυτές «υπήρχαν τουλάχιστον 10 μέλη κάτω των 18 ετών, με το νεότερο να είναι 16». Το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων αναγνώρισε ότι «το Ιράκ είχε μεγάλο αριθμό παιδιών στρατιωτών, αλλά έχει κάνει πραγματικά βήματα την τελευταία δεκαετία για να μειώσει τον βαθμό τους» και προειδοποίησε ότι αυτή η πρακτική «από τις τοπικές ένοπλες ομάδες απειλεί αυτήν την πρόοδο».¹⁵⁸ Επιπλέον, μια έκθεση της Γενικής Συνέλευσης / του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που δημοσιεύθηκε στις 9 Ιουνίου 2020 ανέφερε ότι το 2016, στρατολογήθηκαν τρία αγόρια από τις Ιρακινές Δυνάμεις Ασφαλείας και ένα από την PMU.¹⁵⁹ Ωστόσο, το USDOS υποστήριξε ότι «[δ]εν υπήρχαν αναφορές ότι το Υπουργείο Άμυνας της κεντρικής κυβέρνησης στρατολογούσε ή επιστράτευε παιδιά για να υπηρετήσουν στις υπηρεσίες ασφαλείας» και ότι «[η] κυβέρνηση και οι Σιίτες θρησκευτικοί ηγέτες απαγόρευαν ρητά παιδιά κάτω των 18 ετών να υπηρετούν στον στρατό». Σύμφωνα με την έκθεση, η κυβέρνηση είχε περιορισμένη ικανότητα να ελέγχει τη στρατολόγηση παιδιών και τη χρήση τους από ορισμένες ομάδες PMU όπως οι Asa'ib Ahl Al-Haq και Kata'ib Hezbollah.¹⁶⁰

1.6 Δίκτυα υποστήριξης

Σε ένα σχόλιο στην έκθεση του EASO για τους Βασικούς Κοινωνικοοικονομικούς Δείκτες που δημοσιεύθηκε το 2019, η Δρ. Chatelard¹⁶¹ εξήγησε ότι η πατρωνία ή οι πελατειακές σχέσεις είναι μια διαρθρωτική δύναμη στην ιρακινή κοινωνία και η προσφυγή σε μη κρατικά δίκτυα υποστήριξης αντιπροσωπεύει τον πιο συχνό μηχανισμό αντιμετώπισης που χρησιμοποιείται από όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού για να έχουν πρόσβαση σε κοινωνική προστασία και σε οικονομικούς πόρους. Εάν δεν υπάρχει κράτος δικαίου και ένα δίκαιο σύστημα για την κατανομή των δημόσιων πόρων (συμπεριλαμβανομένης ατομικής προστασίας), η πρόσβαση σε αυτούς τους πόρους απαιτεί τη διαμεσολάβηση ισχυρών πολιτικών προσωπικοτήτων, θρησκευτικών ηγετών και άλλων ανθρώπων επιρροής που εκπροσωπούν τις εκλογικές περιφέρειες με αντάλλαγμα την υποχρέωση πίστης. «Οι οικογενειακοί δεσμοί (προεκτάσεις των οποίων αποτελούν οι φυλές), οι σχέσεις με τη θρησκευτική κοινότητα, πολιτικά κόμματα, ένοπλες ομάδες ή πολιτοφυλακές, καθώς και οποιαδήποτε άλλη σχέση την οποία μπορούν οι άνθρωποι να εκμεταλλευτούν με ορισμένο βαθμό εμπιστοσύνης (όπως γείτονες, συνεργάτες, πρώην συμμαθητές ή μέλη της εθνοθρησκευτικής κοινότητας) κινητοποιούνται για την εύρεση εργασίας, τη διευκόλυνση διοικητικών διαδικασιών, την

¹⁵⁶ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), p. 19

¹⁵⁷ OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, [url](#), p. 20

¹⁵⁸ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

¹⁵⁹ UN General Assembly and UN Security Council, Children and armed conflict, A/74/845-S/2020/525, 9 June 2020, [url](#), p. 11

¹⁶⁰ USDOS, 2019 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq, 11 March 2020, [url](#)

¹⁶¹ Ανεξάρτητος σύμβουλος και κοινωνικός επιστήμονας που συνεργάζεται επί του παρόντος με το υποκατάστημα του Γαλλικού Ινστιτούτου στην Εγγύς Ανατολή, στο Ιράκ (Ερμπίλ)

επίσπευση μιας αίτησης για κοινωνική πρόνοια, την απόκτηση πρόσβασης σε καλύτερη ιατρική περίθαλψη, τον δανεισμό χρημάτων, κλπ.»¹⁶²

Το *Wasta* είναι ένα σύστημα που «περιλαμβάνει πληθώρα φορέων που εμπλέκονται στη διακυβέρνηση πέραν του επίσημου πολιτικού συστήματος, όπως επιχειρηματίες», το οποίο επιβάλλει υποχρεώσεις πίστης και υπαγωγής. Ο φυλετισμός διαδραματίζει έναν περίπλοκο ρόλο στο σύστημα *wasta* σε ολόκληρο το Ιράκ.¹⁶³ Σύμφωνα με την ομάδα προβληματισμού «The Conversation», το σύστημα *wasta*, «που συνίσταται στο να εξυπηρετείς αυτόν που προτιμάς και είναι δικός σου, όπως οι φίλοι και οι συγγενείς» συνέχιζε να εξυπηρετεί τις ελίτ του Ιράκ που κυβερνούσαν μέσω αυτού του συστήματος εις βάρος της πλειοψηφίας των πολιτών που έχουν δυσκολίες.¹⁶⁴

Στις περιοχές που βρίσκονταν στο παρελθόν υπό την κατοχή του ISIL, η REACH διαπίστωσε ότι 407 από τις 499 γυναίκες που συμμετείχαν σε έρευνες και συζητήσεις σε ομάδες εστίασης «ανέφεραν ότι για να βρουν εργασία ζητούν βοήθεια από τους φίλους και τους συγγενείς τους και από διάφορα δίκτυα». Σύμφωνα με την έκθεση, ήταν απαραίτητο να υπάρχουν διασυνδέσεις για την εξασφάλιση κρατικών συμβάσεων και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα βασίζονταν περισσότερο σε φίλους και συγγενείς παρά σε πολιτικές διασυνδέσεις.¹⁶⁵ Σε μια έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 23 Οκτωβρίου 2019 και βασίστηκε σε περισσότερες από 1 250 έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο Mosul και στο Tal Afar, το DRC διαπίστωσε ότι οι επενδύσεις σε δίκτυα υποστήριξης, που περιλαμβάνουν μέλη της οικογένειας, συγγενείς, φίλους, πολιτιστικές/θρησκευτικές ομάδες και τοπικές επιχειρήσεις ήταν σημαντικές «για την κάλυψη βασικών αναγκών, συχνά μέσω μικρών χρηματικών δανείων ή της απόκτησης αγαθών και υπηρεσιών με πίστωση». Επιπρόσθετα, η διατήρηση αυτών των δικτύων απαιτούσε κάποιου είδους κοινωνικό πρόσχημα, π.χ. παρακολούθηση κοινωνικών εκδηλώσεων, εκπλήρωση κοινωνικών υποχρεώσεων και ανταποδοτική συμπεριφορά.¹⁶⁶ Επιπλέον, η κοινωνική επένδυση σε τέτοια δίκτυα ήταν προϋπόθεση για την πρόσβαση στον δανεισμό.¹⁶⁷ Παρ' όλα αυτά, η Ομάδα Ανθρωπιστικής Πολιτικής παρατήρησε ότι στη Μοσούλη «τα δίκτυα που υποστηρίζουν εκτοπισμένα άτομα ή άτομα υπό τον έλεγχο του ISIL έχουν πλέον διαλυθεί και έχουν αντικατασταθεί από την αναφερόμενη ατμόσφαιρα δυσπιστίας». Η έκθεση πρόσθεσε ότι ο νεποτισμός και η διαφθορά σχετίζονται με την εξασφάλιση θέσεων εργασίας και τη λήψη αποζημιώσεων και ότι ακόμη και οι προσλήψεις σε ΜΚΟ εξαρτώνται από τις διασυνδέσεις.¹⁶⁸

Υπηρεσίες πρόνοιας

Το ενημερωτικό δελτίο του ΔΟΜ για το Ιράκ για το 2019 ανέφερε ότι η Ιρακινή κυβέρνηση παρείχε βασικές υπηρεσίες όπως δωρεάν εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και μερίδες τροφίμων σε όλους τους πολίτες χωρίς διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένων των επαναπατριζόμενων. Το σύστημα πρόνοιας διέφερε μεταξύ δήμων και επαρχιών και υπήρχαν κριτήρια, βάσει των οποίων αξιολογήθηκαν περιπτώσεις ατόμων με ευπάθειες, π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες και οικογένειες με χήρες. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας ίσχυαν για τους επαναπατριζόμενους που ήθελαν να εγγραφούν στα γραφεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και έπρεπε να προσκομίσουν το δελτίο ταυτότητας και το δελτίο συσσιτίου τους, καθώς και άλλα έγγραφα που μπορεί να ζητούσε το Υπουργείο.¹⁶⁹ Εκτός από κυβερνητική βοήθεια, το UNOCHA δήλωσε στην παγκόσμια ανθρωπιστική επισκόπηση του 2020 ότι «οι ανθρωπιστικές οργανώσεις θα παρέχουν υποστήριξη στους ιδιαίτερα

¹⁶² Chatelard, G., Σχόλιο που διατυπώθηκε κατά την αναθεώρηση της έκθεσης της EASO «Ιράκ - Βασικοί Κοινωνικοοικονομικοί Δείκτες 2019», 19 Οκτωβρίου 2018

¹⁶³ Hesselink, E., On Coercion and Persuasion: How militia group Hashd al-Shaabi made strategic use of legitimacy sources in establishing civilian compliance in Ninewa governorate, Iraq, in 2017 and 2018, Utrecht University, 2 August 2019, [url](#), p. 27

¹⁶⁴ Conversation (The), Iraq's discontent – its roots and how to begin fixing it, 23 October 2019, [url](#)

¹⁶⁵ REACH, Iraq: Assessment on employment and working conditions of conflict affected women across key sectors, November 2019, [url](#), p. 26

¹⁶⁶ DRC and UKAID, Household Debt in Iraq: Borrowing in a time of Crisis, 23 October 2019, [url](#), p. 10

¹⁶⁷ DRC and UKAID, Household Debt in Iraq: Borrowing in a time of Crisis, 23 October 2019, [url](#), p. 24

¹⁶⁸ HPG, The humanitarian response in Iraq: Support beyond international assistance in Mosul, July 2019, [url](#), p. 21

¹⁶⁹ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 7

ευάλωτους επαναπατριζόμενους σχετικά με την ευημερία και το βιοτικό τους επίπεδο». Σύμφωνα με την έκθεση, το 2020 θα δοθεί έμφαση στα 1,8 εκατομμύρια άτομα πιο ευάλωτα άτομα από τα 4,1 εκατομμύρια άτομα που χρειάζονται βοήθεια στο Ιράκ.¹⁷⁰

Σύμφωνα με μια έκθεση του UNOCHA που δημοσιεύθηκε τον Νοέμβριο 2019, τα παιδιά εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων που διαμένουν εκτός καταυλισμών, καθώς και τα ευάλωτα παιδιά στις κοινότητες υποδοχής «χρειάζεται να έχουν ισχυρότερους δεσμούς με τα δίκτυα ασφαλείας όσον αφορά την κοινωνική προστασία για να διασφαλιστεί η πρόσβασή τους στην εκπαίδευση».¹⁷¹ Επιπλέον, μια έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο 2019 από το DRC επισήμανε ότι οι οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής ήταν πιο ευάλωτες στον στιγματισμό και στον αποκλεισμό λόγω της έλλειψης «ισχυρών δικτύων κοινοτικής υποστήριξης ώστε να μπορέσουν να κινηθούν σε δυνητικά εχθρικά περιβάλλοντα».¹⁷²

1.7 Λήψη χαμένων εγγράφων για τους επαναπατριζόμενους και τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα

1.7.1 Επιπτώσεις της απώλειας εγγράφων

Οι ομάδες βοήθειας υπολόγισαν ότι «στις αρχές του 2019 τουλάχιστον 156 000 εκτοπισθέντες είχαν χάσει τουλάχιστον ορισμένες από τις ουσιώδεις ληξιαρχικές πράξεις τους».¹⁷³ Μια κοινή έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2019 από το Συμβούλιο Προσφύγων της Νορβηγίας (NRC), το Συμβούλιο Προσφύγων της Δανίας (DRC) και τη Διεθνή Επιτροπή Διάσωσης (IRC) ανέφερε ότι, σύμφωνα με εκτιμήσεις, σε 80 000 οικογένειες σε ολόκληρο το Ιράκ υπάρχουν μέλη που έχουν χάσει τουλάχιστον ένα έγγραφο πολιτικής κατάστασης.¹⁷⁴ Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ανέφερε ότι από τον Ιούνιο έως τον Αύγουστο 2019, πραγματοποιήθηκε μια αξιολόγηση αναγκών από πολλαπλούς συγκεντρωτικούς φορείς/ (Multi-Cluster Needs Assessment), η οποία αποκάλυψε ότι «σχεδόν 2,9 εκατομμύρια άτομα, συμπεριλαμβανομένων των εκτοπισμένων εντός και εκτός καταυλισμών, καθώς και των επαναπατριζόμενων, έχουν χάσει τουλάχιστον ένα είδος ληξιαρχικής πράξης».¹⁷⁵

Ένα έγγραφο έρευνας πολιτικής του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας που δημοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο 2020 ανέφερε ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα εγγράφονταν από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Εκτοπισμού. Σύμφωνα με πληροφορίες, εκδόθηκαν ειδικές ταυτότητες για τις εγγεγραμμένες οικογένειες εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων, ώστε να μπορούν να λάβουν κρατική βοήθεια και βοήθεια από ΜΚΟ.¹⁷⁶

Σύμφωνα με την Landinfo, η ταυτότητα είναι απαραίτητη, «δεδομένου ότι χρησιμοποιείται σε όλες τις επαφές με τις δημόσιες αρχές, την υπηρεσία υγείας, τις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας, τα σχολεία και κατά την αγορά και πώληση σπιτιών και αυτοκινήτων. Επιπλέον, η ταυτότητα πρέπει να προσκομιστεί κατά την υποβολή αίτησης για άλλα επίσημα έγγραφα, για παράδειγμα διαβατήριο.»¹⁷⁷ Επιπλέον, η δυσκολία απόκτησης πιστοποιητικού θανάτου ή αγνοουμένου

¹⁷⁰ UNOCHA, Global Humanitarian Overview 2020, 4 December 2019, [url](#), p. 45

¹⁷¹ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 43

¹⁷² NRC, Barriers from Birth: Undocumented children in Iraq sentenced to a life on the margins, April 2019, [url](#), p. 14

¹⁷³ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

¹⁷⁴ NRC, et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 5

¹⁷⁵ UNHCR, Iraq: UNHCR Civil Documentations for IDPs, 20 November 2019, available at: [url](#), p. 1

¹⁷⁶ Phadera, L. et al, Iraq's Universal Public Distribution System : Utilization and Impacts During Displacement, World Bank Group, February 2020, [url](#), p. 6

¹⁷⁷ Norway, Landinfo, Iraq: Travel documents and other identity documents, 16 December 2015, [url](#), p. 17

«επηρεάζει την ικανότητα των γυναικών να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες» στις περιπτώσεις όπου τα σχετικά έγγραφα εκδόθηκαν στο όνομα του συζύγου ή του πατέρα τους. Αυτές οι περιπτώσεις περιλάμβαναν και τις διεκδικήσεις μη καταβληθέντων μισθών συζύγων.¹⁷⁸

1.7.2 Ισχύουσες ρυθμίσεις και κανονισμοί

Η έκθεση της UNAMI και της OHCHR του Φεβρουαρίου 2020 ανέφερε ότι «σύμφωνα με το νόμο περί πολιτικής κατάστασης, τα έγγραφα ταυτότητας πρέπει να ανανεώνονται στον τόπο καταγωγής του αιτούντος, το οποίο σημαίνει ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα πρέπει να επιστρέψουν για τον σκοπό αυτόν στην πατρίδα τους». Η έκθεση πρόσθεσε ότι η επιστροφή εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων σε περιοχές που βρίσκονταν στο παρελθόν υπό την κατοχή του ISIL ήταν προβληματική λόγω «τοπικών διαταγμάτων και απειλών βίας».¹⁷⁹ Η Ειδική Εισηγήτρια του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα των Εσωτερικώς Εκτοπισμένων Ατόμων παρατήρησε επίσης ότι ίσχυε η πρακτική τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα να πρέπει να μεταβούν στον τόπο καταγωγής τους για να λάβουν έγγραφα πολιτικής κατάστασης, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Ιράκ. Ωστόσο, έκανε αναφορά σε μια πρωτοβουλία της ιρακινής κυβέρνησης και των ανθρωπιστικών εταιριών «να στείλουν κινητές μονάδες σε ορισμένους καταυλισμούς εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων».¹⁸⁰

Σε μια έκθεση που δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο 2019, η UNHCR ανέφερε ότι συνεργάστηκε με το Υπουργείο Εσωτερικών «για την υλοποίηση κινητών αποστολών με σκοπό την αποστολή κυβερνητικών αξιωματούχων για την έκδοση εγγράφων πολιτικής κατάστασης σε εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που βρίσκονταν εντός και εκτός καταυλισμών». Σύμφωνα με πληροφορίες, το υπουργείο ξεκίνησε αποστολές για την έκδοση εγγράφων πολιτικής κατάστασης σε εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα σε 15 καταυλισμούς στα κυβερνεία της Ερμπίλ, της Ντοχούκ, της Νινάουα, της Σουλεϊμανίγια και του Κιρκούκ. Έως τα τέλη Δεκεμβρίου 2019, το Υπουργείο Εσωτερικών κατάφερε να εκδώσει 9 678 πιστοποιητικά πολιτικής κατάστασης, 17 854 πιστοποιητικά ιθαγένειας, 471 ενιαία εθνικά δελτία ταυτότητας σε τρία κυβερνεία.¹⁸¹

Την 1η Νοεμβρίου 2019, το μέσο ενημέρωσης Kirkuk Now ανακοίνωσε το άνοιγμα του πρώτου κέντρου όπου θα εκδίδεται η νέα Εθνική Κάρτα στη Μοσούλη, στο κυβερνείο της Νινάουα.¹⁸² Το θέμα των ηλεκτρονικών βιομετρικών καρτών ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο 2015¹⁸³ και σύμφωνα με το Kirkuk Now, η Εθνική Κάρτα θα αντικαταστήσει τέσσερα άλλα έγγραφα, συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας και οι διαδικασίες για την απόκτηση του νέου εγγράφου είναι πολύ απλούστερες, καθώς οι αιτούντες μπορούν να κλείσουν ραντεβού μέσω διαδικτύου. Η πηγή ανέφερε τον κυβερνήτη της Νινάουα, ο οποίος δήλωσε ότι οι αρχές σκοπεύουν να ανοίξουν και άλλα γραφεία σε ολόκληρο το κυβερνείο.¹⁸⁴ Σε δελτίο Τύπου που εκδόθηκε στις 31 Οκτωβρίου 2019, η UNHCR ανακοίνωσε την ίδρυση αυτού του Εθνικού Κέντρου Εγγράφων Ταυτοποίησης στο κυβερνείο της Νινάουα. Σύμφωνα, ωστόσο, με την UNHCR, η νέα Εθνική Κάρτα θα αντικαταστήσει μόνο δύο έγγραφα πολιτικής κατάστασης, συγκεκριμένα τα στοιχεία της ταυτότητας πολιτικής κατάστασης και το πιστοποιητικό ιθαγένειας. Η UNHCR δήλωσε επίσης ότι έως τα τέλη του 2020, στη Νινάουα θα έχουν επωφεληθεί

¹⁷⁸ NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 21

¹⁷⁹ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 12

¹⁸⁰ OHCHR, End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, [url](#)

¹⁸¹ UNHCR, IRAQ | UNHCR CIVIL DOCUMENTATION FOR IDPS, December 2019, [url](#), p. 2

¹⁸² Kirkuk Now, البطاقة الوطنية الموحدة تدخل حيز التنفيذ في نينوى للمرة الأولى [Unified National Card Enters into Force in Ninawa for the First Time], 1 November 2019, [url](#)

¹⁸³ EASO, Iraq: Internal Mobility, February 2019, [url](#), p. 21

¹⁸⁴ Kirkuk Now, البطاقة الوطنية الموحدة تدخل حيز التنفيذ في نينوى للمرة الأولى [Unified National Card Enters into Force in Ninawa for the First Time], 1 November 2019, [url](#)

από το νέο κέντρο 600 000 άτομα.¹⁸⁵ Στις 10 Φεβρουαρίου 2020, το Υπουργείο Εσωτερικών του Ιράκ ανακοίνωσε το κλείσιμο τριών παλαιών γραφείων έκδοσης εγγράφων πολιτικής κατάστασης στο κυβερνείο του Μαϊσάν, στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την καθιέρωση του νέου συστήματος Εθνικής Κάρτας.¹⁸⁶ Τέλος, το Iraq Network Press, μια πλατφόρμα μέσω ενημέρωσης, ανέφερε ότι υπήρχαν καταγγελίες για ένα λάθος στο πεδίο του τύπου αίματος στη νέα Εθνική Κάρτα, με πολίτες να κατηγορούν τις αρχές ότι στο πεδίο είναι προεπιλεγμένο το O+.¹⁸⁷

Όσον αφορά την έκδοση καρτών πολιτικής κατάστασης για τους Ιρακινούς πολίτες που ζουν στο εξωτερικό, το Υπουργείο Εξωτερικών του Ιράκ δήλωσε ότι «Το Προξενικό Τμήμα οργανώνει τα έγγραφα για την απόκτηση της Κάρτας πολιτικής κατάστασης και τα αποστέλλει στη Γενική Διεύθυνση Ταξιδιών και Υπηκοότητας / Διεύθυνση πολιτικής κατάστασης». Σύμφωνα με το Υπουργείο, ο αιτών πρέπει να υποβάλει αίτηση «που χρησιμοποιείται για να εκδώσει Κάρτα πολιτικής κατάστασης για πρώτη φορά ή για να την ανανεώσει ή για να ζητήσει αποζημίωση ή έντυπο αντικατάστασης σε περίπτωση απώλειας με την κυκλική σφραγίδα του προξενείου». Το έντυπο μπορεί να συμπληρωθεί από τον επικεφαλής της οικογένειας, τη «νοικοκυρά της οικογένειας», τον ιδιοκτήτη του αρχείου, τον κηδεμόνα ή τον νομικό εκπρόσωπο. Πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες: «[τ]ον αριθμό της σελίδας, το αρχείο, το όνομα του καταλόγου και του κυβερνείου, όπου έλαβε χώρα η εγγραφή σύμφωνα με την απογραφή του 1957 και πλήρεις περιγραφές και τα ονόματα των ατόμων για τα οποία ο αιτών θέλει να εκδώσει προσωπικό δελτίο. Ο αιτών πρέπει να υπογράψει και να γράψει το πλήρες ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνσή του στο παρεχόμενο πεδίο και το έντυπο πρέπει να σφραγιστεί από τον πρόξενο.» Επιπλέον, πρέπει να καταβληθεί ποσό 750 IQD (που ισοδυναμεί με 1 USD ανάλογα με την πηγή) και ο αιτών μπορεί να εξουσιοδοτήσει έναν άλλο Ιρακινό πολίτη που διαμένει στο Ιράκ να προωθήσει την αίτηση στο Τμήμα Πολιτικών Υποθέσεων. Μόλις εκδοθεί, το Τμήμα Εθνικότητας και Πολιτικής Κατάστασης στέλνει το δελτίο στο Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο με τη σειρά του το στέλνει στην πρεσβεία ή στην οικεία αποστολή.¹⁸⁸ Οι ίδιες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στους ιστοτόπους των πρεσβειών του Ιράκ στις Βρυξέλλες¹⁸⁹, το Βερολίνο¹⁹⁰, τη Βιέννη¹⁹¹, και τη Βέρνη¹⁹² μεταξύ άλλων.

1.7.3 Απόκτηση απολεσθέντων εγγράφων

Στην έκθεση της UNAMI και της OHCHR, περιγράφεται η τρέχουσα διαδικασία για την απόκτηση νέων εγγράφων προσωπικής κατάστασης στο Ιράκ. Το πρώτο βήμα είναι η υποβολή αίτησης άδειας πρόσβασης σε διαβαθμισμένες πληροφορίες μέσω της υποβολής του ονοματεπώνυμου στις δυνάμεις πληροφοριών ασφαλείας στην περιοχή του αιτούντος. Τα ονόματα διασταυρώνονται με μια βάση δεδομένων συνεργαζόμενων μελών του ISIL, και η αίτηση απορρίπτεται αν το όνομα ενός συγγενούς εμφανιστεί στη βάση δεδομένων. Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση, είχαν αναφερθεί στην UNAMI περιστατικά άρνησης πρόσβασης σε διαβαθμισμένες πληροφορίες, καταστροφής αιτήσεων και/ή παλαιών εγγράφων, και σύλληψης αιτούντων.¹⁹³ Έκθεση που δημοσιεύθηκε

¹⁸⁵ UNHCR, Press Release - With the support of UNHCR: Inauguration of the first National Identification Document Centre in Ninewa Governorate, 31 October 2019, available at: [url](#)

¹⁸⁶ Iraq, Ministry of Interior, محافظة ميسان تعلن إيقاف العمل بثلاثة دوائر لغرض العمل بالبطاقة الوطنية [Missan governorate announces the closure of three departments in order to switch to the National Card], 10 February 2020, [url](#)

¹⁸⁷ INP Plus, خطأ فادح في إصدار البطاقة الوطنية العراقية الموحدة في عدة محافظات عراقية.. فما هو؟ [A Grave Error in the Issue of the Iraqi Unified National Card in Several Iraqi Governorates.. What Is It?], 25 June 2019, [url](#)

¹⁸⁸ Iraq, Ministry of Foreign Affairs, THE CIVIL STATUS ID, n. d., [url](#)

¹⁸⁹ Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Brussels, The Civil Status ID, n. d., [url](#)

¹⁹⁰ Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Berlin, The Civil Status ID, n. d., [url](#)

¹⁹¹ Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Vienna, The Civil Status ID, n. d., [url](#)

¹⁹² Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Bern, The Civil Status ID, n. d., [url](#)

¹⁹³ UNAMI and OHCHR, The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, [url](#), p. 12

νωρίτερα από το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στις 14 Ιουνίου 2019 περιέγραψε την ίδια διαδικασία.¹⁹⁴

Όσον αφορά τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που αποκτούν διαβάθμιση ασφαλείας, το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων περιέγραψε διαφορετικές πρακτικές σε διαφορετικές τοποθεσίες. Αρχικά, αναφέρθηκε σε μια διαδικασία που ονομάζεται *tabriya* (αθώωση), στο πλαίσιο της οποίας οι οικογένειες των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων με αγνοούμενο συγγενή μπορούν να υποβάλουν καταγγελία εις βάρος του εν λόγω συγγενούς για διασύνδεση με τον ISIL ενώπιον δικαστή. Ο δικαστής εκδίδει τότε ένα έγγραφο που επιτρέπει στην οικογένεια να αποκτήσει διαβάθμιση ασφαλείας. Η πηγή αναφέρθηκε σε μια γυναίκα στην Qaim η οποία φέρεται να εξαναγκάστηκε να υποβληθεί σε *tabriya* μετά την επιστροφή της. Επιπλέον, η *tabriya* απορρίπτεται σε ορισμένες περιοχές όπου ισχύει η «καθολική απαγόρευση» της επιστροφής οικογενειών εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων που συνδέονται με τον ISIL. Η δεύτερη πρακτική έγκειται στην έκδοση ειδικών ροζ δελτίων ταυτότητας στην Karma, στο κυβερνείο του Anbar, σε περισσότερες από 200 επαναπατριζόμενες οικογένειες που έχουν συγγενείς που εικάζεται ότι συνδέονται με τον ISIL. Σύμφωνα με την έκθεση, οι αρχές της πόλης δήλωσαν ότι «οι οικογένειες επιτρέπεται να επιστρέψουν στην πατρίδα τους και να χρησιμοποιήσουν τα έγγραφα για να περάσουν από τα σημεία ελέγχου, όμως θα χαρακτηρίζονται μόνιμα από τα ροζ δελτία». Η τρίτη πρακτική αφορά τον εξαναγκασμό ενός αρσενικού μέλους της οικογένειας να καταταγεί στην τοπική ένοπλη ομάδα της PMU, στην Sinsil, στο κυβερνείο Diyala, για να πραγματοποιεί «τοπικές περιπολίες» χωρίς αμοιβή.¹⁹⁵

Τέλος, σύμφωνα με την έκθεση των NRC/DRC/IRC τα άτομα με αγνοούμενο ή θανόντα συγγενή δεν μπορούσαν να αποκτήσουν έγγραφα έως ότου η κυβέρνηση εντοπίσει τη σορό του συγγενούς τους. Δεδομένης της δυσκολίας απόδειξης του θανάτου, οι συγγενείς πρέπει να δηλώσουν τον αγνοούμενο σε ένα αστυνομικό τμήμα με τη μαρτυρία δύο ανδρών ή τεσσάρων γυναικών. Το Δικαστήριο Ποινικής Έρευνας θα ανοίξει στη συνέχεια έναν φάκελο και οι συγγενείς καλούνται να δημοσιεύσουν μια επίσημη ανακοίνωση σε κάποια εφημερίδα. Εάν παρέλθουν δύο έτη χωρίς να υπάρχουν νεότερα για τον αγνοούμενο, οι συγγενείς του μπορούν να αιτηθούν να κηρυχθεί νεκρός από το Δικαστήριο που είναι αρμόδιο για υποθέσεις προσωπικής κατάστασης, αν και η εν λόγω διαδικασία μπορεί να διαρκέσει έως και τέσσερα έτη σύμφωνα με την πηγή.¹⁹⁶ Μια έκθεση της 5ης Ιουνίου 2018 του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφέρεται σε ένα «πιστοποιητικό απουσίας» το οποίο εκδίδεται από δικαστή και έχει ισχύ για τρία έτη. Σύμφωνα με την έκθεση, «αυτά τα πιστοποιητικά μπορεί να μην χορηγούνται σε οικογένειες αγνοουμένων ατόμων που πιθανολογείται ότι είναι μέλη του ISIL, μεταξύ άλλων και ατόμων που αγνοούνται αφού παραδόθηκαν στις δυνάμεις ISF ή σε παρόμοιες δυνάμεις».¹⁹⁷

Όσον αφορά τους Ιρακινούς που διαμένουν στο εξωτερικό, το Υπουργείο Εξωτερικών του Ιράκ δήλωσε ότι η διαδικασία απόκτησης ενός απολεσθέντος εγγράφου είναι παρόμοια με την τακτική διαδικασία που περιγράφεται στην ενότητα [1.7.2](#) ανωτέρω. Η μόνη διαφορά έγκειται στο ότι ο πρόξενος πρέπει να καταγράψει τη δήλωση του αιτούντος η οποία πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για τον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο απώλειας του εγγράφου.¹⁹⁸

¹⁹⁴ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

¹⁹⁵ HRW, Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, [url](#)

¹⁹⁶ NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 21

¹⁹⁷ UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions on her mission to Iraq, 5 June 2018, [url](#), pp. 15-16

¹⁹⁸ Iraq, Ministry of Foreign Affairs, THE CIVIL STATUS ID, n. d., [url](#)

1.7.4 Εμπόδια και δυσκολίες

Η έκθεση των NRC/DRC/IRC της 16ης Σεπτεμβρίου 2019 επεσήμανε μια σειρά από προκλήσεις που αντιμετώπισαν τα άτομα με απολεσθέντα έγγραφα στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν καινούρια. Η πρώτη πρόκληση είχε να κάνει με το υπέρογκο κόστος: άτομα που πέρασαν απο συνέντευξη για τη μελέτη δήλωσαν πως χρειάστηκε να πληρώσουν 200 000 IQD (δηλαδή 148 EUR¹⁹⁹) για την απόκτηση αστικής ταυτότητας, και 50 000 IQD (δηλαδή 37 EUR) για μια εξέταση αίματος που απαιτείται για την επισημοποίηση των γάμων στην Tikrit. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες επεσήμαναν την ευρεία διαφθορά, δωροδοκία και τον νεποτισμό (*Wasta*), ιδίως στη Μοσούλη.²⁰⁰ Επιπλέον, ο υπερβολικός συνωστισμός στις αστικές διευθύνσεις (που παρατηρείται κυρίως στη Salah Al-Din και τη Ninawa), τα διασκορπισμένα δικαστήρια και η γραφειοκρατία κατέστησαν δύσκολη την προσπάθεια των Ιρακινών για την απόκτηση εγγράφων. Στη Μοσούλη, εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και επαναπατριζόμενοι επεσήμαναν σημαντικές καθυστερήσεις στη διαδικασία ανανέωσης εγγράφων, γεγονός που δεν τους επέτρεπε να ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους.²⁰¹ Τέλος, επειδή τα άτομα χωρίς επίσημα έγγραφα υποχρεούνται να μεταβούν στον τόπο καταγωγής τους για την αντικατάσταση των εγγράφων τους, πολλοί εξ αυτών αδυνατούν για οικονομικούς λόγους ή λόγους ασφαλείας. Όσοι δεν επιτρέπεται να επιστρέψουν στον τόπο καταγωγής τους συχνά δεν μπορούν να προχωρήσουν περαιτέρω με τη διαδικασία απόκτησης εγγράφων.²⁰²

1.8 Αντίκτυπος του COVID-19

Σύμφωνα με τη δήλωση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) στις 17 Ιουλίου 2020, ο αριθμός των επιβεβαιωμένων κρουσμάτων COVID-19 ανήλθε σε 83 867, με τους θανάτους στο Ιράκ να αγγίζουν τους 3 432.²⁰³ Στην προσπάθεια περιορισμού της εξάπλωσης της πανδημίας, η ιρακινή κυβέρνηση επέβαλε πανεθνική απαγόρευση κυκλοφορίας που τέθηκε σε ισχύ στις 17 Μαρτίου 2020. Στην KRI, η απαγόρευση κυκλοφορίας ξεκίνησε στις 14 Μαρτίου 2020.²⁰⁴ Σύμφωνα με την ενημέρωση της UNHCR της 12ης Ιουλίου 2020 για την πανδημία COVID-19, η KRG επέκτεινε τους περιορισμούς μετακινήσεων μέχρι νεωτέρας και απαγόρευσε τις μετακινήσεις μεταξύ των κυβερνείων. Η κυβέρνηση του Ιράκ επέβαλε μερική απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 19:00 έως τις 06:00 κατά τη διάρκεια των εργάσιμων ημερών και για 24 ώρες τα Σαββατοκύριακα στα κεντρικά και νότια κυβερνεία. Επιπλέον, οι μαζικές συγκεντρώσεις έχουν απαγορευτεί, ενώ η πλειονότητα των δημόσιων χώρων θα παραμείνουν κλειστοί σε εθνικό επίπεδο μέχρι νεωτέρας.²⁰⁵

Το UNOCHA δημοσίευσε έκθεση για τον αντίκτυπο της COVID-19 και τα συνακόλουθα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας που επιβλήθηκαν στα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα. Στον αντίκτυπο της COVID-19 συγκαταλέγεται η καθυστερημένη διανομή χρημάτων, ο περιορισμός των μετακινήσεων καθώς και οι αυξημένες τιμές και η έλλειψη προϊόντων. Επιπλέον, το UNOCHA παρατήρησε ότι «μερικά εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα κατέφυγαν στη συνεργασία με μη εξουσιοδοτημένους προμηθευτές για την εξασφάλιση μετρητών, οι οποίοι τους επέβαλαν μια υπέρογκη προμήθεια για πρόσβαση στα χρήματά τους» λόγω του κλεισίματος των τραπεζών. Τέλος, το UNOCHA επίσης ανέφερε ότι λόγω του αντικτύπου της COVID-19 στην ιρακινή οικονομία, το WFP

¹⁹⁹ Ισοτιμίες από [url](#) πρόσβαση στις 9 Ιουνίου 2020

²⁰⁰ NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), p. 19

²⁰¹ NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), pp. 17, 20

²⁰² NRC et al., Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, [url](#), pp. 20-21

²⁰³ WHO, WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard: Iraq, 21 June 2020, [url](#)

²⁰⁴ Health Cluster Iraq, Health Cluster Bulletin No. 3, March 2020, [url](#), p. 3

²⁰⁵ UNHCR, IRAQ | UNHCR COVID-19 UPDATE XII, 12 July 2020, [url](#), p. 1

επέκτεινε τον κατάλογο των «ατόμων που θεωρείται ότι υπόκεινται σε μεγαλύτερο κίνδυνο επισιτιστικής ανασφάλειας» ώστε να συμπεριληφθούν επιπλέον 10 000 εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και 35 000 πρόσφυγες.²⁰⁶

Έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ που εκδόθηκε στις 6 Μαΐου 2020 αναφέρει ότι η κρίση της νόσου COVID-19 και όλα τα συνακόλουθα μέτρα πρόληψης εγείρουν «ανησυχίες σχετικά με την οικονομική ευημερία του πληθυσμού και την πρόσβαση σε πόρους υγείας». Σύμφωνα με την έκθεση, πραγματοποιήθηκαν διαμαρτυρίες ενάντια στα επιβαλλόμενα μέτρα και τον αντίκτυπό τους στη ζωή των ανθρώπων τόσο στη Βαγδάτη όσο και σε άλλες περιοχές.²⁰⁷ Σε ενημέρωσή του προς το Συμβούλιο Ασφαλείας στις 12 Μαΐου 2020, η Ειδική Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράκ αναφέρει ότι η επιβληθείσα απαγόρευση κυκλοφορίας «είχε σχεδόν ως αποτέλεσμα τη στασιμότητα της εμπορικής δραστηριότητας, θέτοντας σε ακόμα μεγαλύτερο κίνδυνο την ήδη προβληματική κατάσταση στην οποία βρίσκονται πολλοί Ιρακινοί οι οποίοι εξαρτώνται από τα ημερομίσθιά τους για να θρέψουν τους ίδιους και τις οικογένειές τους».²⁰⁸ Σύμφωνα με το DRC, τα περιοριστικά μέτρα που επέβαλε η κυβέρνηση του Ιράκ «έχουν ήδη δραματικές συνέπειες για την οικονομία της χώρας». Αναφέρεται ότι το 83 % των ερωτηθέντων στις περιοχές που αξιολογήθηκαν π.χ. Ντοχούκ, Ερμπίλ, Ντιγιάλα και Salah Al-Din, ζούσαν σε νοικοκυριά όπου κανένα μέλος δεν εργαζόταν, και το 97.7 % αναφέρει ότι αναγκάστηκε να επιβαρυνθεί με χρέη για την κάλυψη των βασικών αναγκών.²⁰⁹

Επιπλέον, η UNAMI αναφέρει ότι έχει γίνει αποδέκτης «αξιόπιστων αναφορών κοινωνικού στιγματισμού κατά ατόμων που έχουν μολυνθεί στο πλαίσιο της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων λεκτικών και σωματικών επιθέσεων εις βάρος των ίδιων και της παρουσίας τους».²¹⁰ Η έκθεση αναφέρει ότι η κρίση της νόσου COVID-19, σε συνδυασμό με την πτώση στις τιμές του πετρελαίου, έχουν επηρεάσει σημαντικά την οικονομική κατάσταση του Ιράκ.²¹¹ Η Έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας σχετικά με την εφαρμογή του ψηφίσματος 2470 (2019) αναφέρει ότι στις 7 Απριλίου 2020, η ιρακινή κυβέρνηση διέθεσε το ποσό των 600 δισεκατομμυρίων IQD (500 εκατομμυρίων USD) για «τον μετριασμό του οικονομικού αντίκτυπου του περιορισμού κυκλοφορίας σε περίπου 10 εκατομμύρια πολίτες τους επόμενους δύο μήνες».²¹²

Όσον αφορά τον αντίκτυπο της COVID-19 στο σύστημα υγειονομικής περίθαλψης του Ιράκ, το κέντρο Education for Peace in Iraq Center (EPIC) διαπίστωσε την εκθετική αύξηση στον αριθμό κρουσμάτων COVID-19 από τα μέσα Μαΐου. Η έκθεση προσέθεσε ότι η «κατάσταση σε πολλά νοσοκομεία του Ιράκ έχει επιδεινωθεί ραγδαία, καθώς τα κύματα νέων κρουσμάτων έχουν αναδείξει την αδυναμία των νοσοκομείων να ανταποκριθούν στην έντονη πίεση και το καταπονημένο και ανεπαρκές προσωπικό τους».²¹³ Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΠΟΥ, το 6.2 % των κρουσμάτων COVID-19 αφορούσε επαγγελματίες παροχής υπηρεσιών υγείας²¹⁴, γεγονός που ενδέχεται να έχει καταστροφικές επιπτώσεις για το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης στο Ιράκ, το οποίο ήδη υφίσταται πιέσεις από τον περιορισμένο αριθμό των επαγγελματιών παροχής υπηρεσιών υγείας.²¹⁵ Τέλος, η έκθεση του

²⁰⁶ UNOCHA, Humanitarian Bulletin, April 2020, [url](#), p. 3

²⁰⁷ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 13

²⁰⁸ UNAMI, Briefing to the Security Council by Special Representative of the United Nations Secretary-General for Iraq Jeanine Hennis-Plasschaert, 12 May 2020, [url](#)

²⁰⁹ DRC, Labor Market and Livelihoods Competency Assessment : Iraq, April 2020, [url](#), p. 15

²¹⁰ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 9

²¹¹ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 13

²¹² UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 3

²¹³ EPIC, IRAQ'S HEALTH SYSTEM AT RISK: THE STRUGGLE TO FIGHT COVID-19 AND SAVE LIVES, 25 June 2020, [url](#), pp. 1-2

²¹⁴ WHO, Iraq COVID-19 dashboard, n. d., [url](#)

²¹⁵ EPIC, IRAQ'S HEALTH SYSTEM AT RISK: THE STRUGGLE TO FIGHT COVID-19 AND SAVE LIVES, 25 June 2020, [url](#), p. 3

ΕΠΙC πιθανολογεί ότι ο πραγματικός αριθμός θανάτων από COVID-19 είναι υψηλότερος σε σχέση με τα επίσημα στοιχεία λόγω της δυσκολίας καταγραφής των θανάτων εκτός νοσοκομείων.²¹⁶

Τέλος, αναφορικά με τον αντίκτυπο της COVID-19 στην εκπαίδευση, η UNICEF αναφέρει ότι τα σχολεία στο Ιράκ παραμένουν κλειστά από τις 27 Φεβρουαρίου 2020 για τον περιορισμό της διασποράς του ιού. Το κλείσιμο των σχολείων έπαιρνε παράταση κάθε φορά που το Υπουργείο Υγείας παρέτεινε την απαγόρευση κυκλοφορίας και τον περιορισμό των μετακινήσεων. Αυτό το κλείσιμο, σύμφωνα με τη UNICEF, «στερεί από όλα τα παιδιά σχολικής ηλικίας, τα οποία αποτελούν περίπου το 30 τοις εκατό ενός εκτιμώμενου πληθυσμού 37 εκατομμυρίων, την πρόσβαση στη μάθηση».²¹⁷

²¹⁶ EPIC, IRAQ'S HEALTH SYSTEM AT RISK: THE STRUGGLE TO FIGHT COVID-19 AND SAVE LIVES, 25 June 2020, [url](#), p. 5

²¹⁷ UNICEF, 2020 Internal Displacement Crisis Humanitarian Situation Report, 23 April 2020, available at: [url](#)

2. Κοινωνικοοικονομικοί δείκτες στο Ιράκ, με έμφαση στη Βαγδάτη, τη Βασόρα και την Ερμπίλ

2.1 Οικονομία

2.1.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Σε έκθεση που δημοσιεύθηκε το δεύτερο εξάμηνο του 2019, η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρεται στην «ευρεία» ανάκαμψη της οικονομίας του Ιράκ χάρη στην αύξηση της παραγωγής πετρελαίου και σε βελτιώσεις στους τομείς της γεωργίας και της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Η επέκταση του τομέα του πετρελαίου εκτιμήθηκε στο 4.4 % και ο τομέας των υπηρεσιών επίσης φάνηκε να έχει βελτιωθεί.²¹⁸ Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση η κατανάλωση «ανέκαμψε» το 2019, ενώ «οι συνολικές επενδύσεις» σημείωσαν μικρή πρόοδο λόγω των «συνεχόμενων περιορισμών ως προς τη διαχείριση των δημόσιων επενδύσεων και το δυσμενές επιχειρηματικό περιβάλλον».²¹⁹ Το δημόσιο χρέος αυξήθηκε το 2019 λόγω της αυξημένης εξάρτησης από την εγχώρια χρηματοδότηση.²²⁰ Σύμφωνα με τον Δείκτη Μετασχηματισμού του ιδρύματος Bertelsmann Stiftung (BTI), ο ιδιωτικός τομέας στο Ιράκ είναι πολύ αδύναμος και η «οικονομία είναι σε μεγάλο βαθμό δημόσια ή ημιδημόσια».²²¹

Παρά τις ανωτέρω παρατηρήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας το πρώτο μισό του 2019, η Ειδική Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράκ προέβλεψε τον Μάιο του 2020 ότι η συρρίκνωση της ιρακινής οικονομίας θα ανέλθει στο 9,7 %.²²² Σύμφωνα με τον BTI για την περίοδο αναφοράς 1 Φεβρουαρίου 2017 - 31 Ιανουαρίου 2019, η οικονομία του Ιράκ κατετάγη 168η σε σύνολο 190 χωρών παγκοσμίως, και συνεπώς είναι «μία από τις πλέον αδύναμες χώρες στον κόσμο». Οι παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτή την κατάσταση ήταν η διαφθορά και η πολιτική αστάθεια, καθώς και «οι απαιτήσεις θεώρησης, οι ελλείψεις ηλεκτρικής προμήθειας, οι τελωνειακοί κανονισμοί, οι αναξιόπιστοι μηχανισμοί επίλυσης διαφορών και η έλλειψη πρόσβασης στη χρηματοδότηση».²²³ Σύμφωνα με την πηγή, «οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης είναι οι βασικοί φορείς επενδύσεων στο Ιράκ, ενώ τα υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιρειών συμβάλλουν επίσης σημαντικά στον ιδιωτικό τομέα», που παρέμεινε αδύναμος.²²⁴ Επιπλέον, η CSO αναφέρει ότι το ποσοστό πληθωρισμού αυξήθηκε κατά 0.7 % για την περίοδο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου 2019 σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο.²²⁵

²¹⁸ World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq’s Youth, Fall 2019, [url](#), p. 3

²¹⁹ World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq’s Youth, Fall 2019, [url](#), p. 4

²²⁰ World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq’s Youth, Fall 2019, [url](#), p. 7

²²¹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 19

²²² UNAMI, Briefing to the Security Council by Special Representative of the United Nations Secretary-General for Iraq Jeanine Hennis-Plasschaert, 12 May 2020, [url](#)

²²³ Bertelsmann Stiftung, BTI 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 20

²²⁴ Bertelsmann Stiftung, BTI 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 21

²²⁵ Iraq, CSO, مؤشرات الإنذار المبكر للربع الثالث لسنة 2019 [Early Warning Indicators for the Third Quarter of 2019], 2019, [url](#), p.

Σύμφωνα με τον δείκτη ΒΤΙ, η ιρακινή οικονομία εξαρτάται από τις παγκόσμιες τιμές πετρελαίου, καθώς το 90 % των κρατικών εσόδων προέρχεται από το πετρέλαιο.²²⁶ Αυτή η κατάσταση, σύμφωνα με το UNOCHA, έχει ως αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά ανεργίας, διότι ο δημόσιος τομέας έχει καταστεί ο βασικός εργοδότης, ενώ ο ιδιωτικός τομέας δεν είναι σε θέση να απασχολήσει «τους χιλιάδες αποφοίτους που αναζητούν εργασία».²²⁷ Το Παγκόσμιο Βιβλίο Ενημέρωσης της CIA αναφέρει επίσης ότι ο κλάδος του πετρελαίου κυριαρχεί στην οικονομία, και αντιστοιχεί περίπου στο 85 % των κρατικών εσόδων και το 80 % των κερδών συναλλάγματος.²²⁸

Κατόπιν απόφασης του ΟPEC για μείωση της παραγωγής πετρελαίου, η KRG και η κυβέρνηση του Ιράκ συμφώνησαν να μειώσουν την παραγωγή αναλόγως.²²⁹ Σύμφωνα με την έκθεση του ΟΗΕ «η Βαγδάτη και η Ερμπίλ εξακολούθησαν να διαβεβαιώνουν ότι η κατανομή των μισθών στους κρατικούς υπαλλήλους δεν θα επηρεαστεί» από την παγκόσμια μείωση των τιμών πετρελαίου. Επιπλέον, η έκθεση αναφέρει ότι η KRG ανακοίνωσε ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι στην KRI θα εξακολουθούσαν να λαμβάνουν τους μισθούς τους.²³⁰ Ωστόσο, το New Arab αναφέρει ότι στα μέσα Απριλίου, η Βαγδάτη αποφάσισε να σταματήσει να χορηγεί στην KRI το μερίδιο του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού της και ανέφερε ότι υπάρχουν εκκρεμείς πληρωμές από την Ερμπίλ. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, ο προϋπολογισμός που χορηγείται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση στην KRG κάθε μήνα αντιστοιχεί στο 50 % των δημόσιων μισθών της περιοχής.²³¹

Αρκετές πηγές αναφέρουν ότι η διαφθορά και ζητήματα που αφορούν τη διακυβέρνηση αποτελούν τις βασικές προκλήσεις για την ιρακινή οικονομία. Η Παγκόσμια Τράπεζα θεωρεί την αδύναμη διακυβέρνηση και την ευρεία διαφθορά ως βασικούς παράγοντες που παρεμποδίζουν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.²³² Ο ΒΤΙ παρατηρεί ότι «η διαφθορά και η έλλειψη θεσμικής ικανότητας εξακολουθούν να είναι ενδημικά φαινόμενα που υπονομεύουν την κυβερνητική ικανότητα προστασίας των κοινωνικοοικονομικών και πολιτικών αποτελεσμάτων και τις πολιτικές ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών».²³³ Επιπλέον, η ίδια πηγή επαναλαμβάνει ότι τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς και το ασθενές κράτος δικαίου έχουν καταστρέψει «την ήδη καταρρακωμένη οικονομία».²³⁴ Επιπλέον, η Ειδική Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράκ δηλώνει ότι η διαφθορά αποτελεί «πιθανότατα τη μεγαλύτερη πηγή δυσλειτουργιών στο Ιράκ», επηρεάζει την καθημερινότητα των πολιτών του Ιράκ και αποθαρρύνει τους επενδυτές.²³⁵ Σύμφωνα με τον Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας του 2020 που δημοσιεύτηκε από το Heritage Foundation, «η δωροδοκία, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ο νεποτισμός, και η κατάχρηση δημοσίων πόρων είναι συχνά φαινόμενα» και οι κυβερνητικοί υπάλληλοι εμπλέκονται σε φαινόμενα διαφθοράς και παραμένουν ατιμώρητοι.²³⁶

Ο αντίκτυπος της κρίσης της νόσου COVID-19 και της κατακόρυφης πτώσης των τιμών του πετρελαίου στην οικονομική κατάσταση του Ιράκ προκαλεί ολοένα και μεγαλύτερη ανησυχία. Η έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών επαναλαμβάνει ότι «η οικονομική κατάσταση του Ιράκ έχει πληγεί σοβαρά από την πανδημία της COVID-19 και από την παγκόσμια πτώση των τιμών

²²⁶ Bertelsmann Stiftung, BTI 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 19

²²⁷ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 11

²²⁸ US, CIA, The World Factbook: Iraq, 17 June 2020, [url](#)

²²⁹ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 4

²³⁰ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 3

²³¹ New Arab (The), In Iraqi Kurdistan, plunging oil prices raise fears of economic collapse, 28 May 2020, [url](#)

²³² World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq's Youth, Fall 2019, [url](#), p. 11

²³³ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 4

²³⁴ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 27

²³⁵ UNAMI, Briefing to the Security Council by Special Representative of the United Nations Secretary-General for Iraq Jeanine Hennis-Plasschaert, 12 May 2020, [url](#)

²³⁶ Heritage Foundation (The), 2020 Index of Economic Freedom: Iraq, 2020, [url](#), p. 265

πετρελαίου.»²³⁷ Η Έκθεση παρακολούθησης της ιρακινής αγοράς από το WFP που δημοσιεύτηκε τον Απρίλιο 2020 εκφράζει την ίδια ανησυχία. Η εν λόγω έκθεση παρατηρεί ότι η κρίση της νόσου COVID-19 και η παγκόσμια μείωση των τιμών πετρελαίου ενδέχεται να αντιστρέψουν «τα οικονομικά κέρδη του προηγούμενου έτους» κατά το οποίο σημειώθηκε αύξηση του ΑΕΠ ύψους 4.4 %.²³⁸

Η Παγκόσμια Τράπεζα δηλώνει ότι «οι Ιρακινοί βγήκαν στους δρόμους τον Οκτώβριο του 2019 για να διαμαρτυρηθούν για την έλλειψη θέσεων εργασίας, την αυξανόμενη διαφθορά και τη χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών. Οι διαδηλωτές ήταν κατά κύριο λόγο νέοι, από 18 έως 30, και κινητοποιήθηκαν από κοινωνικές απαιτήσεις».²³⁹ Σύμφωνα με το άρθρο του Al-Monitor της 21ης Μαΐου 2020, οι διαδηλώσεις στο Ιράκ αναζωπυρώθηκαν μετά από περίπου δύο μήνες.²⁴⁰ Ένα πρόσφατο κύμα διαμαρτυριών υποκινήθηκε από μέτρα που έλαβε η κυβέρνηση στον απόηχο της οικονομικής κρίσης της χώρας. Στις 17 Ιουνίου 2020, το Aljazeera ανέφερε ότι εκατοντάδες άνθρωποι βγήκαν στους δρόμους σε κεντρικές και νότιες επαρχίες του Ιράκ για να διαμαρτυρηθούν για την απόφαση της κυβέρνησης να καταργήσει τις αποζημιώσεις/μισθούς που κατέβαλε στους πρόσφυγες της Rafha.²⁴¹ Σύμφωνα με το Iraq Business News, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε στις 9 Ιουνίου 2020 να περιορίσει τις πληρωμές σε πρώην πολιτικούς κρατούμενους, τους επονομαζόμενους Κρατούμενους της Rafha, σε ένα άτομο ανά οικογένεια, δηλ. στον επικεφαλής του νοικοκυριού, υπό την προϋπόθεση ότι ο ίδιος δεν λαμβάνει άλλον κυβερνητικό μισθό.²⁴² Στο παρελθόν, όλα τα μέλη αυτών των οικογενειών λάμβαναν επιδόματα.²⁴³

2.1.2 Βαγδάτη

Η πόλη της Βαγδάτης είναι η πρωτεύουσα του Ιράκ και έδρα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης της χώρας. Ένα μεγάλο μέρος του κατασκευαστικού κλάδου του Ιράκ, εκτός της βαριάς βιομηχανίας, εδρεύει εκεί. Η κυβέρνηση είναι ο βασικός εργοδότης της πόλης.²⁴⁴ Το κυβερνείο της Βαγδάτης είναι το κέντρο του οικονομικού, εμπορικού, τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού τομέα του Ιράκ. Επίσης, είναι ένας σημαντικός κόμβος για τον τομέα του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, καθώς και για την παραγωγή καπνού, δέρματος και τσιμέντου. Ο Διεθνής Αερολιμένας της Βαγδάτης είναι ο βασικός αερολιμένας της χώρας και η πρωτεύουσα διαθέτει εξαιρετικές οδικές και σιδηροδρομικές συνδέσεις με την υπόλοιπη χώρα. Στη Βαγδάτη, λειτουργούν τέσσερα πανεπιστήμια και πολλά εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα.²⁴⁵

Οι New York Times περιγράφουν αρκετές παράλληλες κρίσεις που βιώνει το Ιράκ, συμπεριλαμβανομένης της κατακόρυφης πτώσης των τιμών πετρελαίου, της COVID-19 και της πανεθνικής απαγόρευσης κυκλοφορίας για την επιβράδυνση της διάδοσης του ιού, των αντικυβερνητικών διαδηλώσεων και των επιθέσεων που ξεκίνησαν από πολιτοφυλακές που στηρίζονται από το Ιράν κατά των αμερικανικών στρατευμάτων. Σύμφωνα με την πηγή, «οι εργαζόμενοι του κατασκευαστικού τομέα, οι πωλητές του δρόμου, οι εγχώριοι εργαζόμενοι και οι

²³⁷ UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General, S/2020/363, 6 May 2020, [url](#), p. 13

²³⁸ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 2

²³⁹ World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq's Youth, Fall 2019, [url](#), p. 13

²⁴⁰ Al-monitor, Iraqi protests resume as new government builds support for reform, 21 May 2020, [url](#)

²⁴¹ Aljazeera, الرفحايون في العراق.. من هم ولماذا يتظاهرون الآن؟ [Rafhawis in Iraq.. Who Are They and Why Are They Protesting Now?], 17 June 2020, [url](#)

Σύμφωνα με την ίδια πηγή, οι πρόσφυγες της Rafha θεωρούνται από την ιρακινή νομοθεσία ως ακτιβιστές που συμμετείχαν στην επανάσταση του 1991 κατά του καθεστώτος του Saddam Hussein και οι οποίοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν το Ιράκ και να μεταβούν στην όμορη πόλη της Rafha στη Σαουδική Αραβία.

²⁴² Iraq Business News, Cabinet Ends Double Payments to fmr Detainees at Camp Rafha, 24 June 2020, [url](#)

²⁴³ NRT, Iraq cuts benefits to families who sheltered in Rafha camp during gulf war, 22 June 2020. [url](#)

²⁴⁴ Encyclopaedia Britannica, Iraq, 25 October 2018, [url](#)

²⁴⁵ NCCI, Baghdad Governorate Profile, December 2015, [url](#), p. 2

οδηγοί ταξί έχουν εξαναγκαστεί να παραμείνουν σπίτι» λόγω της απαγόρευσης κυκλοφορίας και «βρίσκονται στο όριο της πείνας».²⁴⁶

2.1.3 Βασόρα

Σύμφωνα με τον Sajad Jiyad, οι εξαγωγές πετρελαίου της Βασόρας αποτελούσαν περίπου το 98 % των ομοσπονδιακών εσόδων του Ιράκ για το 2019, «με μηνιαίο μέσο όρο περίπου 6,5 δισεκατομμυρίων». Παρά τις μαζικές εξαγωγές πετρελαίου, ο ίδιος παρατηρεί ότι η φτώχεια και η έλλειψη βασικών υπηρεσιών ήταν εμφανείς στο κυβερνείο και αποτέλεσαν τον κινητήριο μοχλό των διαδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2018 και το 2019. Επιπλέον, ο ίδιος αναφέρεται σε ζητήματα διακυβέρνησης που αντιμετωπίζει η Βασόρα από το 2003, ιδίως όσον αφορά τη λογοδοσία των τοπικών και ομοσπονδιακών κυβερνήσεων. Τέλος, συμπεραίνει ότι ο ρυθμός ανάπτυξης του πληθυσμού (ο τρέχων πληθυσμός ανέρχεται σε 4 εκατομμύρια στην πόλη της Βασόρας και 1 εκατομμύριο στο αγροτικό τμήμα του κυβερνείου), η μετανάστευση από την εξοχή στις πόλεις λόγω της κλιματικής αλλαγής, η παγκόσμια πτώση στις τιμές πετρελαίου και η κρίση της νόσου COVID-19 ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στην οικονομία της Βασόρας.²⁴⁷

Στις 3 Ιανουαρίου 2020, το Al-Arabiya ανέφερε ότι η αμερικανική πρεσβεία στη Βαγδάτη προέτρεψε όλους τους Αμερικανούς πολίτες να εγκαταλείψουν άμεσα το Ιράκ, στον απόηχο της στόχευσης του διοικητή της Ιρανικής Ισλαμικής Επαναστατικής Φρουράς (IRGC) και ενός διοικητή ιρακινής πολιτοφυλακής σε αεροπορική επιδρομή των ΗΠΑ. Το Υπουργείο Πετρελαίου του Ιράκ ανακοίνωσε ότι μερικοί Αμερικανοί πολίτες που εργάζονται στον τομέα του πετρελαίου στη Βασόρα έφυγαν κατόπιν σχετικής οδηγίας της αμερικανικής πρεσβείας.²⁴⁸

2.1.4 Ερμπίλ

Η οικονομία της ΚRI χαρακτηρίζεται κυρίως από την κρατική απασχόληση, τις κατασκευές, τ χονδρεμπόριο και λιανεμπόριο, και τη γεωργία. Επίσης, διαθέτει αναπτυσσόμενη βιομηχανία πετρελαίου.²⁴⁹ Σε έκθεση του 2016, η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει ότι η οικονομία της ΚRI κυριαρχείται από την κρατική απασχόληση η οποία αποτελεί πάνω από το 50 % της συνολικής απασχόλησης, και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη βιομηχανία πετρελαίου.²⁵⁰ Σύμφωνα με έκθεση του Minority Rights Group International του 2017, «το 90 % του συνόλου των εσόδων της Κουρδικής κυβέρνησης προέρχονται από τους τομείς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου».²⁵¹

Το κυβερνείο της Ερμπίλ είναι το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της ΚRI. Είναι πλούσιο σε φυσικούς πόρους, ειδικά σε πετρέλαιο και φυσικό αέριο, ενώ η προμήθεια τροφίμων εξαρτάται από τη γεωργία και τα τρόφιμα που εισάγονται από το Ιράν και την Τουρκία.²⁵² Σύμφωνα με τον ΔΟΜ, «η πόλη της Ερμπίλ είναι εμπορικό κέντρο του Ιράκ και αποτελεί σημείο διέλευσης για τα περισσότερα εισαγόμενα υλικά που φτάνουν στη χώρα από το εξωτερικό, ιδίως από την Τουρκία».²⁵³ Η Ερμπίλ αποτελεί πόλο έλξης για τους επισκέπτες και αντιπροσωπεύει τα δύο τρίτα των τουριστικών αφίξεων

²⁴⁶ New York Times (The), Oil Prices Crash, Virus Hits, Commerce Stops: Iraq Is in Trouble., 29 March 2020, [url](#)

²⁴⁷ Jiyad, S., Failure of Governance in Basra puts all of Iraq at Risk, LSE, 2 April 2020, [url](#)

²⁴⁸ Al-Arabiya, Iraq oil ministry confirms US oil workers leaving Basra, 3 January 2020, [url](#)

²⁴⁹ Georges, V., et. al, Initiatives to Improve Quality of Education in the Kurdistan Region — Iraq: Administration, School Monitoring, Private School Policies, and Teacher Training. Kurdistan Regional Government, 2016, [url](#), pp. 3-4

²⁵⁰ World Bank (The), The Kurdistan region of Iraq - Reforming the economy for shared prosperity and protecting the vulnerable, 2016, [url](#), pp. x-xi

²⁵¹ MRG, Crossroads: The future of Iraq's minorities after ISIS, 7 June 2017 [url](#), p. 21

²⁵² IOM, Community Stabilization Handbook: An overview of community transition and recovery achievements in Iraq 2015-2016, 19 January 2017, [url](#), p. 138

²⁵³ IOM, Community Stabilization Handbook: An overview of community transition and recovery achievements in Iraq 2015-2016, 19 January 2017, [url](#), p. 138

στην περιοχή της ΚRI.²⁵⁴ Σύμφωνα με ανάλυση που πραγματοποίησε το 2017 ο Mark A. DeWeaver, οικονομολόγος στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο του Iraq Sulaimani, η ΚRI έχει εισέλθει στο τρίτο έτος της οικονομικής ύφεσης που ξεκίνησε μετά την παγκόσμια κατακόρυφη πτώση των τιμών του πετρελαίου του 2014 (που μειώθηκαν κατά 50 % στο δεύτερο εξάμηνο του έτους).²⁵⁵ Μετά από εντάσεις που σημειώθηκαν το 2014 σχετικά με την κατανομή των εσόδων πετρελαίου μεταξύ της περιφερειακής και ομοσπονδιακής κυβέρνησης²⁵⁶, οι σχέσεις της Ερμπίλ με τη Βαγδάτη επιδεινώθηκαν μετά από το δημοψήφισμα ανεξαρτησίας που διεξήγαγε η ΚRG τον Σεπτέμβριο του 2017 όπου ένα συντριπτικό ποσοστό των ψηφισάντων (93 %) τάχθηκε υπέρ της απόσχισης από το Ιράκ.²⁵⁷ Τόσο η Βαγδάτη όσο και οι όμορες χώρες του Ιράκ, Τουρκία και Ιράν, καθώς και οι δυνάμεις της Δύσης ήταν αντίθετες με το δημοψήφισμα το οποίο συνοδεύτηκε από την επιβολή στρατιωτικών και οικονομικών αντιποίνων από τη Βαγδάτη, όπως το αναγκαστικό κλείσιμο του Διεθνούς Αερολιμένα της Ερμπίλ και η εκ νέου ανάκτηση του ελέγχου αμφισβητούμενων εδαφών όπως η περιοχή της Kirkuk που είναι πλούσια σε πόρους πετρελαίου.²⁵⁸

Η Παγκόσμια Τράπεζα σημείωσε τον Απρίλιο του 2018 ότι λόγω των ποινικών μέτρων του Ιράκ «η ΚRG έχει χάσει το 50 % των εσόδων της από το πετρέλαιο» και ότι «ο ομοσπονδιακός προϋπολογισμός προτείνει μείωση των μεταφορών από τον εθνικό προϋπολογισμό προς την ΚRG από 12 τρισεκατομμύρια ID [περίπου 8,86 δισεκατομμύρια EUR] το 2017 σε 6,7 τρισεκατομμύρια ID [περίπου 4,95 δισεκατομμύρια EUR] το 2018 και απαιτεί από την ΚRG να μεταβιβάσει όλες τις εναπομείνουσες εξαγωγές πετρελαίου στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση».²⁵⁹ Η Παγκόσμια Τράπεζα επισημαίνει ότι το χαμηλότερο επίπεδο μεταφορών ενδέχεται να είναι ανεπαρκές για την κάλυψη των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων και του στρατού της ΚRG και «θα μπορούσε να επιδεινώσει περαιτέρω την ευάλωτη κατάστασή της».²⁶⁰ Σε έκθεση που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 2018, το Institute of Peace των Ηνωμένων Πολιτειών εκτιμά ότι το «χρέος της ΚRG ανέρχεται σε τουλάχιστον 17 δισεκατομμύρια USD [περίπου 15 δισεκατομμύρια EUR], και συνεπώς είναι μη βιώσιμο και πιθανότατα υπερβαίνει το 100 % του ΑΕΠ της περιοχής».²⁶¹

Η πρόσφατη κατακόρυφη πτώση των τιμών πετρελαίου έχει επιδεινώσει την οικονομική κρίση στην ΚRI σύμφωνα με το New Arab. Η ίδια πηγή αναφέρει τη δήλωση του πρωθυπουργού της ΚRG ο οποίος τονίζει ότι «η κOURδική οικονομία παρουσίασε μείωση κατά τουλάχιστον 90 % μετά την πρόσφατη πτώση των τιμών πετρελαίου». Η κρίση έπληξε όλους τους τομείς της οικονομίας συμπεριλαμβανομένου του τομέα των υπηρεσιών και των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, στα μέσα Μαΐου υπήρχαν σχέδια για τη διαφοροποίηση της οικονομίας και την επένδυση σε τομείς πέραν του πετρελαίου, όπως η γεωργία, η βιομηχανία και ο τουρισμός.²⁶²

²⁵⁴ World Bank (The), The Kurdistan region of Iraq - Reforming the economy for shared prosperity and protecting the vulnerable (Vol. 2): Main report, 2016 [url](#), p. 52

²⁵⁵ DeWeaver, M. A., Making Ends Meet: Economic Reforms in the Kurdistan Region of Iraq, in IRIS Iraq Report, American University of Iraq-Sulaimani, 2017, [url](#), p. 2

²⁵⁶ CRF, The Time of the Kurds, 29 July 2015, [url](#)

²⁵⁷ Reuters, Iraqi Kurds gear up for elections hoping to end turmoil, 11 September 2018, [url](#)

²⁵⁸ IPS, Homebound: Hardship Awaits Internally Displaced Iraqis, 18 April 2018, [url](#)

²⁵⁹ World Bank (The), Iraq Economic Monitor From War to Reconstruction and Economic Recovery, April 2018 [url](#), p. x

²⁶⁰ World Bank (The), Iraq Economic Monitor From War to Reconstruction and Economic Recovery, April 2018 [url](#), p. 15

²⁶¹ USIP, Kurdistan Region's Debt Crisis Threatens Iraq's Economy, 9 May 2018, [url](#)

²⁶² New Arab (The), In Iraqi Kurdistan, plunging oil prices raise fears of economic collapse, 28 May 2020, [url](#)

2.2 Απασχόληση

2.2.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Το 2017, ο δημόσιος τομέας ήταν ο μεγαλύτερος εργοδότης του Ιράκ, αντιπροσωπεύοντας κατά προσέγγιση το 42 %-50 %²⁶³ και ακόμα και το 60 % του συνολικού αριθμού θέσεων εργασίας.²⁶⁴ Στον τομέα, απασχολούνταν άτομα κυρίως στους τομείς της εκπαίδευσης, της άμυνας και του Υπουργείου Εσωτερικών. Οι μισθοί του δημόσιου τομέα αντιστοιχούσαν στο 40 % του κυβερνητικού προϋπολογισμού το 2017.²⁶⁵ Η ίδια τάση παρατηρήθηκε και στην KRI. Εκτιμάται ότι το 2016 ο δημόσιος τομέας, εξαιρουμένου του δημόσιου τομέα στην KRG, αντιστοιχούσε περίπου σε 1,8 εκατομμύρια υπαλλήλους. Οι περισσότερες θέσεις (περισσότερες από 650.000) προσφέρονταν από το Υπουργείο Παιδείας.²⁶⁶ Εκτιμάται ότι ο δημόσιος τομέας στην KRI το 2018 αντιστοιχούσε σε 682.021 θέσεις εργασίας.²⁶⁷

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) εκτιμά ότι το 2017 περίπου το 40 % των συνολικών εργαζομένων στο Ιράκ ήταν αυτοαπασχολούμενοι.²⁶⁸ Στον ιδιωτικό τομέα, ο κλάδος των κατασκευών αντιπροσώπευε το 15 % της απασχόλησης. Υπήρχαν κατασκευαστικές εταιρείες στον ιδιωτικό τομέα, αλλά το 97 % ήταν μεγάλες κρατικές εταιρείες. Επιπλέον, η γεωργία ήταν ο έκτος μεγαλύτερος οικονομικός τομέας, αλλά οι πολυετείς συγκρούσεις, η κλιματική αλλαγή, οι νομοθετικές προκλήσεις και οι περιορισμένες επενδύσεις τον επηρέασαν αρνητικά.²⁶⁹

Η αδήλωτη ή ανεπίσημη εργασία αντιπροσώπευε περίπου το 20 % της απασχόλησης του Ιράκ.²⁷⁰ Οι Ιρακινοί αντιμετώπισαν τον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας από αλλοδαπούς εργαζομένους, που κατοικούν και εργάζονται στο Ιράκ είτε νόμιμα είτε παράνομα. Τα ΜΜΕ ανέφεραν οι εργοδότες μπορεί να προτιμούν αλλοδαπούς εργάτες είτε επειδή διαθέτουν ειδικά προσόντα είτε διότι ήταν πρόθυμοι να αποδεχτούν χαμηλότερους μισθούς.²⁷¹

Σύμφωνα με έκθεση του Κέντρου Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών (CSIS) της 26ης Μαΐου 2020, δεν υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία για την ανεργία στο Ιράκ, αλλά οι δείκτες δείχνουν ότι «το Ιράκ μπορεί να χρειαστεί να δημιουργήσει περίπου 300 000-450 000 επιπλέον θέσεις εργασίας για τους νεαρούς πολίτες του σε ετήσια βάση κατά την περίοδο 2020-2030».²⁷² Σύμφωνα με έκθεση του DRC που δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο 2020, 2,5 εκατομμύρια άνεργοι Ιρακινοί είχαν άμεση ανάγκη εργασίας.²⁷³ Με βάση τα δεδομένα του 2017, το WFP υπολόγισε ότι τα ποσοστά ανεργίας ανήλθαν στο 10.8 % και ξεπέρασαν το 15 % σε 11 επαρχίες. Επιπλέον, τα ποσοστά ανεργίας ξεπέρασαν το 25 % σε ορισμένες επαρχίες της Muthanna, της Thi-Qar, της Wasit, της Missan και της Salah Al-Din.²⁷⁴ Ο παρακάτω χάρτης παρουσιάζει τα ποσοστά ανεργίας στο Ιράκ:

²⁶³ IMF, Iraq – Selected Issues: IMF Country Report 17/252, August 2017, [url](#), pp. 5-6

²⁶⁴ BTI, Iraq Country Report, 2018, [url](#), p. 30 ; Mirza, A. “The Rentier Trap in Iraq: Comments and Recommendations”, cited in: Atlantic council, Beyond Security: Stabilization, Governance, and Socioeconomic Challenges in Iraq, July 2018, [url](#)

²⁶⁵ IMF, Iraq – Selected Issues: IMF Country Report 17/252, August 2017, [url](#), pp. 5-6

²⁶⁶ IMF, Middle East and Central Asia Department, Public Wage Bills in the Middle East and Central Asia, 2018, [url](#), p. 51

²⁶⁷ LSE Middle East Centre Blog, [url](#), 31 July 2018, [url](#)

²⁶⁸ World Bank Data, Self-employed, total (% of total employment) (modelled ILO estimate), September 2018, [url](#)

²⁶⁹ DRC, Labor Market and Livelihoods Competency Assessment : Iraq, April 2020, [url](#), pp. 9-10

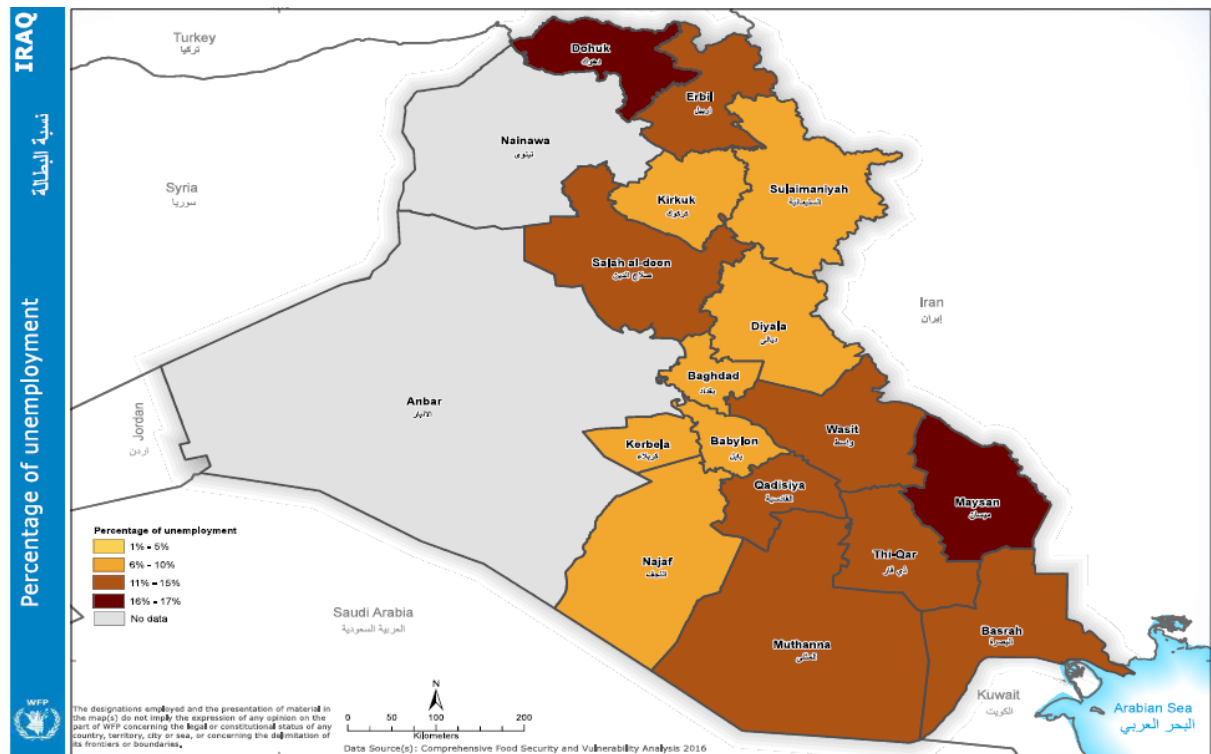
²⁷⁰ Gunter, F. R., The Political Economy of Iraq, Cheltenham, Elgar 2013, p. 195

²⁷¹ Arab Weekly (The), Foreign workers seeking jobs in Iraq despite perils, 18 February 2018, [url](#); Washington Post (The), Protests are mounting in Iraq? Why?, 21 July 2018, [url](#)

²⁷² CSIS, Strategic Dialogue: Shaping a U.S. Strategy for the “Ghosts” of Iraq, 26 May 2020, [url](#), p. 31

²⁷³ DRC, Labor Market and Livelihoods Competency Assessment : Iraq, April 2020, [url](#), p. 9

²⁷⁴ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 40

Χάρτης 2: Ποσοστό ανεργίας 2019 σύμφωνα με το WFP βάσει των στοιχείων του 2016²⁷⁵

Σύμφωνα με το Βιβλίο Ενημέρωσης της CIA, και βάσει των εκτιμήσεων του 2017, η ανεργία στους νέους 15-24 ετών ανήλθε σε 25.6 % συνολικά, 22 % για τους άνδρες και 63.3 % για τις γυναίκες.²⁷⁶ Βάσει των εκτιμήσεων της ΔΟΕ, η Παγκόσμια Τράπεζα τόνισε ότι δεν σημειώθηκε σχεδόν καμία μεταβολή στα ποσοστά ανεργίας του 2019 σε σύγκριση με το 2018. Σύμφωνα με τα δεδομένα, η ανεργία άγγιξε το 12.86 % το 2018 και το 12.82 % το 2019²⁷⁷. το ποσοστό για τους άνδρες ανήλθε στο 10.10 % το 2018 και στο 10.08% το 2019²⁷⁸ και στο 30.85 % το 2018 και το 30.40 % το 2019 για τις γυναίκες²⁷⁹.

Σύμφωνα με το Ενημερωτικό Δελτίο του ΔΟΜ για το Ιράκ, η βελτίωση της κατάστασης ασφαλείας οδήγησε σε αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων, ιδίως στις απελευθερωμένες περιοχές όπου δημιουργήθηκαν θέσεις εργασίας στους τομείς του τουρισμού και της ψυχαγωγίας. Σύμφωνα με το Ενημερωτικό Δελτίο, οι μισθοί κυμάνθηκαν από 200 USD σε 2 500 USD ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης και τις δεξιότητες των εργαζομένων. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν κέντρα απασχόλησης στις περισσότερες πόλεις, και η κυβέρνηση ενέκρινε ένα πρόγραμμα «παροχής συνδρομής σε εργαζομένους με μισθό χαμηλότερο από ένα δολάριο ανά ημέρα και σε ανέργους». Τέλος, ο ΔΟΜ παρατήρησε ότι δεν προσφέρθηκε χρηματική συνδρομή ανεργίας σε εθνικό επίπεδο.²⁸⁰

²⁷⁵ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 42

²⁷⁶ US, CIA, The World Factbook: Iraq, 17 June 2020, [url](#)

²⁷⁷ World Bank (The), Unemployment, total (% of total labor force) (modelled ILO estimate), 21 June 2020, [url](#), TAB: Data

²⁷⁸ World Bank (The), Unemployment, male (% of male labor force) (modelled ILO estimate), 21 June 2020, [url](#), TAB: Data

²⁷⁹ World Bank (The), Unemployment, female (% of female labor force) (modelled ILO estimate), 21 June 2020, [url](#), TAB: Data

²⁸⁰ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 5

2.2.2 Βαγδάτη

Σύμφωνα με το WFP, το κυβερνείο της Βαγδάτης παρουσίασε τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας που κυμαίνονταν από 6 έως 10 % (στοιχεία 2016)²⁸¹, ενώ η ανεργία στα άτομα ηλικίας 15 – 24 ετών κυμαινόταν από 5 έως 7 % (στοιχεία 2017)²⁸². Σύμφωνα με την CSO, στη Βαγδάτη η ανεργία στους νέους 15-24 ετών ανερχόταν στο 18.6 % το 2016²⁸³, ενώ το συνολικό ποσοστό ανεργίας το 2017 ήταν 9.3 %.²⁸⁴ Κατά την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης, δεν ήταν δυνατή η εξεύρεση πιο πρόσφατων στοιχείων.

2.2.3 Βασόρα

Οι ευκαιρίες απασχόλησης στο νότιο Ιράκ περιγράφονται ως «περιορισμένες» λόγω της κυριαρχίας της βιομηχανίας πετρελαίου και το DFAT αναφέρει ότι το 2018 παρατηρήθηκε μετακίνηση κατοίκων σε άλλες περιοχές του Ιράκ, όπως η Βαγδάτη, προς αναζήτηση απασχόλησης.²⁸⁵

Το πετρέλαιο ήταν ο βασικός πυλώνας της οικονομίας, αλλά αντιστοιχούσε μόλις στο ένα τοις εκατό του εργατικού δυναμικού σε εθνικό επίπεδο.²⁸⁶ Οι εταιρείες πετρελαίου στη Βασόρα προσλαμβάνουν συχνά αλλοδαπούς εργαζομένους αντί για ιρακινούς, και με αυτόν τον τρόπο πυροδοτούν την απογοήτευση του τοπικού πληθυσμού που πλήττεται από υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στον Νότο.²⁸⁷ Κατά συνέπεια, η κυβέρνηση ενέκρινε έναν κανονισμό που απαιτεί το 50% των εργαζομένων σε αλλοδαπές εταιρείες πετρελαίου να είναι Ιρακινοί.²⁸⁸ Το NRC διεξήγαγε αξιολόγηση της αγοράς στη Βασόρα και διαπίστωσε ότι το 80 % των ερωτηθέντων εργοδοτών θεωρούν ότι ο ιδιωτικός τομέας στη Βασόρα είναι ο βασικός τομέας που προσφέρει απασχόληση. Το 60 % των ερωτηθέντων ανέφερε ότι το βασικό είδος επιχείρησης είναι το εμπόριο, ενώ το «7 % απάντησε ότι τα κύρια είδη επιχειρήσεων στη Βασόρα είναι η παραγωγή βασικών μετάλλων, η δασική παραγωγή, η υγεία, η μηχανική και η ηλεκτρική μηχανική παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς και οι τομείς της διύλισης πετρελαίου και της παροχής υπηρεσιών».²⁸⁹

Η αγροτική απασχόληση στο κυβερνείο της Βασόρας βασίζεται κυρίως στη γεωργία. Ο τομέας της γεωργίας έχει επηρεαστεί αρνητικά από την αλατότητα του νερού και τη λειψυδρία του 2018.²⁹⁰

Στο πλαίσιο διερευνητικής αποστολής τον Σεπτέμβριο του 2018, το NRC διαπίστωσε ότι οι κάτοικοι της Βασόρας επεσήμαναν ότι η ανεργία είχε επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια, ότι οι ένοπλες δυνάμεις ήταν «συχνά ο μοναδικός εργοδότης», και ότι ήταν πολύ δύσκολο να βρουν οποιαδήποτε εργασία, ακόμα και ημερήσια.²⁹¹ Σύμφωνα με μερικούς αναλυτές, η επιστροφή μελών των πρώην Λαϊκών Δυνάμεων Κινητοποίησης (PMF) που είχαν φύγει για να πολεμήσουν τον ISIL έχει δημιουργήσει επιπρόσθετη πίεση στις υπηρεσίες και τη ζήτηση εργασίας.²⁹² Όσον αφορά τις οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέες γενιές, το NRC πήρε συνέντευξη από 40 νέους που αναζητούν εργασία στη Βασόρα. Από τις απαντήσεις τους προέκυψε ότι οι προκλήσεις για την

²⁸¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 42

²⁸² WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 43

²⁸³ Iraq, CSO, مؤشرات التشغيل والبطالة [Employment and Unemployment Indicators], n. d., [url](#)

²⁸⁴ Iraq, CSO, الموجز الإحصائي بغداد 2018 [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

²⁸⁵ Australia, DFAT, Country Information Report – Iraq, 9 October 2018, [url](#), p. 30

²⁸⁶ National (The), In Iraq's oil-rich Basra, shanty towns flourish, 19 April 2018, [url](#)

²⁸⁷ National (The), In Iraq's oil-rich Basra, shanty towns flourish, 19 April 2018, [url](#); Al Monitor, Basra protests spark government scramble to create jobs, 22 August 2018, [url](#)

²⁸⁸ Al Monitor, Basra protests spark government scramble to create jobs, 22 August 2018, [url](#)

²⁸⁹ NRC, Market Assessment Report: Basra City, November 2019, [url](#), pp. 15-16

²⁹⁰ NRC, Basra Livelihoods Technical Assessment, 21 October 2018, [url](#)

²⁹¹ NRC, Basra Fact-Finding Mission Report #2, 22 September 2018, [url](#), p. 3; the FFM took place from 26 to 29 August 2018

²⁹² FP, Northern Iraq May Be Free, but the South is Seething, 9 November 2018, [url](#); NRC, Basra Fact Finding Mission Report #1, 9 September 2018, [url](#), p. 2, the FFM took place from 26 to 29 August 2018

απασχόληση των νέων ήταν «η διαφθορά (34 %), η έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης (20 %), η προτίμηση πρόσληψης αλλοδαπών εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα (18 %), η έλλειψη εμπειρίας και δεξιοτήτων στους νέους (9 %), τα έθιμα και οι παραδόσεις (5 %) και η έλλειψη εθνικής παραγωγής (14 %)». ²⁹³

Τέλος, το WFP αναφέρει ότι το κυβερνείο της Βασόρας είχε ποσοστό ανεργίας 11 – 15 % (στοιχεία 2016) ²⁹⁴, ενώ η ανεργία στους νέους 15 – 24 ετών ήταν 8-10 % (στοιχεία 2017). ²⁹⁵ Σύμφωνα με την CSO, τα ποσοστά της ανεργίας στους νέους 15-24 ετών στη Βασόρα ανέρχονταν σε 25.5 % το 2016 ²⁹⁶ και σε 7.6 % συνολικά το 2017. ²⁹⁷ Κατά την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης, δεν ήταν δυνατή η εξεύρεση πιο πρόσφατων στοιχείων.

2.2.4 Ερμπίλ

Σύμφωνα με δημογραφική έρευνα του ΔΟΜ το 2018, η συμμετοχή του εργατικού δυναμικού στην Ερμπίλ ανερχόταν σε 65.9 % για τους άνδρες και 14.8 % για τις γυναίκες. ²⁹⁸ Όσον αφορά τον τύπο απασχόλησης, τα δεδομένα του ΔΟΜ αποδεικνύουν ότι το 43.7 % του εργατικού δυναμικού της Ερμπίλ εργαζόταν στον δημόσιο τομέα, το 13 % στον ιδιωτικό τομέα, το 18.7 % ήταν αυτοαπασχολούμενοι, και το 19.2 % ήταν εργαζόμενοι με ημερομίσθιο. ²⁹⁹

Στο κυβερνείο της Ερμπίλ, η πλειονότητα του πληθυσμού απασχολείται στον δημόσιο τομέα και το 78 % του εργαζόμενου πληθυσμού έχει συνάψει γραπτή σύμβαση απασχόλησης, ενώ η άτυπη απασχόληση παρατηρείται περισσότερο σε τομείς όπως οι κατασκευές και το χονδρεμπόριο/λιανεμπόριο. ³⁰⁰ Σε αυτούς τους τομείς, η UNHCR αναφέρει ότι «μόνο το 30 % των εργαζομένων απασχολούνται νομίμως και λαμβάνουν ημερομίσθια αντί για μισθούς». ³⁰¹

Το WFP παρατηρεί ότι τα ποσοστά ανεργίας στο κυβερνείο της Ερμπίλ κυμάνθηκαν μεταξύ 11 % και 15 % (στοιχεία του 2016). ³⁰² Η ανεργία στους νέους 15-24 ετών άγγιζε το 8-10 % βάσει των δεδομένων του 2017. ³⁰³ Σύμφωνα με την CSO, το ποσοστό ανεργίας στους νέους 15-24 ετών στην Erbil ανερχόταν σε 13.6 % το 2016. ³⁰⁴ Κατά την προετοιμασία της παρούσας έκθεσης, δεν ήταν δυνατή η εξεύρεση πιο πρόσφατων στοιχείων.

²⁹³ NRC, Market Assessment Report: Basra City, November 2019, [url](#), p. 26

²⁹⁴ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 42

²⁹⁵ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 43

²⁹⁶ Iraq, CSO, مؤشرات التشغيل والبطالة [Employment and Unemployment Indicators], n. d., [url](#)

²⁹⁷ Iraq, CSO, الموجز الإحصائي البصرة 2018 [Statistical Summary Basra 2018], n. d., [url](#)

²⁹⁸ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 105

²⁹⁹ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 100

³⁰⁰ UNHCR, Displacement as challenge and opportunity Urban profile: Refugees, internally displaced persons and host community Erbil Governorate, Kurdistan Region of Iraq, April 2016, [url](#), p. 34

³⁰¹ UNHCR, Displacement as challenge and opportunity Urban profile: Refugees, internally displaced persons and host community Erbil Governorate, Kurdistan Region of Iraq, April 2016, [url](#), p. 30

³⁰² WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 42

³⁰³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 43

³⁰⁴ Iraq, CSO, مؤشرات التشغيل والبطالة [Employment and Unemployment Indicators], 21 June 2020, [url](#)

2.3 Φτώχεια

2.3.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Ο ΒΤΙ αναφέρει ότι το 22.5 % του ιρακινού πληθυσμού ζει κάτω από το όριο της φτώχειας, και τα ποσοστά φτώχειας κυμαίνονται από 3,5 έως 12.5 % στην ΚΡΙ και αγγίζουν το 41.2 % σε περιοχές που βρίσκονταν στο παρελθόν υπό την κατοχή του ISIL και το 30 % στις νότιες επαρχίες.³⁰⁵ Επιπλέον, η UNESCO παρατηρεί ότι το ποσοστό φτώχειας «με βάση τον κατά κεφαλήν δείκτη φτώχειας στα 1,90 δολάρια ανά ημέρα» είναι 2.5 % του πληθυσμού.³⁰⁶ Η Ειδική Αντιπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας των Ηνωμένων Εθνών για το Ιράκ προβλέπει ότι τα ποσοστά της φτώχειας θα διπλασιαστούν και θα αγγίξουν το 40 % το 2020.³⁰⁷ Στις 2 Ιουλίου 2020, στον σταθμό Al-Sumariya ο ιρακινός Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ανακοίνωσε ότι λόγω της κρίσης της νόσου COVID-19 και της κατακόρυφης πτώσης των τιμών πετρελαίου, η φτώχεια στο Ιράκ αυξήθηκε από 22 % σε 34 %.³⁰⁸

Στο Ιράκ, το κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας είναι «εκτεταμένο» διότι ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού απασχολείται στον δημόσιο τομέα ή λαμβάνει συντάξεις.³⁰⁹ Ο ΔΟΜ παρατηρεί ότι οι εργαζόμενοι του δημόσιου τομέα μπορούν να συνταξιοδοτηθούν στην ηλικία των 65 ετών μετά από 25 έτη εργασίας. Ωστόσο, στη Βαγδάτη οι εργαζόμενοι μπορούν να συνταξιοδοτηθούν στην ηλικία των 55 ετών και μετά από 25 έτη εργασίας ή 15 έτη εργασίας για εργαζομένους με προβλήματα υγείας. Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα, ο ΔΟΜ δηλώνει ότι «ορισμένοι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα μπορεί να λαμβάνουν επίδομα σύνταξης, το οποίο διαχειρίζεται ο εργοδότης τους».³¹⁰

Σύμφωνα με το WFP, υπήρχαν μηχανισμοί ανακούφισης από τη φτώχεια και εφαρμόζονταν από την κυβέρνηση. Σε αυτούς συγκαταλέγονται το Σύστημα Δημόσιας Διανομής (PDS) στο πλαίσιο του οποίου διανέμονται μερίδες φαγητού σε πάνω από το 95 % των ιρακινών οικογενειών, το Δίκτυο Κοινωνικής Προστασίας (που υποστηρίζει πάνω από 1,2 εκατομμύρια ευάλωτες ιρακινές οικογένειες μέσω της παροχής οικονομικών δικτύων και δικτύων κοινωνικής ασφάλειας), εκπαιδευτικές επιδοτήσεις και η δημόσια περίθαλψη.³¹¹ Το PDS εξακολουθεί να λειτουργεί, αλλά έχει επηρεαστεί από την πολιτική αστάθεια στη χώρα, και οι παροχές δεν παραδίδονται τακτικά.³¹² Το USDOS παρατηρεί ότι το PDS έχει εφαρμοστεί «κατά σποραδικό και ακανόνιστο τρόπο, με περιορισμένη πρόσβαση στις πρόσφατα απελευθερωμένες περιοχές». Σύμφωνα με πληροφορίες, δεν διανέμονται όλα τα εμπορεύματα σε μηνιαία βάση, και το σύστημα δεν ήταν προσβάσιμο σε όλα τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, διότι προϋπέθετε ότι οι πολίτες «θα εξαργυρώσουν τις μερίδες του PDS ή άλλες υπηρεσίες μόνον στον εγγεγραμμένο τόπο κατοικίας τους».³¹³

Η ιρακινή κυβέρνηση παρουσίασε τη Στρατηγική Μείωσης της Φτώχειας (PRS) για την περίοδο 2018-2022. Στόχος της PRS είναι να αντιμετωπίσει προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια και τη σταθερότητα, την ορθή διακυβέρνηση, τη δίκαιη κατανομή και διαφοροποίηση των εσόδων, τον μετριασμό του αρνητικού αντικτύπου των οικονομικών μεταρρυθμίσεων στους φτωχούς, και το

³⁰⁵ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 17

³⁰⁶ UNESCO, Iraq : General Information, n. d., [url](#)

³⁰⁷ UNAMI, Briefing to the Security Council by Special Representative of the United Nations Secretary-General for Iraq Jeanine Hennis-Plasschaert, 12 May 2020, [url](#)

³⁰⁸ Al-Sumariya, العمل تعلن زيادة نسبة الفقر من 22 الى 34 بالمئة في البلاد [Ministry of Labour announces that poverty rates increased from 22 % to 34 % in the country], 2 July 2020, [url](#)

³⁰⁹ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), pp. 22-23

³¹⁰ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 7

³¹¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 40

³¹² BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 22

³¹³ USDOS, 2019 Country Reports on Human Rights Practices, 11 March 2020, [url](#)

υψηλό κόστος του πολέμου κατά της τρομοκρατίας και της κρίσης των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στον απόηχο του πολέμου κατά του ISIL.³¹⁴

Η Δρ. Chatelard σχολιάζει ότι οι γυναίκες χωρίς άρρενες συγγενείς, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών με γυναίκα επικεφαλής, των διαζευγμένων γυναικών και των χήρων βρίσκονται σε ευάλωτη θέση τόσο από οικονομική άποψη όσο και από την άποψη της έκθεσής τους σε παρενόχληση, και δυσκολεύονται να βρουν απασχόληση, ενώ σημειώνει ότι η κατάσταση δεν είναι εμφανώς καλύτερη για τις χήρες, που «επίσης στερούνται της προστασίας από έναν άνδρα συγγενή και των απαραίτητων διασυνδέσεων για την εξεύρεση απασχόλησης και τη συντήρηση των τέκνων τους».³¹⁵ Το UNOCHA ανέφερε το 2017 ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, ιδίως οι γυναίκες σε οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής, οι χήρες, οι ανάπηρες γυναίκες και τα κορίτσια και οι έφηβες, κινδύνευαν να πέσουν θύματα κακοποίησης και αντιμετώπιζαν δυσκολίες στη λήψη ανθρωπιστικής βοήθειας.³¹⁶ Οι εσωτερικώς εκτοπισμένες οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων στη Βαγδάτη είχαν υψηλότερη αναλογία ατόμων χωρίς κάποιο μέσο επιβίωσης και βασιζόνταν ιδίως στην ανθρωπιστική βοήθεια και την κυβερνητική συνδρομή για την κάλυψη των βασικών αναγκών τους.³¹⁷

2.3.2 Βαγδάτη

Ο Κοινωνικοοικονομικός Άτλας του WFP για το Ιράκ περιλαμβάνει τις εξής πέντε κατηγορίες δεικτών πλούτου για τη Βαγδάτη: οι πιο φτωχοί (17 %), η κατώτερη μεσαία τάξη (24 %), η μεσαία τάξη (19 %), η ανώτερη μεσαία τάξη (21 %) και οι ευπορότεροι (19 %). Όσον αφορά τα περιουσιακά στοιχεία του νοικοκυριού, ο Άτλας διακρίνει τις εξής κατηγορίες για τη Βαγδάτη: ιδιοκτήτης (67 %), μίσθωση (19 %), δωρεάν παροχή κατοπιν συμφωνίας του ιδιοκτήτη (11 %) και τυχαία κατοικία (3 %).³¹⁸ Σύμφωνα με τα στοιχεία της Πρωτοβουλίας για τη φτώχεια και την ανθρώπινη ανάπτυξη της Οξφόρδης για το 2019, το 1.14 % του πληθυσμού του κυβερνείου της Βασόρας ζούσε σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και το 4 % ήταν ευάλωτο στη φτώχεια το 2018.³¹⁹

Η Βαγδάτη διαθέτει υψηλό ποσοστό εσωτερικώς εκτοπισμένων οικογενειών με γυναίκα επικεφαλής που διαμένουν σε καταυλισμούς (24 % των ερωτηθέντων της έρευνας της REACH του Απριλίου 2018).³²⁰ Ο ΔΟΜ σημείωσε και μεγάλο αριθμό ευάλωτων ομάδων στον πληθυσμό τον Οκτώβριο του 2017: «Η Βαγδάτη φιλοξενεί το 17 % των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων που χρήζουν προστασίας, το 30 % των μητέρων κάτω των 18 ετών, το 18 % των οικογενειών με γυναίκα επικεφαλής και το 17 % όλων των σωματικώς και/ή πνευματικώς μειονεκτούντων ατόμων. Επίσης, συνολικά το 5 % των επαναπατριζόμενων με σωματικές και/ή πνευματικές δυσκολίες φιλοξενούνται στο κυβερνείο».³²¹

Εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα και επαναπατριζόμενοι στη Βαγδάτη αναφέρουν ότι η βασική ανησυχία για όσους διαμένουν στη Βαγδάτη ήταν η πρόσβαση στην απασχόληση.³²² Ο ΔΟΜ αναφέρει ότι σύμφωνα με εκτιμήσεις το 88 % των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων εξαρτώνται από κέρδη ανεπίσημης εργασίας, λιγότερο από το 20 % αυτών εξαρτώνται από συντάξεις, το 17 % εξαρτώνται από στήριξη από οικογένεια και φίλους και το 26 % στηρίζονται σε βοήθεια σε

³¹⁴ Iraq, Ministry of Planning, Strategy for the Reduction of Poverty in Iraq 2018-2022, January 2018, [url](#), pp. 1-2

³¹⁵ Chatelard, G., Σχόλιο που διατυπώθηκε κατά την αναθεώρηση της παρούσας έκθεσης, 19 Οκτωβρίου 2018

³¹⁶ UNOCHA, Humanitarian needs overview, January 2017, p. 15, [url](#)

³¹⁷ REACH, Comparative Multi-Cluster Assessment of IDPs Living in Camps, April 2018, [url](#), p. 18

³¹⁸ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 101

³¹⁹ Alkire, S. et al., The Global Multidimensional Poverty Index (MPI), Oxford Poverty and Human Development Initiative, 2019, [url](#), Tab 5.1 MPI Region

³²⁰ REACH, Comparative Multi-Cluster Assessment of IDPs Living in Camps, April 2018, [url](#), p. 15

³²¹ IOM, Iraq Displacement Tracking Matrix, Integrated Location Assessment II, Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p. 5

³²² IOM, Iraq Displacement Tracking Matrix, Integrated Location Assessment II, Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p.

μετρητά.³²³ Σε κοινή μελέτη τους, ο ΔΟΜ και το Πανεπιστήμιο Georgetown αναφέρουν ότι, σε σύγκριση με άλλα κυβερνεία, η Βαγδάτη εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων (73.7 %) που είναι σε θέση να διασφαλίσουν ένα επαρκές βιοτικό επίπεδο. Οι τοπικές φιλανθρωπικές οργανώσεις και οργανώσεις βοήθειας με έδρα τη Βαγδάτη διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή συνδρομής για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα που κατοικούν στην πρωτεύουσα. Επιπλέον, ένα σημαντικό μέρος των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων είχαν ήδη συγγενείς που κατοικούσαν στην πόλη και τους παρείχαν συνδρομή.³²⁴

2.3.3 Βασόρα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Πρωτοβουλίας για τη φτώχεια και την ανθρώπινη ανάπτυξη της Οξφόρδης για το 2019, το 2.25 % του πληθυσμού του κυβερνείου της Βασόρας ζούσε σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και το 8.79 % ήταν ευάλωτο στη φτώχεια το 2018.³²⁵

Η φτώχεια παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις μεταξύ των επαρχιών του κυβερνείου της Βασόρας.³²⁶ Η Παγκόσμια Τράπεζα διαπίστωσε το 2015 ότι η επαρχία της Βασόρας είχε το υψηλότερο ποσοστό φτώχειας στο κυβερνείο, ακολουθούμενη από τις επαρχίες Al Zubair, Al Khaseeb, Al Qurna, Al Hartha, Al Deer, και Shatt Al Arab.³²⁷

Στην πόλη της Βασόρας, η επαιτεία έχει αναδειχθεί σε σημαντικό πρόβλημα, ενώ οι επαίτες δημιουργούν οργανωμένες ομάδες και συμμορίες, και συνδέονται ή διευθύνονται από εγκληματικά δίκτυα.³²⁸ Έχουν υπάρξει αναφορές για γυναίκες που ναρκώνουν τα παιδιά τους και τα παίρνουν μαζί τους για επαιτεία.³²⁹ Στις φτωχές περιοχές της Βασόρας, δημιουργούνται συμμορίες που ψάχνουν τα απορρίμματα των ευπορότερων κατοίκων της πόλης για να κερδίσουν λίγα χρήματα.³³⁰

2.3.4 Ερμπίλ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Πρωτοβουλίας για τη φτώχεια και την ανθρώπινη ανάπτυξη της Οξφόρδης για το 2019, μηδέν τοις εκατό του πληθυσμού του κυβερνείου της Ερμπίλ ζούσε σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και το 5.32 % ήταν ευάλωτο στη φτώχεια το 2018.³³¹

Σύμφωνα με την αξιολόγηση της Παγκόσμιας Τράπεζας για το 2015, το ποσοστό της φτώχειας στο κυβερνείο της Ερμπίλ ήταν 4.1%.³³² Σύμφωνα με στοιχεία του ΔΟΜ από το 2018, το 29 % των ερωτηθέντων νοικοκυριών στο κυβερνείο της Ερμπίλ ζούσε με μηνιαίο εισόδημα από 500 000 έως 750 000 IQD (περίπου 368 – 550 EUR), ενώ το 25.9 % είχε εισόδημα από 250 000 έως 500 000 IQD (περίπου 184 – 368 EUR) και το 21.1 % είχε μηνιαίο εισόδημα από 750 000 έως 1 000 000 IQD (περίπου 550 – 735 EUR).³³³ Το 8.2 % των ερωτηθέντων νοικοκυριών του κυβερνείου της Ερμπίλ ζούσε με μηνιαίο εισόδημα κάτω των 250 000 IQD (περίπου 184 EUR). Κατά τη σύγκριση με άλλα

³²³ IOM, Iraq Displacement Tracking Matrix, Integrated Location Assessment II, Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p. 25

³²⁴ IOM, SFS/Georgetown University, Access to durable solutions among IDPs in Iraq; Part One, April 2017, [url](#), p. 23

³²⁵ Alkire, S. et al., The Global Multidimensional Poverty Index (MPI), Oxford Poverty and Human Development Initiative, 2019, [url](#), Tab 5.1 MPI Region

³²⁶ NCCI, Basrah Governorate Profile, December 2015, [url](#), p. 5

³²⁷ World Bank (The), Where are Iraq's Poor: Mapping Poverty in Iraq, 2015, [url](#), p. 56

³²⁸ Niqash, Mister can you spare a dinar – life with the beggar mafia of Basra, 30 January 2014, [url](#)

³²⁹ Niqash, Mister can you spare a dinar – life with the beggar mafia of Basra, 30 January 2014, [url](#)

³³⁰ Niqash, Mister can you spare a dinar – life with the beggar mafia of Basra, 30 January 2014, [url](#)

³³¹ Alkire, S. et al., The Global Multidimensional Poverty Index (MPI), Oxford Poverty and Human Development Initiative, 2019, [url](#), Tab 5.1 MPI Region

³³² World Bank (The), Where are Iraq's Poor: Mapping Poverty in Iraq, 2015, [url](#), p 28

³³³ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 44

κυβερνεία της ΚRI, τα νοικοκυριά με το υψηλότερο εισόδημα ήταν περισσότερα στην Ερμπίλ (16 %).³³⁴

Σύμφωνα με τα πορίσματα της δημογραφικής έρευνας του ΔΟΜ στην ΚRI το 2018, οι οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής είναι περισσότερες στην Ερμπίλ (10.7 %) και στη Sulaimaniya (11.2 %) και, σε γενικές γραμμές, είναι περισσότερες σε αγροτικές περιοχές (11 % έναντι 8 %).³³⁵ Οι οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής έχουν λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης λόγω των οικιακών ευθυνών και του στίγματος που συνοδεύει την απασχόληση μιας διαζευγμένης ή χήρας γυναίκας.³³⁶ Χωρίς καμία πηγή εισοδήματος, οι οικογένειες με γυναίκα επικεφαλής είναι πιο πιθανόν να λαμβάνουν στήριξη από την οικογένεια, τους φίλους και άλλους φορείς.³³⁷ Ο ΔΟΜ αναφέρει ότι «σχεδόν το 50 % των οικογενειών με γυναίκα επικεφαλής βασίζονται και στις συντάξεις ως πηγή εισοδήματος, όπως ήταν αναμενόμενο, λαμβάνοντας υπόψη ότι συχνά οι γυναίκες γίνονται επικεφαλής της οικογένειας σε μεγαλύτερη ηλικία μετά την απώλεια του συζύγου τους».³³⁸

2.4 Επισιτιστική ασφάλεια

2.4.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Ιράκ για την περίοδο 2018-2022 προειδοποίησε πως 4 095 377 τόνναμ (περίπου 4 095 τετραγωνικών χιλιομέτρων) αγροτικής γης στο Ιράκ κινδυνεύουν από ερημοποίηση.³³⁹

Στον Κοινωνικοοικονομικό Άτλαντα του Ιράκ για το 2019, το WFP εκτιμά ότι το 2017 το 11 % των Ιρακινών οικογενειών βασίζονταν στη γεωργία για να ζήσουν, η οποία τη βασική πηγή επισιτιστικής ασφάλειας της χώρας. Η γεωργία αντιπροσώπευε το 9 % του συνολικού ΑΕΠ, και μόνο το 27 % του εδάφους του Ιράκ ήταν κατάλληλο για καλλιέργεια. Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση οι ακραίες καιρικές αλλαγές, η υποβάθμιση της γης, και ο εκτοπισμός και οι ζημιές στις υποδομές λόγω πολέμου θα μπορούσαν να αποτελέσουν απειλή για τη γεωργία του Ιράκ.³⁴⁰

Όσον αφορά τα ποσοστά των ιρακινών οικογενειών που πλήττονται από την επισιτιστική ανασφάλεια, το WFP αναφέρει ότι το 1,8 των ανδρών σε αστικές περιοχές και το 4.9 % των ανδρών σε αγροτικές περιοχές πλήττονται από επισιτιστική ανασφάλεια, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά στις γυναίκες ανέρχονται σε 1.5 % και 7.6 % αντίστοιχα.³⁴¹ Οι χάρτες που ακολουθούν παρουσιάζουν την κατανομή της επισιτιστικής ανασφάλειας ανά φύλο και σε επίπεδο κυβερνείου, καθώς και τις ζώνες επισιτιστικής ασφάλειας του Ιράκ:

³³⁴ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 44

³³⁵ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 22

³³⁶ Kaya, Z. N. and Luchtenberg, K. N., Displacement and Women's Economic Empowerment: Voices of Displaced Women in the Kurdistan Region of Iraq, 2018, [url](#), p. 23

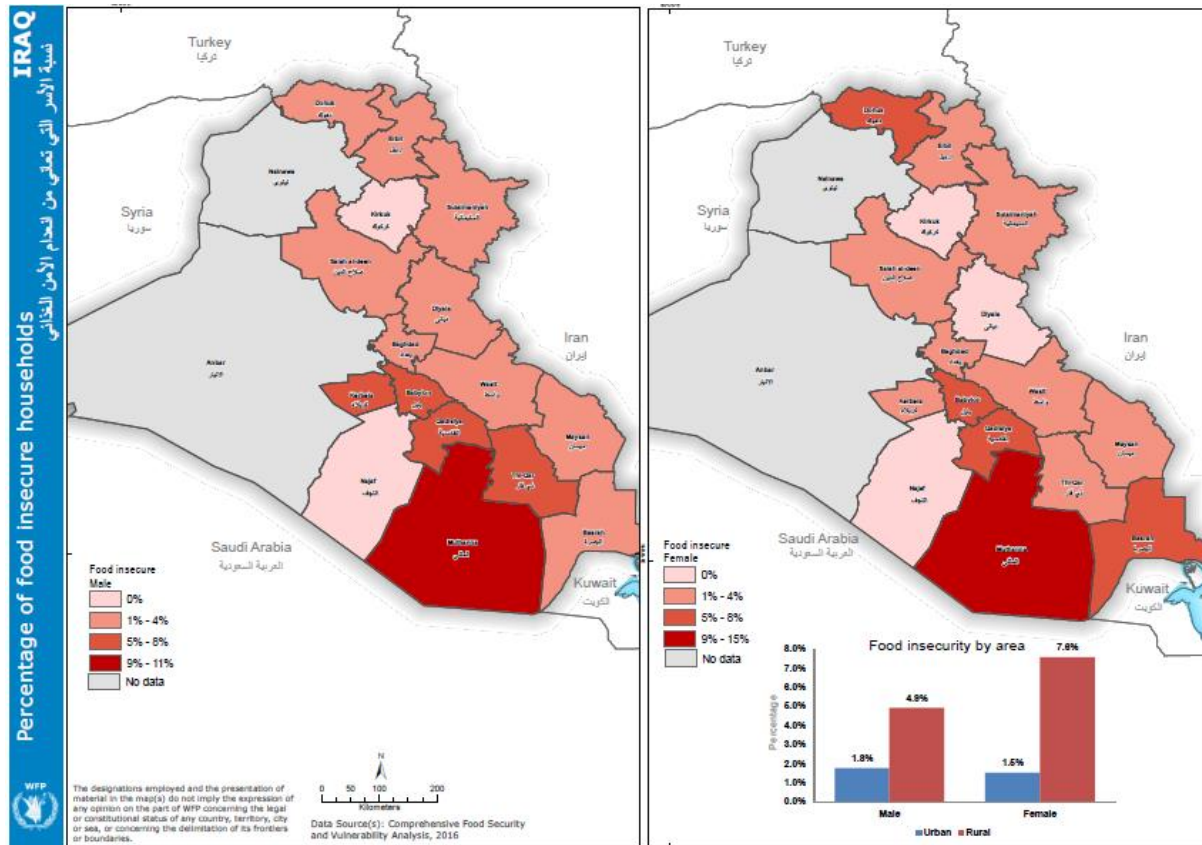
³³⁷ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 45

³³⁸ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 45

³³⁹ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 226

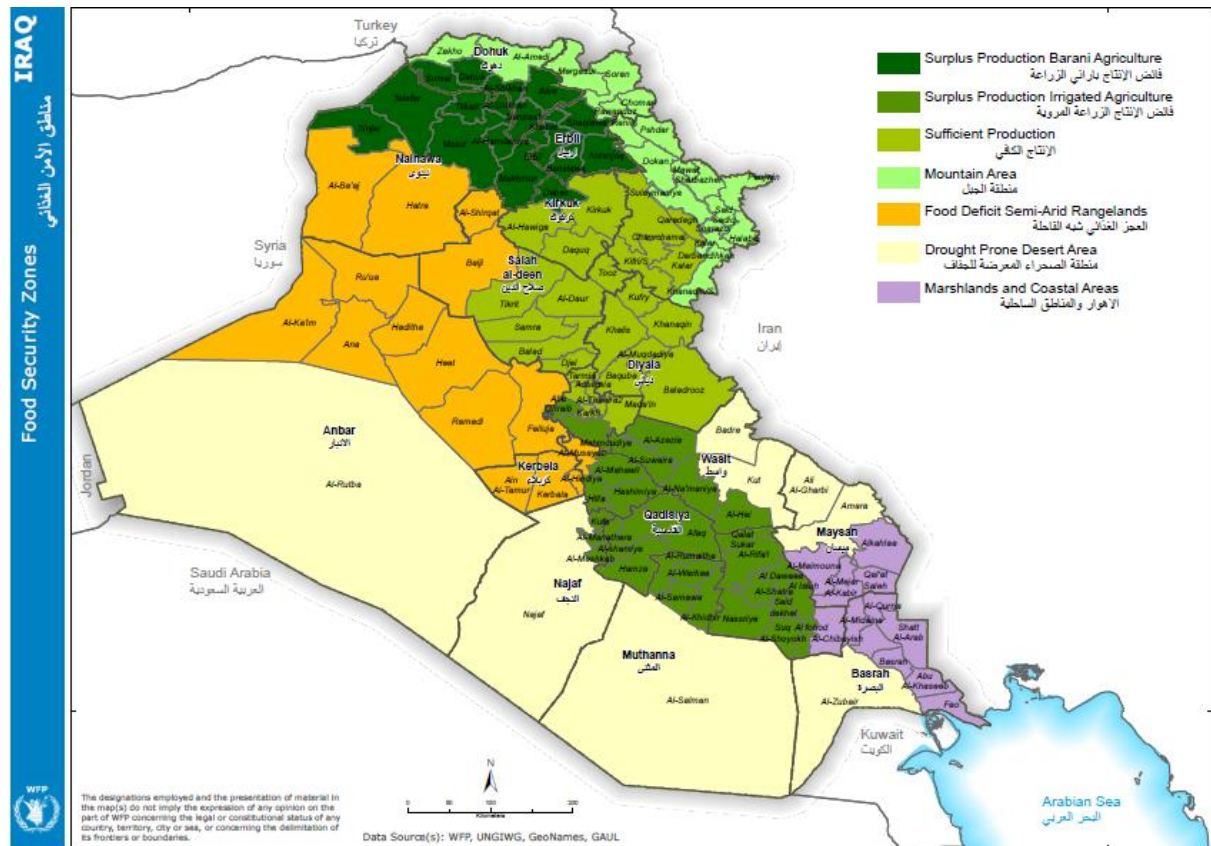
³⁴⁰ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 19

³⁴¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 34

Χάρτης 3: Ποσοστό νοικοκυριών που πλήττονται από επισιτιστική ανασφάλεια για το 2019 σύμφωνα με το WFP βάσει στοιχείων του 2016³⁴²

³⁴² WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 34

Χάρτης 4: Ζώνες επισιτιστικής ασφάλειας για το 2019 σύμφωνα με το WFP³⁴³

Σύμφωνα με το WFP, τα ποσοστά των ατόμων που είναι ευάλωτα στην επισιτιστική ανασφάλεια ήταν κατά πολύ υψηλότερα, και άγγιζαν το 50 % περίπου στις αστικές περιοχές και το 60 % στις αγροτικές περιοχές.³⁴⁴

Όσον αφορά τους υδάτινους πόρους στο Ιράκ, το Υπουργείο Σχεδιασμού σημειώνει ότι υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα με τους υδάτινους πόρους το οποίο οφείλεται σε εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες, όπως η μείωση της στάθμης του Ευφράτη και του Τίγρη, η κλιματική αλλαγή και τα υψηλά επίπεδα μόλυνσης.³⁴⁵ Ο ΒΤΙ αναφέρει ότι ο κύριος λόγος λειψυδρίας στο Ιράκ είναι «ο αυξανόμενος αριθμός έργων και φραγμάτων που επηρεάζουν τη ροή του Τίγρη και του Ευφράτη» στην Τουρκία.³⁴⁶ Το Ιράκ βίωσε παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας και επί δεκαετίες είχε πεπαλαιωμένες υποδομές ύδρευσης, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να προσφέρει νερό και υπηρεσίες αποχέτευσης στους κατοίκους του. Οι αγροτικοί πληθυσμοί αντιμετωπίζουν τις σοβαρότερες δυσκολίες στην πρόσβαση σε καθαρό νερό και αποχέτευση.³⁴⁷ Η πρόσβαση σε νερό έχει βελτιωθεί από το 2010, ωστόσο, πολλοί Ιρακινοί εξακολουθούν να βασίζονται σε «πρόχειρα πηγάδια, υδροφόρες κρατικών αρχών και ΜΚΟ και αναξιόπιστα συστήματα ύδρευσης», ενώ το γλυκό νερό της χώρας συνεχίζει να εξαντλείται.³⁴⁸ Υπάρχουν αναφορές για λειψυδρία.³⁴⁹

Σε έκθεση του στις 30 Απριλίου 2020, το WFP παρατήρησε μια τάση συσσώρευσης τροφίμων κατά την περίοδο του εγκλεισμού λόγω της COVID-19, η οποία πυροδότησε την αύξηση των τιμών των

³⁴³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 33

³⁴⁴ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 35

³⁴⁵ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), pp. 132-133

³⁴⁶ BTI, 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, [url](#), p. 25

³⁴⁷ IRIN, Water shortage leads people to drink from rivers, 18 February 2007, [url](#)

³⁴⁸ EPIC, Drought in the land between two rivers, 18 July 2017, [url](#)

³⁴⁹ World Bank (The), Iraq Economic Monitor, October 2018, [url](#), p. 6

τροφίμων προς τα τέλη Μαρτίου. Ωστόσο, οι τιμές σταθεροποιήθηκαν τον Απρίλιο χάρη στα μέτρα ελέγχου των τιμών και τη διανομή βασικών τροφίμων μέσω του Συστήματος Δημόσιας Διανομής. Το WFP δηλώνει εντούτοις ότι «η παγκόσμια πτώση των τιμών πετρελαίου οδήγησε σε σημαντική μείωση των εσόδων για τις οικονομίες που βασίζονται στο πετρέλαιο, όπως η ιρακινή, και προειδοποίησε ότι εάν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, θα είναι δύσκολο να διατηρηθούν δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας όπως το Δημόσιο Σύστημα Διανομής».³⁵⁰ Ο μέσος όρος διαθεσιμότητας τροφίμων σε εθνικό επίπεδο ήταν 8,5 στα 10, και οι αγορές ανά τη χώρα φάνηκαν ιδιαίτερα ανθεκτικές ως προς την αλυσίδα εφοδιασμού.³⁵¹ Όσον αφορά τις τιμές των τροφίμων, το WFP σημειώνει ότι η ετήσια τιμή (γ/γ) αλευριού στο Ιράκ ήταν κατά 21 % υψηλότερη το 2019. Η υψηλότερη ετήσια αύξηση τιμής παρατηρήθηκε στα αυγά (28 %), ενώ προϊόντα όπως οι ντομάτες και τα φασόλια παρουσίασαν μηνιαίες αυξήσεις τιμής 24 % και 15 % αντίστοιχα.³⁵²

2.4.2 Βαγδάτη

Ο Κοινωνικοοικονομικός Άτλας του WFP για το Ιράκ αναφέρει ότι το 53 % των νοικοκυριών δεν αντιμετώπιζε προβλήματα επισιτιστικής ασφάλειας, το 46 % διασφάλιζε οριακά την επισιτιστική ασφάλεια και το 1 % πληττόταν από επισιτιστική ανασφάλεια.³⁵³ Το Παρατηρητήριο Αγοράς του WFP για το Ιράκ δεν εντόπισε σημαντικές αλλαγές στις μηνιαίες τιμές στις αγορές της Βαγδάτης για την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου, αλλά δεν προέβλεψε σε σημαντικές προβλέψεις για μελλοντικές αλλαγές.³⁵⁴

Η παραγωγή σιταριού στο κυβερνείο της Βαγδάτης μειώθηκε σημαντικά, από 159 984 τόνους το 2017 σε 91 141 τόνους το 2018. Ομοίως, η παραγωγή κριθαριού μειώθηκε από 10 378 τόνους το 2017 σε 5 466 τόνους το 2018. Ωστόσο, η παραγωγή χουρμάδων σημείωσε αύξηση από 124 176 τόνους το 2017 σε 130 593 τόνους το 2018.³⁵⁵

Η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει ότι οι κάτοικοι της Βαγδάτης είναι αντιμετώπι με καθημερινές διακοπές της υδροδότησης, ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι ξηρασίες³⁵⁶, οι ανεπαρκείς υποδομές, καθώς και η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού και η εισροή εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων οδηγούν σε λειψυδρία και στην έξαρση μεταδοτικών ασθενειών. Οι διαρροές σωλήνων αποχέτευσης μολύνουν τα δίκτυα πόσιμου νερού. Συνεπώς, οι οικογένειες υποχρεώνονται να «δαπανούν ένα μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους σε ιατρική περίθαλψη και στην αγορά εμφιαλωμένου νερού».³⁵⁷

Το πόσιμο νερό και το νερό για γεωργικές εργασίες που είναι διαθέσιμο στη Βαγδάτη είναι χαμηλής ποιότητας. Εκτιμάται ότι το επίπεδο μόλυνσης οργανικών ενώσεων στο νερό της πρωτεύουσας είναι τρεις φορές υψηλότερο από τα εθνικά όρια και τα όρια του ΠΟΥ. Στην πόλη Sadr, για παράδειγμα, η μόνη πηγή καθαρού νερού είναι το εμφιαλωμένο νερό, το οποίο όμως δεν είναι προσβάσιμο για τους πιο φτωχούς.³⁵⁸

³⁵⁰ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 4

³⁵¹ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 3

³⁵² WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 4

³⁵³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 101

³⁵⁴ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 3

³⁵⁵ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

³⁵⁶ Al Jazeera, Iraqi farmers, including in the areas near Baghdad Iraq's farmers hit hard by water shortages, 3 August 2018, [url](#)

³⁵⁷ World Bank (The), Iraq: 5 Million Residents in Baghdad to Benefit from Improved Water Supply and Wastewater Services, 31 February 2018, [url](#), EPIC, Drought in the land between two rivers, 18 July 2017, [url](#)

³⁵⁸ EPIC, Drought in the land between two rivers, 18 July 2017, [url](#)

2.4.3 Βασόρα

Το Παρατηρητήριο Αγοράς του WFP για το Ιράκ εντόπισε αμελητέες αλλαγές στις μηνιαίες τιμές στις αγορές της Βασόρας για την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου, αλλά δεν προέβη σε σημαντικές προβλέψεις για μελλοντικές αλλαγές.³⁵⁹

Η παραγωγή σιταριού μειώθηκε στο μισό στο κυβερνείο της Βασόρας: από 38 643 τόνους το 2017 σε 15 637 τόνους το 2018. Ομοίως, η παραγωγή κριθαριού μειώθηκε από 1 225 τόνους το 2017 σε 584 τόνους το 2018. Η παραγωγή χουρμάδων, ωστόσο, παρέμεινε σχεδόν η ίδια: από 37 556 τόνους το 2017 σε 37 816 τόνους το 2018.³⁶⁰

Το 2015, υπήρχαν αναφορές ότι στη Βασόρα τα ποσοστά πρόσβασης στο δημόσιο δίκτυο ύδρευσης και σε «βελτιωμένες πηγές νερού» ήταν υψηλά και ξεπερνούσαν τον μέσο όρο, ωστόσο, η ποιότητα του νερού ήταν κακή.³⁶¹ Η πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό ήταν ένα από τα βασικά προβλήματα στη Βασόρα.³⁶² Το γλυκό νερό στο Νότιο Ιράκ, ιδίως στη Βασόρα, προερχόταν κυρίως από την υδάτινη οδό Shatt Al-Arab που έχει γίνει ιδιαίτερα αλμυρή λόγω των ανάντη φραγμάτων, της ξηρασίας και της ρύπανσης. Τα τελευταία χρόνια, οι ξηρασίες είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των καλλιεργειών, όπως το ρύζι και το σιτάρι.³⁶³ Κατόπιν διερευνητικής αποστολής στην πόλη της Βασόρας τον Σεπτέμβριο του 2018, το NRC διαπίστωσε ότι η κρίση νερού είχε επηρεάσει δυσμενώς τους κατοίκους που ασχολούνταν με τη γεωργία στις αγροτικές περιοχές γύρω από τη Βασόρα³⁶⁴, και εξανάγκασε 3 780 ανθρώπους από αγροτικές περιοχές να εκτοπιστούν τον Αύγουστο του 2018.³⁶⁵ Λόγω της λειψυδρίας, σημειώθηκε αύξηση στη μετατόπιση από τις αγροτικές στις αστικές περιοχές τον Σεπτέμβριο του 2018.³⁶⁶ Τον Νοέμβριο του 2018, ο ΔΟΜ ανέφερε ότι ο αριθμός των οικογενειών που εκτοπίστηκαν λόγω της κρίσης νερού και της ξηρασίας στα νότια κυβερνεία ήταν 3 522 (οι περισσότερες εκ των οποίων βρίσκονταν στην Thi Qar).³⁶⁷

2.4.4 Ερμπίλ

Το Παρατηρητήριο Αγοράς του WFP για το Ιράκ διαπίστωσε μεγάλες αλλαγές στις μηνιαίες τιμές στις αγορές της Ερμπίλ για την περίοδο Μαρτίου-Απριλίου, με υψηλή προβλεψιμότητα για μελλοντικές αλλαγές.³⁶⁸

Η πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό ήταν σχεδόν καθολική στο κυβερνείο της Ερμπίλ, καθώς το 89.7 % των νοικοκυριών χρησιμοποιούσε το δημόσιο δίκτυο/βρύση ως πηγή φρέσκου νερού, ενώ το 8.9 % βασιζόταν σε πηγάδια.³⁶⁹ Σύμφωνα με διάφορες πηγές, η λειψυδρία στην KRI μπορεί να προκύψει ως αποτέλεσμα της ραγδαίας αύξησης του πληθυσμού και των αποβλήτων.³⁷⁰ Η ποιότητα του πόσιμου νερού της Ερμπίλ αξιολογήθηκε ως εντός των αποδεκτών ορίων.³⁷¹ Οι κατοικίες στην

³⁵⁹ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 3

³⁶⁰ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Statistical Summary Basra 2018], n. d., [url](#)

³⁶¹ NCCI Iraq, Basrah Governorate Profile, December 2015, [url](#), p. 5

³⁶² UNIAU, Basrah Governorate Profile, November 2010, available at: [url](#), p. 1

³⁶³ Bloomberg, Basra's Tap Water is Too Salty and Polluted Even for Washing, 2 August 2018, [url](#)

³⁶⁴ NRC, Basra Fact-Finding Mission Report #2, 22 September 2018, [url](#), p. 3; η διερευνητική αποστολή πραγματοποιήθηκε από τις 26 έως τις 29 Αυγούστου 2018.

³⁶⁵ NRC, Iraq: Basra's children face disease outbreak in rundown schools, 23 October 2018, [url](#)

³⁶⁶ NRC, Basra Fact Finding Mission Report #1, 9, September 2018, [url](#), p. 8; η διερευνητική αποστολή πραγματοποιήθηκε από τις 26 έως τις 29 Αυγούστου 2018.

³⁶⁷ IOM, Iraq Water Crisis (Central/South), November 2018, [url](#)

³⁶⁸ WFP, Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, [url](#), p. 3

³⁶⁹ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018 [url](#), p. 50

³⁷⁰ Denmark, DIS, The Kurdistan Region of Iraq (KRI): Access, Possibility of Protection, Security and Humanitarian Situation, 11 April 2016, [url](#), p. 59; Rudaw, Erbil water shortages to be solved by new pipeline: governor, 8 July 2018, [url](#)

³⁷¹ Jadoon, S., et al., Evaluation of Drinking Water Quality in Erbil City Kurdistan, Region-Iraq, Journal of Environment and Earth Science, Vol.5, No.21, 2015, [url](#), p. 17

Ερμπίλ ήταν εξοπλισμένες με εγκαταστάσεις αποχέτευσης. όπως η σύνδεση με δημόσιο δίκτυο αποχέτευσης με καλυμμένο κανάλι (25,6) ή σηπτικές δεξαμενές (71,8).³⁷²

2.5 Υγειονομική περίθαλψη

2.5.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Σε έκθεση της 2ας Μαρτίου 2020, το Reuters αναφέρει ότι «το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης του Ιράκ βρίσκεται σε κρίση» και πλήττεται από ελλείψεις φαρμάκων και ιατρικού προσωπικού. Το Reuters παρατηρεί ότι το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης στο Ιράκ είναι συγκεντρωτικό, και, συνεπώς, η Βαγδάτη λαμβάνει «το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης» και η Βασόρα υποχρηματοδοτείται. Η έκθεση προσθέτει ότι «ενώ στο υπόλοιπο Ιράκ υπάρχει αντιστοιχία 1,1 νοσοκομειακών κλινών και 0,8 ιατρών ανά 1 000 κατοίκους, στο Κουρδιστάν υπάρχει αντιστοιχία 1,5 κλινών και 1,4 ιατρών». Για την ενίσχυση του συστήματος υγείας, το Υπουργείο Υγείας επέτρεψε τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα, που είχαν ως αποτέλεσμα αύξηση 4 % του αριθμού των κλινών ανά 1 000 άτομα στο πρώτο εξάμηνο του 2019 στη χώρα.³⁷³ Η Υπηρεσία Έρευνας του Κογκρέσου (CRS) τόνισε ότι τα συστήματα υγείας του Ιράκ (τόσο το δημόσιο όσο και το ιδιωτικό) πλήττονται από περιορισμένη ικανότητα και σημαντικές ελλείψεις. Η έκθεση, που παραπέμπει στην Παγκόσμια Τράπεζα, ανέφερε ότι «το Ιράκ διαθέτει περίπου 0,8 ιατρούς και 1,3 νοσοκομειακές κλίνες ανά 1 000 κατοίκους (κάτω από τον παγκόσμιο μέσο όρο των 1,5 και 2,7 αντίστοιχα)».³⁷⁴

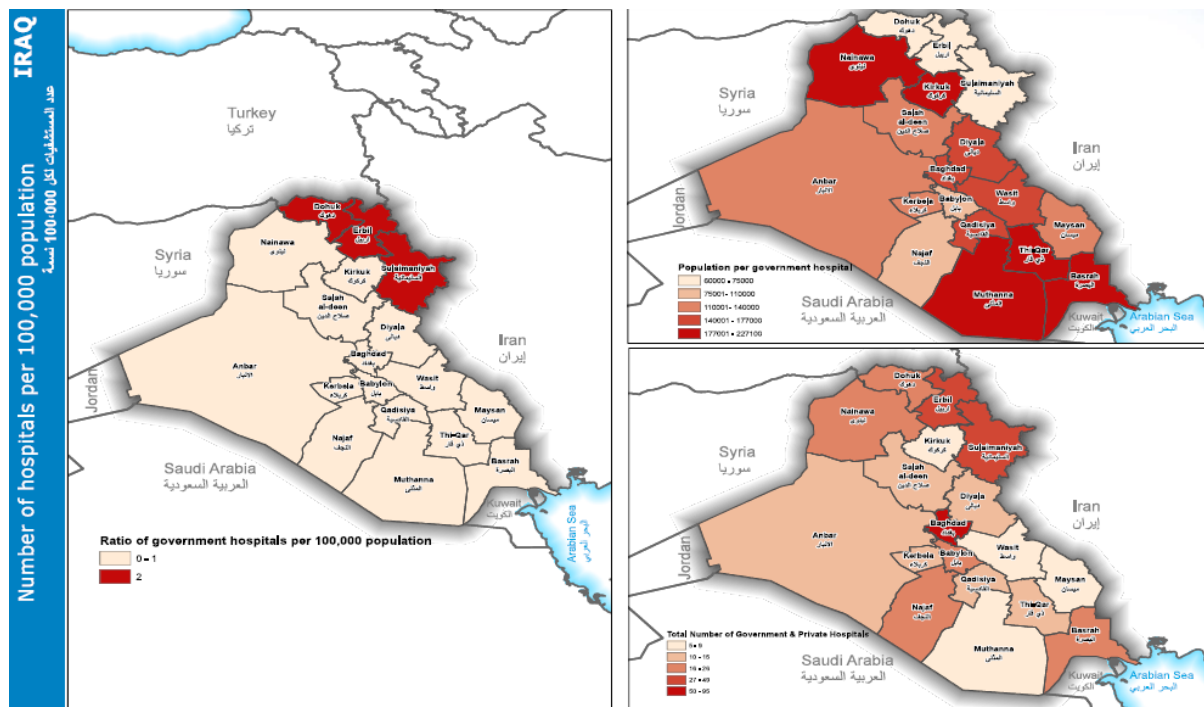
Το WFP παρατήρησε ότι το ιρακινό κράτος προσέφερε «καθολική υγειονομική περίθαλψη και ιατρικές προμήθειες σε επιδοτούμενο κόστος» σε όλους τους Ιρακινούς. Η ίδια πηγή ανέφερε επίσης ότι ανά 100 000 άτομα αντιστοιχεί λιγότερο από ένα νοσοκομείο. Σύμφωνα με την έκθεση «παρατηρούνται ακόμα χαμηλότερα ποσοστά νοσοκομείων και ιατρών στα κυβερνεία του Kirkuk, του Thi-Qar, του Nainawa, του Maysan και του Anbar».³⁷⁵

³⁷² IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 49

³⁷³ Reuters, The medical crisis that's aggravating Iraq's unrest, 2 March 2020, [url](#)

³⁷⁴ CRS, Iraq and U.S. Policy, 16 June 2020, [url](#), p. 2

³⁷⁵ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 40

Χάρτης 5: Αριθμός νοσοκομείων ανά πληθυσμό 100 000 κατοίκων για το 2019 σύμφωνα με το WFP³⁷⁶

Στο Ενημερωτικό Δελτίο 2019 για το Ιράκ, ο ΔΟΜ επεσήμανε ότι τα δημόσια νοσοκομεία και κλινικές επέβαλαν ελάχιστες χρεώσεις, αλλά ενδέχεται να μην παρέχουν όλες τις ιατρικές υπηρεσίες. Επιπλέον, οι περισσότερες από τις υποδομές είχαν αποκατασταθεί, με εξαίρεση τις πρόσφατα απελευθερωμένες περιοχές. Ο ΔΟΜ αναφέρει ότι μπορεί να υπάρχει χρόνος αναμονής για ορισμένες ιατρικές ειδικότητες, ιδίως στις μεγάλες πόλεις. Επιπλέον, οι ασθενείς θα πρέπει να επισκέπτονται πρώτα μια κλινική για διάγνωση πριν απευθυνθούν στην κατάλληλη εγκατάσταση υγείας. Το κόστος των ιατρικών υπηρεσιών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες (π.χ. ηλικία και φύλο) και το κόστος των φαρμάκων εξαρτάται από τις διαγνώσεις. Επιπλέον, στα δημόσια νοσοκομεία τα φάρμακα παρέχονται σε μικρότερο κόστος αλλά παρουσιάζονται ελλείψεις.³⁷⁷ Το Reuters κάνει αναφορά στις δηλώσεις του πρώην Υπουργού Υγείας ο οποίος υποστήριξε ότι το 2018 «περισσότερα από το 85 % των φαρμάκων στον κατάλογο βασικών φαρμάκων του Ιράκ ήταν είτε σε έλλειψη είτε πλήρως μη διαθέσιμα», ενώ τα φάρμακα για την αντιμετώπιση του καρκίνου ήταν «τα πιο σπάνια και αυτά που διακινούνταν λαθραία πιο συχνά». Επιπλέον, σύμφωνα με το Reuters, τα φαρμακεία ήταν γεμάτα από λαθραία φάρμακα που ήταν είτε ανασφαλή είτε ληγμένα.³⁷⁸

Μολονότι δεν υπάρχουν πολλά αξιόπιστα δεδομένα για την περίοδο μετά το 2008, η επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας μετά την επίθεση του ISIL το 2014 έχει εντείνει την ανάγκη ψυχικής φροντίδας και εξειδικευμένου προσωπικού, σύμφωνα με το EPIC.³⁷⁹ Εκτιμάται ότι το 2018 το 15 % με 20 % του πληθυσμού της χώρας αντιμετώπιζε ψυχικά προβλήματα.³⁸⁰ Σε συνέντευξή τους στο Landinfo και το DIS, εκπρόσωποι του ΠΟΥ σημείωσαν ότι, όσον αφορά την ψυχική υγεία, το 2018 «υπήρχαν τεράστιες ανάγκες και οι διαθέσιμες υπηρεσίες δεν κάλυπταν τη ζήτηση».³⁸¹ Οι αυξανόμενες ανάγκες ψυχικής υγείας δεν έχουν καλυφθεί λόγω έλλειψης εξειδικευμένου

³⁷⁶ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 51

³⁷⁷ IOM, Country Factsheet: Iraq, 2019, [url](#), p. 4

³⁷⁸ Reuters, The medical crisis that's aggravating Iraq's unrest, 2 March 2020, [url](#)

³⁷⁹ EPIC, Iraq's quiet mental health crisis, 05 May 2017, [url](#)

³⁸⁰ Rudaw, Seminar examines mental health challenges in post-conflict Iraq, 2 April 2018, [url](#)

³⁸¹ Denmark, DIS, Norway, Landinfo, Northern Iraq: Security situation and the situation for internally displaced persons (IDPs) in the disputed areas, incl. possibility to enter and access the Kurdistan Region of Iraq (KRI), 5 November 2018, [url](#), p. 54

προσωπικού. Σύμφωνα με το IRIN news, υπάρχουν μόλις 80 κλινικοί ψυχολόγοι στη χώρα, οι οποίοι συνεργάζονται με έναν περιορισμένο αριθμό ψυχιάτρων.³⁸²

2.5.2 Βαγδάτη

Σύμφωνα με τον Κοινωνικοοικονομικό Άτλαντα του WFP, και βάσει στοιχείων του 2017, ένα κρατικό νοσοκομείο αντιστοιχούσε σε 140 001-177 000 κατοίκους του κυβερνείου της Βαγδάτης. Όσον αφορά τον συνολικό αριθμό νοσοκομείων (δημόσιων και ιδιωτικών), το WFP εκτιμά ότι ο αριθμός τους ανερχόταν σε 50-95 στο κυβερνείο της Βαγδάτης, με το ποσοστό των ιατρών ανά 10 000 άτομα να κυμαίνεται από 10,1 έως 15 %.³⁸³ Επιπλέον, τα ποσοστά θνησιμότητας στη Βαγδάτη για τα παιδιά κάτω των πέντε ετών κυμαίνονταν από 20,1 έως 30 %.³⁸⁴ Η CSO αναφέρει ότι το 2017 λειτουργούσαν 95 κρατικά νοσοκομεία και 257 κέντρα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.³⁸⁵ Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, και βάσει στοιχείων του 2016, υπήρχε έλλειμμα 110 κρατικών νοσοκομείων και 538 πρωτοβάθμιων μονάδων υγείας στη Βαγδάτη μεταξύ των τυπικών και των πραγματικών αριθμών.³⁸⁶

Σύμφωνα με τον Διαδραστικό Πίνακα Ελέγχου του Ιρακινού Τομέα Υγείας του ΠΟΥ για το 2018, στο κυβερνείο της Βαγδάτης, έξι οργανώσεις λειτουργούσαν εγκαταστάσεις υγείας σε 12 τοποθεσίες. Στις εν λόγω εγκαταστάσεις, συγκαταλέγονταν μία εγκατάσταση ψυχικής υγείας και οκτώ εγκαταστάσεις θεραπείας κοινών ασθενειών.³⁸⁷ Σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική Συνεργασίας του ΠΟΥ στο Ιράκ, παρέχονταν ανεπαρκείς υπηρεσίες ψυχικής υγείας ως πρωτοβάθμια φροντίδα σε όλο το Ιράκ. Το 2016, άνοιξαν δύο κέντρα διαχείρισης τραυμάτων στη Βαγδάτη. Σε έκθεσή τους το 2016, η UNAMI και η OHCHR αναφέρουν ότι έχουν εγγραφεί στο μητρώο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων 45 ΜΚΟ με έδρα τη Βαγδάτη που παρέχουν ιατρική υποστήριξη σε άτομα με αναπηρία. Σύμφωνα με τις ΜΚΟ που συμμετείχαν στην έρευνα της έκθεσης UNAMI/OHCHR, λειτουργούσε μόνο ένα κέντρο για τεχνητά άκρα και ιατρικά μαξιλάρια στη Βαγδάτη και ένα εξειδικευμένο νοσοκομείο για άτομα με αναπηρία με κακώσεις νωτιαίου μυελού.³⁸⁸

2.5.3 Βασόρα

Σε έκθεση που δημοσιεύθηκε στις 2 Μαρτίου 2020, το Reuters δήλωσε ότι το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης στη Βασόρα υποχρηματοδοτείται, παρά τη μαζική παραγωγή πετρελαίου του κυβερνείου. Σύμφωνα με την έκθεση, οι ιατροί και οι νοσηλευτές της Βασόρας αντιμετώπιζαν «υπερβολικό φόρτο εργασίας.» Επιπλέον, η Βασόρα πλήττεται από ελλείψεις σε ζωτικής σημασίας ιατρικό εξοπλισμό, και διαθέτει μόνο τρεις αξονικούς τομογράφους και έναν μαγνητικό τομογράφο ανά ένα εκατομμύριο κατοίκους, «σε αντίθεση με έναν μέσο όρο 34 αξονικών τομογράφων και 24 μαγνητικών τομογράφων στις ανεπτυγμένες χώρες».³⁸⁹

Σύμφωνα με τον Κοινωνικοοικονομικό Άτλαντα του WFP, και βάσει στοιχείων του 2017, υπήρχε ένα κρατικό νοσοκομείο ανά 177 001-227 100 κατοίκους του κυβερνείου της Βασόρας.³⁹⁰ Το WFP σημειώνει ότι το κυβερνείο της Βασόρας διέθετε 16-26 δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία, ενώ το ποσοστό ιατρών ανά 10 000 άτομα ανερχόταν σε 8.1-10 %.³⁹¹ Επιπλέον, τα ποσοστά θνησιμότητας

³⁸² IRIN News, Iraq's growing mental health problem, 16 January 2017, [url](#)

³⁸³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), pp. 51,52

³⁸⁴ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 61

³⁸⁵ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

³⁸⁶ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 173

³⁸⁷ WHO, Iraq Health Cluster Response Monitoring Interactive Dashboard 2018, [url](#)

³⁸⁸ UNAMI, Report on the Rights of Persons with Disabilities in Iraq, December 2017, [url](#), p. 12-13

³⁸⁹ Reuters, The medical crisis that's aggravating Iraq's unrest, 2 March 2020, [url](#)

³⁹⁰ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 51

³⁹¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), pp. 51-52

για παιδιά κάτω των πέντε ετών κυμαίνονταν από 30,1 έως 40 %.³⁹² Η CSO αναφέρει ότι το 2017 υπήρχαν 246 εγκαταστάσεις υγειονομικής περίθαλψης στη Βασόρα, εκ των οποίων 19 ήταν κρατικά νοσοκομεία και 139 ήταν κέντρα πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης.³⁹³ Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, και βάσει στοιχείων του 2016, υπήρχε έλλειμμα 42 κρατικών νοσοκομείων και 154 πρωτοβάθμιων μονάδων υγείας στη Βασόρα μεταξύ των τυπικών και των πραγματικών αριθμών.³⁹⁴

2.5.4 Ερμπίλ

Στα τρία κυβερνεία της ΚRI, το ποσοστό των κρατικών νοσοκομείων ανά αριθμό κατοίκων ήταν σημαντικά υψηλότερο, δηλ. υπήρχε ένα νοσοκομείο ανά 60 000-75 000.³⁹⁵ Σύμφωνα με το WFP, το κυβερνείο της Ερμπίλ διέθετε 27-49 δημόσια και ιδιωτικά νοσοκομεία και ένα υψηλότερο ποσοστό ίσο με 15,1-19 ιατρών ανά 10 000 κατοίκους.³⁹⁶ Επιπλέον, τα ποσοστά θνησιμότητας για παιδιά κάτω των πέντε ετών κυμαίνονταν από 10,1 έως 20 % στην Ερμπίλ.³⁹⁷ Ακόμα, το Reuters παρατηρεί ότι στην ΚRI, αντιστοιχούσαν 1,5 νοσοκομειακές κλίνες ανά 1 000 κατοίκους.³⁹⁸ Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, και βάσει στοιχείων του 2016, υπήρχε έλλειμμα 11 κρατικών νοσοκομείων και πλεόνασμα 96 πρωτοβάθμιων μονάδων υγείας στην Ερμπίλ μεταξύ των τυπικών και των πραγματικών αριθμών.³⁹⁹

Πολλές από τις βασικές υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας παρέχονταν στην ΚRI, ωστόσο με μη συστηματικό τρόπο.⁴⁰⁰ Το σύστημα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας καλύπτει όλους τους Ιρακινούς, συμπεριλαμβανομένων και των ιρακινών πολιτών που δεν κατοικούν στην ΚRI. Ωστόσο, τα άτομα που δεν κατοικούν στην ΚRI και δεν έχουν ιρακινή ιθαγένεια δεν δικαιούνται πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγείας και φάρμακα επί ίσοις όροις με τους πολίτες του Κουρδιστάν.⁴⁰¹ Η ίδια πηγή σημειώνει ότι «όλοι οι πολίτες είναι επιλέξιμοι για ένα ευρύ φάσμα υγειονομικής περίθαλψης, οδοντικής υγιεινής και υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης σε δημόσια νοσοκομεία και την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες υπόκεινται σε περιορισμούς ως προς τον προϋπολογισμό, τον διαθέσιμο εξοπλισμό και τα φάρμακα, την εκπαίδευση και την κατάρτιση του προσωπικού».⁴⁰² Οι Σύριοι πρόσφυγες που διαμένουν στην ΚRI είχαν το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια υγειονομική περίθαλψη.⁴⁰³ Η κατανομή των κέντρων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας δεν ήταν απαραίτητα ομοιόμορφη σε όλη την Περιφέρεια του Κουρδιστάν, ενώ τα κυριότερα κέντρα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας εξυπηρετούσαν έναν υπερβολικά μεγάλο αριθμό ασθενών, ενώ παράλληλα ο αριθμός ασθενών στα δευτερεύοντα κέντρα ήταν υπερβολικά χαμηλός. Τα κέντρα που παρέχουν υπηρεσίες σε ένα μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού διέθεταν, ωστόσο, περισσότερους ιατρούς και νοσηλευτές σε σχέση με τα δευτερεύοντα κέντρα.⁴⁰⁴ Τον Αύγουστο του 2018, το Rudaw αποκάλυψε την παράνομη εισαγωγή φαρμάκων, μεταξύ των οποίων και παραποιημένων φαρμάκων, στην ΚRI.⁴⁰⁵

³⁹² WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 61

³⁹³ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Statistical Summary Basra 2018], n. d., [url](#)

³⁹⁴ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 173

³⁹⁵ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 51

³⁹⁶ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), pp. 51,52

³⁹⁷ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 61

³⁹⁸ Reuters, The medical crisis that's aggravating Iraq's unrest, 2 March 2020, [url](#)

³⁹⁹ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 173

⁴⁰⁰ Moore, M., Ross C. A. et al., The future of health care in the Kurdistan Region – Iraq, 2014, [url](#), p. 70

⁴⁰¹ Moore, M., Ross C. A. et al., The future of health care in the Kurdistan Region – Iraq, 2014, [url](#), p. 60

⁴⁰² Moore, M., Ross C. A. et al., The future of health care in the Kurdistan Region – Iraq, 2014, [url](#), p. 60

⁴⁰³ Ceasefire Centre for Civilian Rights, Asuda, Broken Lives: Violence against Syrian refugee women and girls in the Kurdistan Region of Iraq, March 2018, [url](#), p. 4

⁴⁰⁴ Moore, M., Ross C. A. et al., The future of health care in the Kurdistan Region – Iraq, 2014, [url](#)

⁴⁰⁵ Rudaw, 27 August 2018, KRG cracks down on counterfeit medications worth millions, [url](#)

2.6 Εκπαίδευση

2.6.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Στην έκθεση του για το 2019, το κίνημα της κοινωνίας των πολιτών «Global Campaign for Education» επεσήμανε αύξηση της χρηματοδότησης για την εκπαίδευση το 2019. Ωστόσο, η εν λόγω αύξηση, σύμφωνα με την ίδια πηγή δεν θα μπορούσε να επαρκεί για την αποκατάσταση των χιλιάδων σχολείων που έχουν καταστραφεί κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων σε περιοχές που βρίσκονταν στο παρελθόν υπό την κατοχή του ISIL.⁴⁰⁶ Ο ΒΤΙ αναφέρει ότι το Ιράκ πλήττεται από «αδύναμες εκπαιδευτικές υποδομές, ιδίως σε περιοχές που έχουν απελευθερωθεί από την ομάδα του IS». Σύμφωνα με πληροφορίες, ένα στα πέντε σχολεία καταστράφηκε κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων με το ISIL.⁴⁰⁷

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022 σημειώνει ότι τα ποσοστά εγγραφής των αγοριών στην πρωτοβάθμια, μέση και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν υψηλότερα από αυτά των κοριτσιών σύμφωνα με στοιχεία του 2016. Επίσης, τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου από κορίτσια ήταν υψηλότερα από εκείνα των αγοριών.⁴⁰⁸ Ο ΒΤΙ παρατηρεί ότι οι δεκαετίες συγκρούσεων οδήγησαν σε μείωση της φοίτησης στο σχολείο, ιδίως επειδή ορισμένες οικογένειες και παιδιά θεωρούν ότι το μέλλον τους δεν διαγράφεται λαμπρό.⁴⁰⁹ Η CSO παρέχει τα εξής στοιχεία για το σχολικό έτος 2018/2019 σε εθνικό επίπεδο:

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Αριθμός σχολείων 17 235 – Εγγραφές 6 501 053 – Περιπτώσεις εγκατάλειψης του σχολείου 127 891 – Αριθμός καθηγητών 290 664.
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Αριθμός σχολείων 8 139 – Εγγραφές 3 140 110 – Περιπτώσεις εγκατάλειψης του σχολείου 72 658 – Αριθμός καθηγητών 168 330.
- Επαγγελματική εκπαίδευση: Αριθμός σχολείων 314 – Εγγραφές 50 603 – Περιπτώσεις εγκατάλειψης του σχολείου 1 607 – Αριθμός καθηγητών 10 976.⁴¹⁰

Οι ακόλουθοι χάρτες δείχνουν τα ποσοστά φοίτησης στην πρωτοβάθμια, μέση και ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ανά φύλο:

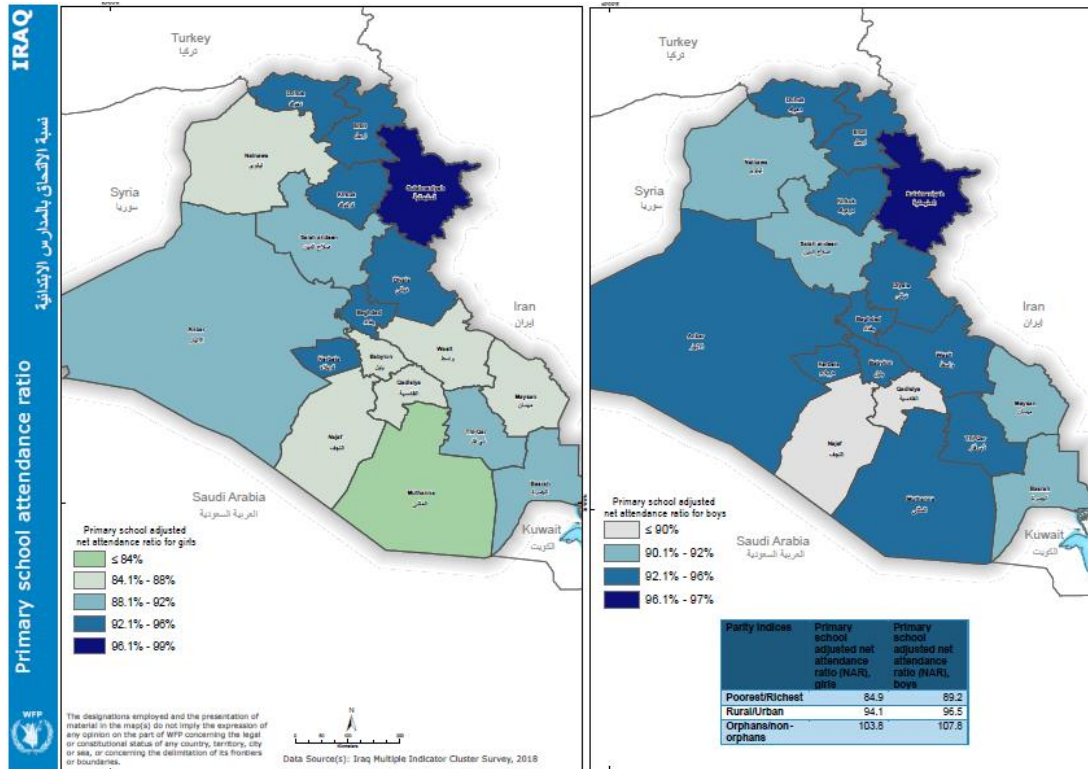
⁴⁰⁶ Global Campaign for Education, Iraq Spotlight Report 2019, 2019, [url](#), p. 7

⁴⁰⁷ BTI, Iraq Country Report, 2018 [url](#), p. 25

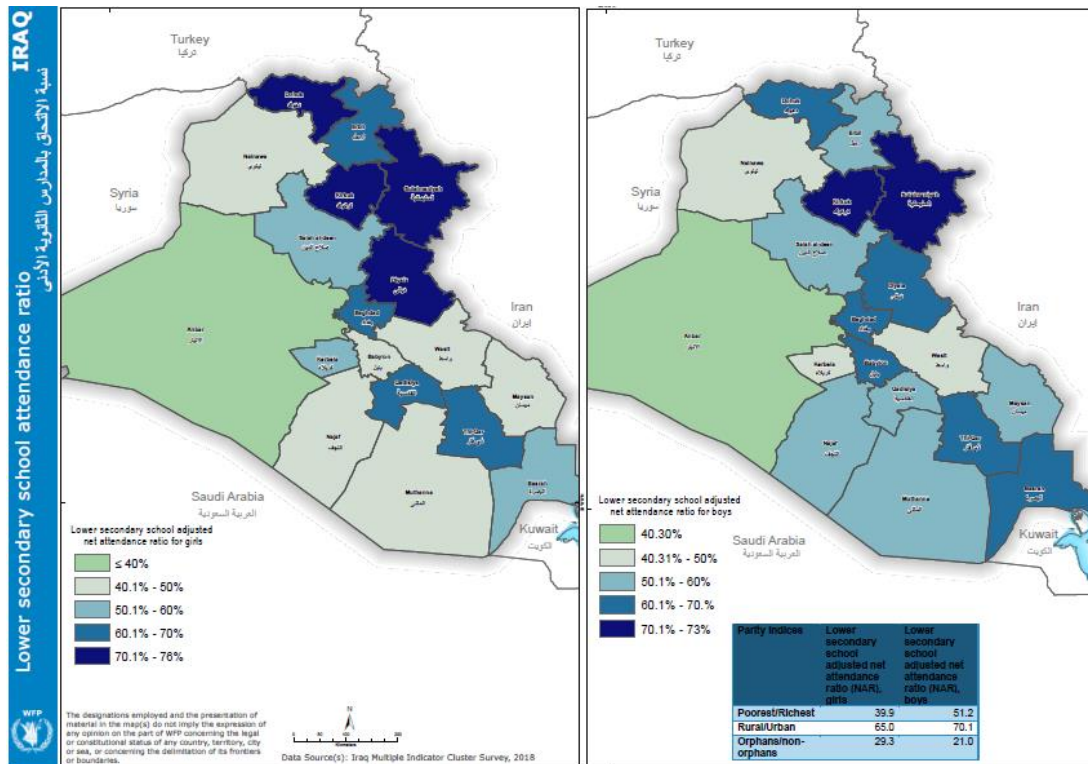
⁴⁰⁸ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 209

⁴⁰⁹ BTI, Iraq Country Report, 2018, [url](#), p. 25

⁴¹⁰ Iraq, CSO, مؤشرات التعليم [Education Indicators], n. d., [url](#)

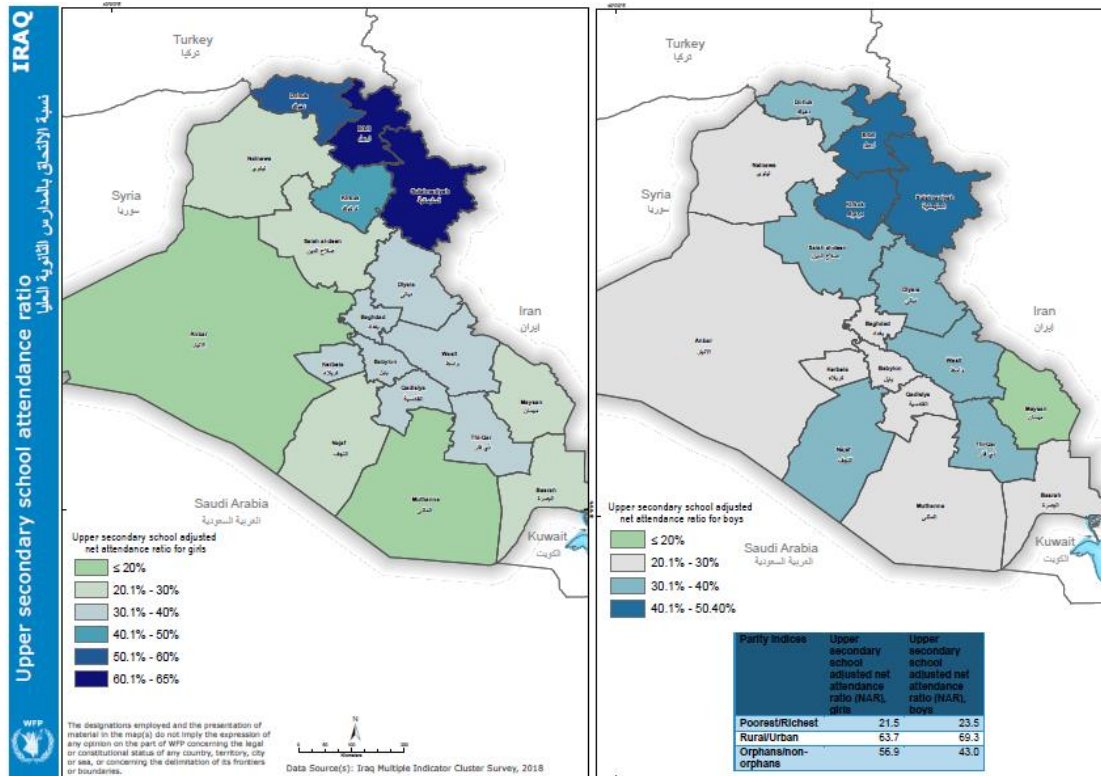
Χάρτης 6: Ποσοστό φοίτησης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση για το 2019 σύμφωνα με το WFP⁴¹¹

Χάρτης 7: Ποσοστό φοίτησης στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για το 2019 σύμφωνα με το WFP⁴¹²

⁴¹¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 84

⁴¹² WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 85

Χάρτης 8: Ποσοστό φοίτησης στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για το 2019 σύμφωνα με το WFP⁴¹³

2.6.2 Βαγδάτη

Τα ποσοστά εγγραφής στα σχολεία για το σχολικό έτος 2016/2017 ήταν 97 % για το δημοτικό, 67.7 % για το γυμνάσιο, 34.6 % για το προπαρασκευαστικό σχολείο και 66.3 % για το λύκειο.⁴¹⁴ Η CSO αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2017/2018 1 573 526 μαθητές ήταν εγγεγραμμένοι σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 788 082 σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Βαγδάτης.⁴¹⁵ Επίσης, το WFP παρουσίασε τις ακόλουθες κατηγορίες εκπαίδευσης των μελών νοικοκυριών άνω των 10 ετών: αναλφάβητοι (9 %), άτομα που έχουν μόνο την ικανότητα ανάγνωσης (2 %), άτομα που έχουν την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής (14 %), άτομα που έχουν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (33 %), άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη μέση εκπαίδευση (15 %), άτομα που έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (12 %), άτομα που κατέχουν δίπλωμα (5 %) και άτομα που έχουν ολοκληρώσει την ανώτατη εκπαίδευση (9%).⁴¹⁶

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης, «χρειάζονται 2 908 κτίρια για νηπιαγωγεία, 2 849 κτίρια για δημοτικά, και 353 κτίρια για γυμνάσια και λύκεια στη Βαγδάτη» προκειμένου να φτάσουμε τον τυπικό αριθμό βάσει των κριτηρίων των κατοίκων της Βαγδάτης.⁴¹⁷

Σε αντίθεση με την υπόλοιπη χώρα, όπου τα ιδιωτικά σχολεία δεν είναι ακόμη ανεπτυγμένα, στη Βαγδάτη εκτιμάται ότι λειτουργεί το 5 % των ιδιωτικών σχολείων.⁴¹⁸ Πρόσβαση σε εκπαίδευση

⁴¹³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 86

⁴¹⁴ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 170

⁴¹⁵ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

⁴¹⁶ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 101

⁴¹⁷ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 170

⁴¹⁸ World Bank (The), Iraq: reconstruction and investment, part 2, January 2018, [url](#), p. 25

υψηλότερης ποιότητας σε ιδιωτικά και διεθνή σχολεία στη Βαγδάτη είχαν οι εύπορες οικογένειες. Ο μέσος όρος διδασκτρων για ένα ιδιωτικό σχολείο ήταν περίπου 1 300 USD (1 145 EUR) τον μήνα.⁴¹⁹

2.6.3 Βασόρα

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, στο σχολικό έτος 2016/2017 τα ποσοστά εγγραφής στα σχολεία της επαρχίας της Βασόρας ήταν 96.5 % για το δημοτικό, 59.8 % για το γυμνάσιο, 28.2 % για το προπαρασκευαστικό σχολείο και 60.8 % για το λύκειο.⁴²⁰ Επιπλέον, στην επαρχία της Βασόρας υπήρχε έλλειψη 1 022 κτιρίων για παιδικούς σταθμούς και 734 κτιρίων για δημοτικά σχολεία, και πλεόνασμα 47 κτιρίων για σχολεία μέσης και ανώτερης εκπαίδευσης.⁴²¹ Η CSO αναφέρει ότι κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2017/2018, 602 512 μαθητές ήταν εγγεγραμμένοι σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 291 393 σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.⁴²²

2.6.4 Ερμπίλ

Σύμφωνα με έρευνα του 2018, το WFP αναφέρει ότι το ποσοστό των παιδιών που φοιτούν στο δημοτικό στην επαρχία της Ερμπίλ κυμαίνεται από 20,1 έως 25 %.⁴²³ Μια κοινή έκθεση του Συμβουλίου Προσφύγων της Ερμπίλ, του ΔΟΜ, του Κοινού Κέντρου Συντονισμού Κρίσεων, της UNHCR, του UN-HABITAT, του OCHA και του UNFPA αναφέρει ότι «η βασική και η δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχονται κυρίως στα δημόσια σχολεία, τα οποία είναι δωρεάν για τους κατοίκους της Περιοχής του Κουρδιστάν».⁴²⁴ Η οικονομική κρίση στην ΚRI έχει πλήξει σημαντικά τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης η οποία μειώνεται συνεχώς από το σχολικό έτος 2012-2013, με αποτέλεσμα να πλήττει σοβαρά το κυβερνείο της Ερμπίλ, όπου το ποσοστό εκτέλεσης του προϋπολογισμού για την εκπαίδευση μειώθηκε από το 45,9 % για το σχολικό έτος 2012-2013 σε 3,7 % για το σχολικό έτος 2015-2016.⁴²⁵

Το κυβερνείο της Ερμπίλ διαθέτει τρία πανεπιστήμια και αρκετά κολέγια και άλλες εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις.⁴²⁶ Σύμφωνα με τη δημογραφική έρευνα του ΔΟΜ το 2018, το κυβερνείο της Ερμπίλ παρουσίασε κάποια από τα υψηλότερα επίπεδα γραμματισμού στην ΚRI, καθώς περίπου το 80 % των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι μπορούν να διαβάσουν και να γράψουν.⁴²⁷ Το επίπεδο σχολικής φοίτησης στο κυβερνείο της Ερμπίλ ανερχόταν σε 37 %, ενώ το 45.9 % δεν φοιτούσε στο σχολείο εκείνη την περίοδο και το 17.1 % δεν είχε ποτέ φοιτήσει στο σχολείο.⁴²⁸ Ένα άρθρο στο Opendemocracy.net αναφέρει ότι «οι περισσότερες περιπτώσεις εγκατάλειψης του σχολείου στην πόλη Sulaimaniya οφείλονταν σε οικονομικά προβλήματα. Επίσης, το άρθρο αναφέρει ότι το 25 % των σχολείων της ΚRI ήταν «εντελώς ακατάλληλα» και το 50 % των σχολείων χρήζουν ανακαίνισης.⁴²⁹ Δεν ήταν δυνατή η εύρεση επιβεβαιωτικών πληροφοριών.

⁴¹⁹ Australia, DFAT, Country Information Report Iraq, 9 October 2018, [url](#), p. 9

⁴²⁰ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 170

⁴²¹ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 171

⁴²² Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Statistical Summary Basra 2018], 21 June 2020, [url](#)

⁴²³ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 83

⁴²⁴ UNHCR, Displacement as challenge and opportunity Urban profile: Refugees, internally displaced persons and host community Erbil Governorate, Kurdistan Region of Iraq, April 2016, [url](#), pp. 23-24

⁴²⁵ UNICEF, The Cost and Benefits of Education in Iraq: An analysis of the education sector and strategies to maximize the benefits of education, 21 May 2017, available at: [url](#), p. 33

⁴²⁶ NCCI, Erbil Governorate Profile, December 2015, [url](#), p. 3

⁴²⁷ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 34

⁴²⁸ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 35

⁴²⁹ Open Democracy, Corruption corrodes Kurdish education, 15 October 2018, [url](#)

2.7 Συνθήκες στέγασης και διαβίωσης

2.7.1 Γενική επισκόπηση της χώρας

Στέγαση

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, υπήρχε στεγαστικό έλλειμμα 2,5 εκατομμυρίων μονάδων στο Ιράκ έως το τέλος του 2016, το 50 % του οποίου στα κυβερνεία της Βαγδάτης και του Ninawa. Επίσης, το σχέδιο αναφέρει «συνεχή κενά στην παροχή στέγασης στις επαρχίες και μεταξύ των αγροτικών και αστικών περιοχών». Η ραγδαία ανάπτυξη του πληθυσμού και η συνεχής ανάπτυξη σε άτυπους οικισμούς εντός των πόλεων και γύρω από αυτές (κυρίως στη Βαγδάτη και τη Βασόρα) αντικατοπτρίζουν την τρέχουσα στεγαστική κατάσταση στο Ιράκ.⁴³⁰

Στην Επισκόπηση Ανθρωπιστικών Αναγκών του Νοεμβρίου 2019, το UNOCHA παρατηρεί ότι περίπου 700 000 άνθρωποι (από τα 2,4 εκατομμύρια όσων έχουν ανάγκη στέγης και βοήθειας σε είδη εκτός τροφίμων) εξακολουθούσαν να διαμένουν σε προσωρινά καταλύματα, όπως αυτοσχέδια καταλύματα, ημιτελή ή εγκαταλελειμμένα κτίρια, φθαρμένες σκηνές ή δημόσια κτίρια.⁴³¹ Όσον αφορά τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα, το 2018 η καταστροφή κατοικίας αποτελούσε την «πρωταρχική αιτία» εκτοπισμού σε περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις σύμφωνα με τον ΔΟΜ, που σημείωσε ότι οι σοβαρότερες καταστροφές κατοικιών έλαβαν χώρα στην Anbar, και ότι τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα ήταν πολύ πιο πιθανόν να αναφέρουν την καταστροφή της κατοικίας τους ως λόγο για τη μη επιστροφή τους.⁴³²

Ηλεκτρική ενέργεια, υγιεινή, αποχέτευση και εξυγίανση

Το UNOCHA ανέφερε τον Φεβρουάριο του 2018 ότι 5,4 εκατομμύρια άνθρωποι στο Ιράκ χρειάζονταν υποστήριξη για το νερό, την υγιεινή και την αποχέτευση.⁴³³ Εκτιμήθηκε ότι τον Δεκέμβριο του 2018 αυτός ο αριθμός μειώθηκε στα 2,3 εκατομμύρια άτομα που χρειάζονται πρόσβαση σε νερό και αποχέτευση.⁴³⁴ Η UNICEF σημείωσε ότι από την 1η Ιανουαρίου 2020 έως και την 31η Μαρτίου 2020, 1,85 εκατομμύρια άνθρωποι, εκ των οποίων 851 000 παιδιά και 943 000 γυναίκες, είχαν ανάγκη τουλάχιστον μιας μορφής ανθρωπιστικής υποστήριξης ύδρευσης, αποχέτευσης και υγιεινής.⁴³⁵

Η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας παρουσιάζει συνεχώς ελλείψεις. Ήδη πριν από τη σύγκρουση, υπήρχαν αναφορές για ανεπαρκή προμήθεια. Η πολυετής παραμέληση είχε ως αποτέλεσμα ερειπωμένη υποδομή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Οι διακοπές ρεύματος ήταν πολύ συχνό φαινόμενο.⁴³⁶ Στο πλαίσιο της έκθεσής του ΙΛΑ ΙΙΙ το 2019, ο ΔΟΜ αναφέρει ότι, σε γενικές γραμμές, ο δημόσιος ηλεκτρισμός ήταν διαθέσιμος στις περισσότερες κατοικίες σε τοποθεσίες όπου κατοικούσαν τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα/οι επαναπατριζόμενοι, αλλά η διαθεσιμότητα ηλεκτρικής ενέργειας κατά τη διάρκεια της ημέρας παρουσιάζει διακυμάνσεις ανάλογα με την περιοχή. Τα νότια κυβερνεία είχαν 20 ώρες ηλεκτρισμού την ημέρα, ενώ το Ninawa και το Salah al-Din είχαν τη χαμηλότερη διαθεσιμότητα (10 ώρες ανά ημέρα).⁴³⁷ Στις 4 Ιουνίου 2020, το Reuters ανέφερε ότι το Ιράκ έχει συνάψει συμφωνία με το Ιράν για την εισαγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για δύο χρόνια (2020 και 2021).⁴³⁸ Ωστόσο, λόγω των αμερικανικών κυρώσεων που επιβλήθηκαν στο Ιράν, η ιρακινή κυβέρνηση σχεδιάζει να στραφεί στις χώρες του Κόλπου για ενεργειακό εφοδιασμό.

⁴³⁰ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 158

⁴³¹ UNOCHA, Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, [url](#), p. 57

⁴³² IOM, Reasons to Remain – Categorizing Protracted Displacement in Iraq, November 2018, [url](#), p. 13

⁴³³ UNOCHA, Iraq: 2018 Humanitarian Response Plan, 14 February 2018, [url](#), p. 5

⁴³⁴ UNOCHA, Iraq: Humanitarian Needs Overview - November 2018, 16 December 2018, [url](#), pp. 6, 37

⁴³⁵ UNICEF, 2020 Internal Displacement Crisis Humanitarian Situation Report, 23 April 2020, available at: [url](#), p. 3

⁴³⁶ World Bank (The), Iraq Economic Monitor, From War to Reconstruction and Economic Recovery, 2018, [url](#), p. 6

⁴³⁷ IOM, Integrated Location Assessment Part III, 2 January 2019, [url](#), p. 30

⁴³⁸ Reuters, Iran signs two-year contract with Iraq to export electricity: IRNA, 4 June 2020, [url](#)

Σύμφωνα με την Al-Mada, το 80 % του έργου για τη σύνδεση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας του Ιράκ με το δίκτυο του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου έχει ολοκληρωθεί.⁴³⁹ Ο σταθμός Kurdistan 24, παραθέτοντας δημοσίευση του AFP, αναφέρει ότι η συμφωνία «χαιρετίστηκε ως συμφωνία-ορόσημο και αναμένεται να προσφέρει 500 μεγαβάτ ηλεκτρικής ενέργειας στο υπερφορτωμένο δίκτυο του Ιράκ έως το 2020».⁴⁴⁰

Ο ΔΟΜ παρατηρεί ότι σε εθνικό επίπεδο «οι πλέον αναποτελεσματικοί τομείς (από άποψη υποδομών και υπηρεσιών) φαίνεται να ήταν η αποχέτευση και η διαχείριση/διάθεση αποβλήτων, που υπήρχαν αλλά λειτουργούσαν μόνο σε τοποθεσίες όπου κατοικούσε μόλις το 10 % των επαναπατριζομένων και το 40 % των εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων περίπου. Αν και αυτές οι υπηρεσίες υπήρχαν κυρίως στην KRI, το βασικό πρόβλημα στα βόρεια-κεντρικά κυβερνεία φαίνεται να ήταν η απουσία και των δύο αυτών υπηρεσιών, ενώ στον Νότο υπήρχαν αναφορές για δυσλειτουργία».⁴⁴¹

Μεγάλα τμήματα του ιρακινού πληθυσμού δεν είχαν σύνδεση σε συστήματα αποχέτευσης.⁴⁴² Η σύγκρουση με τον ISIL έχει επηρεάσει την κατάσταση των κρίσιμων υποδομών του Ιράκ, ιδίως σε δυσπρόσιτες περιοχές, και σε περιοχές που έχουν προσφάτως ανακτηθεί από τον ISIL, ενώ οι μεγαλύτερες ζημιές πλήττουν τους μη εκτοπισμένους πληθυσμούς.⁴⁴³ Το UNOCHA αναφέρει ότι 1,4 εκατομμύρια άνθρωποι, συμπεριλαμβανομένων εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων από τα κυβερνεία Ninawa, Kirkuk, Salah al-Din, και Anbar, που κατοικούσαν σε 33 καταυλισμούς, είχαν ανάγκη υποστήριξης σε νερό και αποχέτευση και πρόσβασης λόγω ανεπαρκών εγκαταστάσεων και κάλυψης αποχέτευσης.⁴⁴⁴

2.7.2 Βαγδάτη

Σύμφωνα με χάρτη του WFP, στο κυβερνείο της Βαγδάτης υπήρχαν 334-1022 άτυποι οικισμοί.⁴⁴⁵ Βάσει των εκτιμήσεων του 2017, το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022 αναφέρει την ύπαρξη 1 022 άτυπων οικισμών και 136 689 ανεπίσημων μονάδων στέγασης στην επαρχία της Βαγδάτης.⁴⁴⁶

Όσον αφορά την ύδρευση και την αποχέτευση, ο Κοινωνικοοικονομικός Άτλας του WFP σημειώνει ότι το 70 % των νοικοκυριών στη Βαγδάτη είχε συνεχή διαθεσιμότητα σε πόσιμο νερό, ενώ το 30 % αντιμετώπιζε διακοπές στη διαθεσιμότητα. Επιπλέον, το 91 % αντλούσε πόσιμο νερό από το γενικό δίκτυο, ενώ το 9 % κατανάλωνε εμφιαλωμένο νερό.⁴⁴⁷ Η CSO αναφέρει ότι το 2017 το 86.9 % των κατοίκων της Βαγδάτης εξυπηρετούνταν από τα δίκτυα πόσιμου νερού.⁴⁴⁸ Το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022 σημειώνει ένα έλλειμμα ύψους 35 % στην κάλυψη της ζήτησης πόσιμου νερού στα προάστια της Βαγδάτης.⁴⁴⁹

Επίσης, το ίδιο Σχέδιο αναφέρει ότι το σύστημα αποχέτευσης στη Βαγδάτη είναι παλιό, «έχει υπερβεί τον προβλεπόμενο χρόνο ζωής του» και αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα ιδίως την εποχή των

⁴³⁹ Al-Mada, الكهرباء تعلن إكمال 80 % من خطوط النقل الخليجية [Electricity Department announces that 80 % of the GCC lines have been finalised], 26 June 2020, [url](#)

⁴⁴⁰ Kurdistan 24, US hails Gulf Arab plan to supply electricity to Iraq, 17 July 2020, [url](#)

⁴⁴¹ IOM, Integrated Location Assessment Part III, 2 January 2019, [url](#), p. 28

⁴⁴² BTI, Iraq Country Report, 2018 [url](#), p. 8

⁴⁴³ REACH, Iraq, Multi-Cluster Needs Assessment (MCNA), December 2017, [url](#), p. 4

⁴⁴⁴ UNOCHA, Iraq: Humanitarian Needs Overview - November 2018, 16 December 2018, [url](#), p. 37

⁴⁴⁵ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 46

⁴⁴⁶ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 158

⁴⁴⁷ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 101

⁴⁴⁸ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

⁴⁴⁹ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 161

βροχών.⁴⁵⁰ Ο Άτλας του WFP αναφέρει ότι το 52 % των τουαλετών είχαν σιφόνι και το 48 % όχι.⁴⁵¹ Η CSO αναφέρει ότι το 2017 το 75,9 % των κατοίκων της Βαγδάτης είχαν σύστημα αποχέτευσης.⁴⁵²

Ο ΔΟΜ δηλώνει ότι σε γενικές γραμμές οι υποδομές στη Βαγδάτη φαίνεται να λειτουργούν.⁴⁵³ Ωστόσο, οι διακοπές ρεύματος ήταν συχνό φαινόμενο.⁴⁵⁴ Οι ζημιές στις κατοικίες του κυβερνείου της Βαγδάτης υπολογίζονται σε 337,5 δισεκατομμύρια IQD (251,2 εκατομμύρια EUR).⁴⁵⁵ Σημαντικές καταστροφές σε κατοικίες σημειώθηκαν κυρίως στις περιοχές Abu Ghraib (3 %) και Mahtouidiya (7 %).⁴⁵⁶

Η μεγάλη εισροή εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων και μεταναστών προς αστικές περιοχές έχει προσθέσει αυξημένη πίεση στη στεγαστική αγορά της Βαγδάτης.⁴⁵⁷ Σύμφωνα με μια ακαδημαϊκή μελέτη του 2018, εκτιμάται ότι 187 000 στεγαστικές μονάδες στη Βαγδάτη (περίπου το 31 % του στεγαστικού αποθέματος της πρωτεύουσας) ήταν ακατάλληλες. Οι στεγαστικές ελλείψεις, παράλληλα με την έλλειψη κατασκευαστικών υλικών και τις ελλείψεις στις υπηρεσίες στις αστικές περιοχές ήταν οι κύριοι λόγοι αύξησης του στεγαστικού κόστους.⁴⁵⁸ Οι τιμές των κατοικιών στη Βαγδάτη ποικίλλουν ανάλογα με την περιοχή, και είναι χαμηλότερες εκτός κέντρου. Ο ΔΟΜ ανέφερε ότι μια μη επιπλωμένη κατοικία 200m² στα προάστια της Βαγδάτης θα μπορούσε να μισθώνεται έναντι 100-300 USD [87-263 EUR], ενώ στο κέντρο της Βαγδάτης μια κατοικία ίδιου μεγέθους θα κόστιζε 750-1000 USD [658-877 EUR].⁴⁵⁹

Όσον αφορά το κόστος διαβίωσης στο Ιράκ, ο ΔΟΜ αναφέρει ότι κατά μέσο όρο μια οικογένεια ξοδεύει ανά μήνα: 13 USD [11 EUR] για αέριο, 9-22 USD [8-19 EUR] για νερό, 22-30 USD [19-26 EUR] για τον δημόσιο ηλεκτρισμό και το ίδιο ποσό για τις ιδιωτικές ή κοινοτικές γεννήτριες.⁴⁶⁰

2.7.3 Βασόρα

Σύμφωνα με χάρτη του WFP, το κυβερνείο της Βασόρας έχει το ίδιο ποσοστό άτυπων οικισμών με τη Βαγδάτη, δηλαδή 334-1022.⁴⁶¹ Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022, υφίστανται 677 άτυποι οικισμοί και 62 602 ανεπίσημες μονάδες στέγασης στην επαρχία της Βασόρας.⁴⁶²

Σε έκθεση της 22ας Ιουλίου 2019, το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων αναφέρει ότι οι ιρακινές αρχές «δεν κατάφεραν να διαχειριστούν κατάλληλα και να ρυθμίσουν τις πηγές νερού του Ιράκ, με αποτέλεσμα να στερούν από τους ανθρώπους που κατοικούν στο νότιο κυβερνείο της Βασόρας στο Ιράκ το δικαίωμά τους σε ασφαλές πόσιμο νερό». Σύμφωνα με την έκθεση, η βασική πηγή νερού για τη Βασόρα είναι ο ποταμός Shatt Al-Arab με τα κανάλια γλυκού νερού του. Το Παρατηρητήριο Ανθρώπινων Δικαιωμάτων επισημαίνει επίσης ότι περισσότεροι από 300.000 κάτοικοι στο κυβερνείο της Βασόρας δεν είναι συνδεδεμένοι με το δίκτυο ύδρευσης και

⁴⁵⁰ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 163

⁴⁵¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 101

⁴⁵² Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Statistical Summary Baghdad 2018], n. d., [url](#)

⁴⁵³ IOM, Iraq Displacement Tracking Matrix, Integrated Location Assessment II, Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p. 10

⁴⁵⁴ Reuters, As Baghdad life improves, some still seek refuge in its past, [url](#)

⁴⁵⁵ World Bank, Iraq reconstruction & investment part 2 Damage and Needs Assessment of Affected Governorates, January 2018, [url](#), p. 16

⁴⁵⁶ IOM, Iraq Displacement Tracking Matrix, Integrated Location Assessment II, Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p. 6

⁴⁵⁷ World Bank, Iraq - Systematic Country Diagnostic, 3 February 2017, [url](#), p. 44

⁴⁵⁸ Al-Hafith, Omar, B.K. Satish (et al.), A systematic assessment of architectural approaches for solving the housing problem in Iraq, in: Frontiers of Architectural Research, July 2018, [url](#), p. 2

⁴⁵⁹ IOM, Information on Return and Reintegration in Iraq, December 2015, [url](#), pp. 7-8

⁴⁶⁰ IOM, Information on Return and Reintegration in Iraq, December 2015, [url](#), p. 5

⁴⁶¹ WFP, Iraq Socio-economic Atlas, 2019, [url](#), p. 46

⁴⁶² Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 158

αποχέτευσης, με αποτέλεσμα «τη μόλυνση των υπόγειων υδάτων με λύματα και την παράνομη είσοδο στο δίκτυο σωλήνων για την πρόσβαση σε νερό, με αποτέλεσμα την έκθεση των συστημάτων σε απώλεια εισοδήματος, μειωμένη πίεση νερού και ενδεχόμενη μόλυνση». Επίσης, οι δημόσιες μονάδες ύδρευσης στη Βασόρα δεν διαθέτουν την απαιτούμενη τεχνολογία για «την απομάκρυνση των διαλυμένων συστατικών από την εισβολή του θαλασσινού νερού από το Shatt Al-Arab, με αποτέλεσμα το χλώριο να είναι λιγότερο αποτελεσματικό για την απομάκρυνση βλαβερών ουσιών». Τέλος, η αλατότητα και άλλα προβλήματα που σχετίζονται με την ποιότητα του νερού έχουν επηρεάσει τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία στο κυβερνείο.⁴⁶³ Η CSO αναφέρει ότι το 2017 το 90 % των κατοίκων της Βασόρας εξυπηρετούνταν από τα δίκτυα πόσιμου νερού.⁴⁶⁴ Όσον αφορά την υδρευτική κάλυψη, το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης για την περίοδο 2018-2022 σημειώνει ένα έλλειμμα ύψους 26 % στην κάλυψη της ζήτησης πόσιμου νερού στην επαρχία της Βασόρας.⁴⁶⁵ Η CSO αναφέρει ότι το 2017 μόλις το 34.1 % των κατοίκων της Βαγδάτης είχαν σύστημα αποχέτευσης⁴⁶⁶.

Όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, το Arab Gulf States Institute in Washington (AGSIW) σημειώνει ότι οι γραμμές υψηλής έντασης υπέστησαν ζημιές κατά τα έτη των συγκρούσεων, και ότι, μολονότι οι ζημιές σημειώθηκαν κυρίως στον Βορρά, «επηρεάσαν ολόκληρη τη χώρα, συμπεριλαμβανομένης της νότιας επαρχίας παραγωγής πετρελαίου της Βασόρας, διότι όλα τα κυβερνεία είναι διασυνδεδεμένα από το εθνικό δίκτυο.⁴⁶⁷ Σύμφωνα με άρθρο του Meed, μια πηγή επιχειρηματικών διαβαθμισμένων πληροφοριών και οικονομικής ανάλυσης, που δημοσιεύτηκε στις 12 Ιουνίου 2020, το Ιράκ εισήγαγε κατά μέσον όρο 1 200 MW ηλεκτρικής ενέργειας από το Ιράν. Επίσης, η ίδια πηγή αναφέρει ότι βρίσκεται σε εξέλιξη ένα ανεξάρτητο έργο ηλεκτρικής ενέργειας (δηλ. το εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας Rumaila) κοντά στη Βασόρα, και ότι το δεύτερο στάδιο έχει ξεκινήσει. Σύμφωνα με πληροφορίες, το έργο θα παράγει 3 000 MW.⁴⁶⁸

Στις 26 Νοεμβρίου του 2019, το Al-Monitor αναφέρθηκε σε «θανατηφόρες διαμαρτυρίες» στη Βασόρα, όπου σκοτώθηκαν αρκετά άτομα.⁴⁶⁹ Στις 3 Οκτωβρίου του 2019, το BBC ανέφερε ότι στη Βασόρα ο κόσμος διαμαρτυρόταν επί εβδομάδες για τις ελλείψεις ηλεκτρικού ρεύματος, το μη ασφαλές πόσιμο νερό, τη διαφθορά και την ανεργία.⁴⁷⁰ Στις 24 Νοεμβρίου 2019, το Euronews ανέφερε ότι «εδώ και εβδομάδες σημειώνονται διαμαρτυρίες στη Βασόρα για τη χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών, και ιδίως για τις χρόνιες ελλείψεις καθαρού νερού και τις σοβαρές διακοπές παροχής ρεύματος που έχουν ως αποτέλεσμα οι κάτοικοι να έχουν ηλεκτρικό ρεύμα για λίγες ώρες κάθε μέρα».⁴⁷¹

2.7.4 Ερμπίλ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΟΜ για το 2018, «σχεδόν όλες οι οικογένειες του κυβερνείου της Ερμπίλ διαθέτουν κατάλληλη στέγαση, όπως ένα ολόκληρο σπίτι για ένα νοικοκυριό (92.1 %)· ένα σπίτι που μοιράζονται περισσότερες από μία οικογένειες (6.3 %)· ή ένα διαμέρισμα (1.4 %)».⁴⁷² Το ποσοστό αστικοποίησης στο κυβερνείο της Ερμπίλ εκτιμάται ότι υπερβαίνει το 80 % λόγω της εισροής οικονομικών μεταναστών και εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων.⁴⁷³ Κατόπιν αξιολόγησης το

⁴⁶³ HRW, Basra is Thirsty: Iraq's Failure to Manage the Water Crisis, 22 July 2019, [url](#)

⁴⁶⁴ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Statistical Summary Basra 2018], n. d., [url](#)

⁴⁶⁵ Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018-2022, June 2018, [url](#), p. 161

⁴⁶⁶ Iraq, CSO, 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Statistical Summary Basra 2018], n. d., [url](#)

⁴⁶⁷ AGSIW, Iraq's Electricity Challenges Mount as Oil Revenue Slows to a Trickle, 15 May 2020, [url](#)

⁴⁶⁸ Meed, The 3,000MW Rumaila plant is being developed as an independent power project, Power Technology, 12 June 2020, [url](#)

⁴⁶⁹ Al-Monitor, Protests spread in oil-rich Basra as death toll rises, 26 November 2019, [url](#)

⁴⁷⁰ BBC, Iraq protests: Curfew imposed in Baghdad amid widespread unrest, 3 October 2019, [url](#)

⁴⁷¹ Euronews, Iraq protests: Basra streets fill with black smoke, burning tyres, 24 November 2019, [url](#)

⁴⁷² IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 48

⁴⁷³ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 14

2017, ο ΔΟΜ έκρινε ότι οι υποδομές λειτουργούσαν κατά το μεγαλύτερο βαθμό σε όλες τις επαρχίες.⁴⁷⁴

Σύμφωνα με τη δημογραφική έρευνα που διεξήγαγε ο ΔΟΜ το 2018 στην ΚRI «η πρόσβαση στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας είναι καθολική, αλλά η παροχή είναι περιορισμένη και τα νοικοκυριά έχουν κατά μέσον όρο παροχή ρεύματος για 17 ώρες κάθε μέρα».⁴⁷⁵ Στο κυβερνείο της Ερμπίλ, ο μέσος αριθμός ωρών παροχής δημόσιας ηλεκτρικής ενέργειας ανά ημέρα είναι 15,6.⁴⁷⁶

⁴⁷⁴ IOM, Integrated Location Assessment Part II – Governorate Profiles, October 2017, [url](#), p. 14

⁴⁷⁵ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 50

⁴⁷⁶ IOM, Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018, [url](#), p. 50

Παράρτημα 1: Βιβλιογραφία

Προφορικές πηγές:

Chatelard, G., Σχόλιο που διατυπώθηκε κατά την αναθεώρηση της έκθεσης της ΕΑΣΟ «Ιράκ - Βασικοί Κοινωνικοοικονομικοί Δείκτες 2019», 19 Οκτωβρίου 2018

Δημόσιες πηγές:

AGSIW (The Arab Gulf States Institute in Washington), Iraq's Electricity Challenges Mount as Oil Revenue Slows to a Trickle, 15 May 2020, <https://agsiw.org/iraqs-electricity-challenges-mount-as-oil-revenue-slows-to-a-trickle/>, accessed 23 July 2020

Al-Arabiya, Iraq oil ministry confirms US oil workers leaving Basra, 3 January 2020, <https://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2020/01/03/Dozens-of-US-oil-workers-preparing-to-leave-Iraq-after-air-strike-sources>, accessed 30 June 2020

Al-Hafith, Omar, B.K. Satish, A., Bradbury, S., De Wilde, P., systematic assessment of architectural approaches for solving the housing problem in Iraq, in: Frontiers of Architectural Research, July 2018, <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2095263518300402?token=1D731083D714503531BB0B C3FD7F8C3D82BE107F4CA8E1DF4CEE54F4A4A39A04ACF462AF7947DDFC50265C610ED8592A>, accessed 5 June 2020

Aljazeera, Iraqi farmers, including in the areas near Baghdad Iraq's farmers hit hard by water shortages, 3 August 2018, <https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2018/08/iraq-farmers-hit-hard-water-shortages-180802193258236.html>, accessed 20 June 2020

Aljazeera, الرفحايون في العراق.. من هم ولماذا يتظاهرون الآن؟ [Rafhawis in Iraq.. Who Are They and Why Are They Protesting Now?], 17 June 2020, <https://www.aljazeera.net/news/2020/6/17/%D8%B1%D9%81%D8%AD%D8%A7%D8%A1-%D9%85%D8%A7%D8%B0%D8%A7-%D8%AA%D8%B9%D9%84%D9%85-%D8%B9%D9%86-%D9%85%D8%AD%D8%AA%D8%AC%D8%B2%D9%8A-%D8%B1%D9%81%D8%AD%D8%A7%D8%A1-%D9%81%D9%8A>, accessed 23 June 2020

Alkire, S., Kanagaratnam, U. and Suppa, N., The Global Multidimensional Poverty Index (MPI), Oxford Poverty and Human Development Initiative, 2019, <https://data.humdata.org/dataset/iraq-population-and-poverty-data>, accessed 20 July 2020

Al-Mada, الكهرباء تعلن إكمال 80 % من خطوط النقل الخليجية [Electricity Department announces that 80 % of the GCC lines have been finalised], 26 June 2020, <https://www.almadapaper.net/view.php?cat=227998>, accessed 26 July 2020

Al-Monitor, Basra protests spark government scramble to create jobs, 22 August 2018, available by subscription at: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/08/iraq-oil-companies-jobs-protests.html>, accessed 24 July 2020

Al-Monitor, Basra protests spark government scramble to create jobs, 22 August 2018, available by subscription at: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/08/iraq-oil-companies-jobs-protests.html>, accessed 30 June 2020

Al-Monitor, Iraqi protests resume as new government builds support for reform, 21 May 2020, available by subscription at: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2020/05/iraq-kadimi-protests.html>, accessed 22 July 2020

Al-Monitor, Protests spread in oil-rich Basra as death toll rises, 26 November 2019, available by subscription at: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/11/iraq-basra-protests.html>, accessed 13 June 2020

Al-Sumaria, العمل تعلن زيادة نسبة الفقر من 22 الى 34 بالمئة في البلاد [Ministry of Labour announces that poverty rates increased from 22 % to 34 % in the country], 2 July 2020, https://www.alsumaria.tv/news/%D8%A7%D9%82%D8%AA%D8%B5%D8%A7%D8%AF/350591/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D9%85%D9%84-%D8%AA%D8%B9%D9%84%D9%86-%D8%B2%D9%8A%D8%A7%D8%AF%D8%A9-%D9%86%D8%B3%D8%A8%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%81%D9%82%D8%B1-%D9%85%D9%86-22-%D8%A7%D9%84%D9%89-34-%D8%A8%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%A6%D8%A9-%D9%81%D9%8A?utm_campaign=magnet&utm_source=entity_page&utm_medium=related_article_s_, accessed 26 July 2020

Al-Sumaria, المحكمة الاتحادية: لا يجوز تقييد حرية سفر العراقي داخل البلاد وخارجها [Federal Court: Iraqis' Freedom of Travel inside and outside Iraq Should not be Curtailed], 11 February 2019, <https://www.alsumaria.tv/news/260552/>, accessed 1 September 2020

Arab Weekly (The), Foreign workers seeking jobs in Iraq despite perils, 18 February 2018, https://thearabweekly.com/foreign-workers-seeking-jobs-iraq-despite-perils_, accessed 21 July 2020

Australia, DFAT (Department of Foreign Affairs and Trade), Country Information Report – Iraq, 17 August 2020, <https://www.dfat.gov.au/sites/default/files/country-information-report-iraq.pdf>, accessed 31 August 2020

BBC, Iraq protests: Curfew imposed in Baghdad amid widespread unrest, 3 October 2019, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-49909774>, accessed 3 July 2020

Bertelsmann Stiftung, BTI 2018 Country Report, 2018, http://www.bti-project.org/fileadmin/files/BTI/Downloads/Reports/2018/pdf/BTI_2018_Iraq.pdf, accessed 25 July 2020

Bertelsmann Stiftung, BTI 2020 Country Report — Iraq, 29 April 2020, https://www.bti-project.org/content/en/downloads/reports/country_report_2020_IRQ.pdf, accessed 3 July 2020

Bloomberg, Basra's Tap Water is Too Salty and Polluted Even for Washing, 2 August 2018, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-08-02/water-crisis-salts-the-earth-in-iraq-s-long-neglected-south>, accessed 18 June 2020

Canpolat, E. and Maier, E., Powering Women in Iraq, 27 August 2019, <https://blogs.worldbank.org/energy/powering-women-iraq>, accessed 25 July 2020

CARE, CARE warns: Rapidly rising COVID-19 cases and massive lack of humanitarian funding put most vulnerable on the brink of survival in Iraq, 9 July 2020, <https://reliefweb.int/report/iraq/care-warns-rapidly-rising-covid-19-cases-and-massive-lack-humanitarian-funding-put-most>, accessed 20 July 2020

Ceasefire Centre for Civilian Rights, Asuda, Broken Lives: Violence against Syrian refugee women and girls in the Kurdistan Region of Iraq, March 2018, https://www.ceasefire.org/wp-content/uploads/2018/05/MRG_CFRep_EN_SyrRef_Mar18.pdf, accessed 18 July 2020

Conversation (The), Iraq's discontent – its roots and how to begin fixing it, 23 October 2019, <https://theconversation.com/iraqs-discontent-its-roots-and-how-to-begin-fixing-it-124959>, accessed 18 June 2020

CRF (Council on Foreign Relations), The Time of the Kurds, 29 July 2015, https://www.cfr.org/interactives/time-kurds?cid=otr-marketing-use-Kurds_InfoGuide#!/, accessed 19 July 2020

CSIS (Center for Strategic and International Studies), Strategic Dialogue: Shaping a U.S. Strategy for the “Ghosts” of Iraq, 26 May 2020, https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/200526_Ghosts_of_Iraq.pdf, accessed 29 May 2020

Denmark, DIS (Danish Immigration Service), Norway, Landinfo, Northern Iraq: Security situation and the situation for internally displaced persons (IDPs) in the disputed areas, incl. possibility to enter and access the Kurdistan Region of Iraq (KRI), 5 November 2018, https://coi.easo.europa.eu/administration/denmark/PLib/IRAQ_Report_on_security_IDPs_and_access.pdf, accessed 19 July 2020

Denmark, DIS (Danish Immigration Service), The Kurdistan Region of Iraq (KRI): Access, Possibility of Protection, Security and Humanitarian Situation, 11 April 2016, <https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landerapporter/FactfindingreportKurdistanRegionofIraq11042016.pdf?la=en-GB&hash=8F7A27A4E41780A5FFB64DE5487EAF8B998952C>, accessed 20 July 2020

DeWeaver, M. A., Making Ends Meet: Economic Reforms in the Kurdistan Region of Iraq, in IRIS Iraq Report, American University of Iraq-Sulaimani, 2017, http://auis.edu.krd/iris/sites/default/files/IIR_Making%20Ends%20Meet_DeWeaver_2017.pdf, accessed 29 May 2020

DRC (Danish Refugee Council) and UKAID, Household Debt in Iraq: Borrowing in a time of Crisis, 23 October 2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Assessment%20on%20the%20Working%20Conditions%20of%20Women%20across%20Key%20Sectors%20-%20Final%20Report%20-%20Iraq.pdf>, accessed 13 June 2020

DRC (Danish Refugee Council), Labor Market and Livelihoods Competency Assessment : Iraq, April 2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/drc_labor_market_and_livelihoods_competency_assessment.pdf, accessed 20 July 2020

EASO (European Asylum Support Office), Iraq: Internal Mobility, February 2019, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/Iraq-Internal-Mobility.pdf>, accessed 24 July 2020

ECHO (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations), Iraq, 20 May 2020, https://ec.europa.eu/echo/printpdf/where/middle-east/iraq_en, accessed 20 July 2020

Encyclopaedia Britannica, Iraq, 25 October 2018, <https://www.britannica.com/place/Iraq>, accessed 3 June 2020

Encyclopaedia Britannica, Kurd, 21 September 2018, <https://www.britannica.com/topic/Kurd>, accessed 3 June 2020

EPIC (Education for Peace in Iraq Center), Drought in the land between two rivers, 18 July 2017, <https://www.epic-usa.org/iraq-water/>, accessed 18 June 2020

EPIC (Education for Peace in Iraq Center), Iraq’s health system at risk: the struggle to fight covid-19 and save lives, 25 June 2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/enablingpeace.org-IRAQS%20HEALTH%20SYSTEM%20AT%20RISK%20THE%20STRUGGLE%20TO%20FIGHT%20COVID-19%20AND%20SAVE%20LIVES.pdf>, accessed 28 June 2020

EPIC (Education for Peace in Iraq Center), Iraq’s quiet mental health crisis, 05 May 2017, <https://www.epic-usa.org/iraq-mental-health/>, accessed 18 July 2020

Euronews, Iraq protests: Basra streets fill with black smoke, burning tyres, 24 November 2019, <https://www.euronews.com/2019/11/24/iraq-protests-basra-streets-fill-with-black-smoke-burning-tyres>, accessed 1 July 2020

- FP (Foreign Policy), Northern Iraq May Be Free, but the South is Seething, 9 November 2018, <https://foreignpolicy.com/2018/11/09/northern-iraq-may-be-free-but-the-south-is-seething-basra-isis-sistani-pmf-shiites-oil-poverty/>, accessed 11 June 2020
- Freedom House: Freedom in the World 2020 - Iraq, 4 March 2020 <https://www.ecoi.net/en/document/2030805.html>, accessed 12 June 2020
- GBV Sub-Cluster Iraq: Guidance Note on GBV Service Provision during the Time of COVID-19, March 2020 https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/gbv_sc-covid-19_guidance_note_iraq-march_2020.pdf_p.2, accessed 3 June 2020
- Georges, V., Culbertson, S., Constant, L., and Karam, R., Initiatives to Improve Quality of Education in the Kurdistan Region — Iraq: Administration, School Monitoring, Private School Policies, and Teacher Training. Kurdistan Regional Government, 2016, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR900/RR960/RAND_RR960.pdf, accessed 27 July 2020
- Global Campaign for Education, Iraq Spotlight Report 2019, 2019, <https://www.campaignforeducation.org/docs/HLPF/Iraq%20Spotlight%20Report%202019.pdf>, accessed 13 June 2020
- Global Protection Cluster, PROPERTY COMPENSATION GUIDELINES: Based on Iraqi Law 20, 2009, Law 57, 2015 (First Amendment) and Law 2 of 2020 (Second Amendment), March 2020, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/property_compensation_guidelines_amended.pdf, accessed 9 June 2020
- Gunter, F. R., The Political Economy of Iraq, Cheltenham, Elgar 2013
- Health Cluster Iraq, Health Cluster Bulletin No. 3, March 2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2031037/iraq_hq_bulletin3_march_2020.pdf, accessed 25 July 2020
- Heritage Foundation (The), 2020 Index of Economic Freedom: Iraq, 2020, https://www.heritage.org/index/pdf/2020/book/index_2020.pdf, accessed 1 July 2020
- Hesselink, E., On Coercion and Persuasion: How militia group Hashd al-Shaabi made strategic use of legitimacy sources in establishing civilian compliance in Ninewa governorate, Iraq, in 2017 and 2018, Utrecht University, 2 August 2019, <https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/384142/Thesis%20CSHR%20-%20Emma%20Hesselink%203664201%20igitur.pdf?sequence=2>, accessed 13 June 2020
- HPG (Humanitarian Policy Group), The humanitarian response in Iraq: Support beyond international assistance in Mosul, July 2019, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12782.pdf>, accessed 24 July 2020
- HRW (Human Rights Watch), Basra is Thirsty: Iraq's Failure to Manage the Water Crisis, 22 July 2019, <https://www.hrw.org/report/2019/07/22/basra-thirsty/iraqs-failure-manage-water-crisis>, accessed 11 June 2020
- HRW (Human Rights Watch), Iraq: Not a Homecoming, 14 June 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/06/14/iraq-not-homecoming>, accessed 11 June 2020
- IDMC (Internal Displacement Monitoring Centre), Global Report on Internal Displacement: Grid 2020, 23 April 2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2020-IDMC-GRID.pdf>, accessed 14 July 2020
- IMF (International Monetary Fund), Iraq – Selected Issues: IMF Country Report 17/252, August 2017, <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/08/09/Iraq-Selected-Issues-45175>, accessed 5 June 2020

IMF (International Monetary Fund), Middle East and Central Asia Department, Public Wage Bills in the Middle East and Central Asia, 2018, <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/2018/01/09/Public-Wage-Bills-in-the-Middle-East-and-Central-Asia-45535>, accessed 25 June 2020

INP Plus, خطأ فادح في إصدار البطاقة الوطنية العراقية الموحدة في عدة محافظات عراقية .. فما هو؟ [A Grave Error in the Issue of the Iraqi Unified National Card in Several Iraqi Governorates.. What Is It?], 25 June 2019, <https://www.inp.plus/news/70055>, accessed 14 June 2020

IOM (International Organization for Migration), Community Stabilization Handbook: An overview of community transition and recovery achievements in Iraq 2015-2016, 19 January 2017, https://www.dropbox.com/s/9bjxlb9zwxkm37k/IOM_Iraq_Community_Stabilization_Handbook_2015-2016.pdf?dl=1, accessed 24 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Country Factsheet: Iraq, 2019, https://files.returningfromgermany.de/files/CFS_2019_Iraq_ENG.pdf, accessed 20 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Demographic Survey Kurdistan Region of Iraq, July 2018 <http://iomiraq.net/file/56475/download?token=G6lKpomn>, accessed 22 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Displacement Tracking Matrix, Iraq IDPS Master List: Round 115, 12 June 2020, <https://data.humdata.org/dataset/2b0573f3-3277-4943-b536-8eb651c37e79/resource/ebd44b3d-acb9-486f-8fc7-e30243f30a0c/download/dtm-iraq-idps-master-list-round-115.xlsx>, accessed 19 June 2020

IOM (International Organization for Migration), Displacement Tracking Matrix, Iraq Master List Report 116, 30 June 2020, http://iraqdtm.iom.int/images/MasterList/2020721134581_DTM_116_Report_May_June_2020.pdf, accessed 20 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Information on Return and Reintegration in Iraq, December 2015, <https://ch.iom.int/sites/default/files/New%20Website%202017/RIF/Country%20Information%20Sheet%20Iraq.pdf>, accessed 18 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Integrated Location Assessment Part II – Governorate Profiles, October 2017, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ILA%20II_PART2%20Governorate%20Profiles.pdf, accessed 19 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Integrated Location Assessment Part III, 2 January 2019, <https://displacement.iom.int/reports/iraq-%E2%80%94-integrated-location-assessment-part-3-january-2019>, accessed 19 July 2020

IOM (International Organization for Migration), Iraq Water Crisis (Central/South), November 2018, <http://iraqdtm.iom.int/LastDTMRound/IraqWaterCrisisCentral-SouthNov2018.pdf>, accessed 11 June 2020

IOM (International Organization for Migration), Reasons to Remain – Categorizing Protracted Displacement in Iraq, November 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Categorizing_Protracted_Displacement_in_Iraq_2018-11_IOM_RWG_SI.pdf, accessed 9 June 2020

IOM (International Organization for Migration), SFS/Georgetown University, Access to durable solutions among IDPs in Iraq; Part One, April 2017, <https://georgetown.app.box.com/s/pozrs2p8lqybh5sozeo0szech81nbbkr0>, accessed 19 July 2020

IPS (Inter Press Service), Homebound: Hardship Awaits Internally Displaced Iraqis, 18 April 2018, <http://www.ipsnews.net/2018/04/homebound-hardship-awaits-internally-displaced->

[iraqis/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=homebound-hardship-awaits-internally-displaced-iraqis](https://www.iraq-businessnews.com/2020/06/24/cabinet-ends-double-payments-to-fmr-detainees-at-camp-rafha/), accessed 12 June 2020

Iraq Business News, Cabinet Ends Double Payments to fmr Detainees at Camp Rafha, 24 June 2020, <https://www.iraq-businessnews.com/2020/06/24/cabinet-ends-double-payments-to-fmr-detainees-at-camp-rafha/>, accessed 30 June 2020

Iraq, Constitution of Iraq, 2005, https://www.constituteproject.org/constitution/Iraq_2005.pdf?lang=en, accessed 1 September 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), 2018 Multiple Indicator Cluster Survey (MICS6) Briefing, n. d., <https://www.unicef.org/iraq/sites/unicef.org.iraq/files/2019-01/English%20MICS6.pdf>, accessed 4 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), العراق وبرنامج الأمم المتحدة للمستوطنات البشرية يوقعان عقداً مشتركاً لدعم تنفيذ التعداد العام للسكان نهاية العام الجاري [Iraq and UN-HABITAT Sign a Contract to Support Conducting the Demographic Census in the End of This Year], 23 January 2020, http://cosit.gov.iq/ar/?option=com_content&view=article&layout=edit&id=1259, accessed 29 June 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), 2018 الموجز الإحصائي البصرة [Basra Statistical Summary 2018], 21 June 2020, http://cosit.gov.iq/ar/?option=com_content&view=article&layout=edit&id=1206, accessed 20 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), 2018 الموجز الإحصائي بغداد [Baghdad Statistical Summary 2018], 21 June 2020, http://cosit.gov.iq/ar/?option=com_content&view=article&layout=edit&id=1205, accessed 19 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), 2015-2030 تقديرات سكان العراق للفترة [Iraqi Population Estimates for the Period (2015-2030)], 30 June 2020, <http://cosit.gov.iq/ar/2013-01-31-08-43-38>, accessed 8 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), 2019 مؤشرات الإنذار المبكر للربع الثالث لسنة [Early Warning Indicators for the Third Quarter of 2019], 2019, http://cosit.gov.iq/documents/national_accounts/national_income/reports/alarm/%D9%85%D8%A4%D8%B4%D8%B1%D8%A7%D8%AA%20%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%B0%D8%A7%D8%B1%20%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%A8%D9%83%D8%B1%20%D9%84%D9%84%D8%B1%D8%A8%D8%B9%20%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A7%D9%84%D8%AB%20%D9%84%D8%B3%D9%86%D8%A9%202019.pdf, accessed 3 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), مؤشرات التشغيل والبطالة [Employment and Unemployment Indicators], n. d., <http://cosit.gov.iq/ar/2013-01-31-08-48-55>, accessed 3 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), مؤشرات التعليم [Education Indicators], n. d., <http://cosit.gov.iq/ar/2013-02-25-07-39-31>, accessed 8 July 2020

Iraq, CSO (Central Statistical Organization), مؤشرات المسح العنقودي المتعدد المؤشرات [Multiple Indicator Cluster Surveys], 21 June 2020, <http://cosit.gov.iq/ar/2013-02-25-07-38-44>, accessed 27 June 2020

Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Brussels, The Civil Status ID, n. d., https://www.mofa.gov.iq/brussels/?page_id=572&lang=en, accessed 1 September 2020

- Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Berlin, The Civil Status ID, n. d., https://www.mofa.gov.iq/berlin/?page_id=572, accessed 1 September 2020
- Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Vienna, The Civil Status ID, n. d., <https://www.mofa.gov.iq/vienna/en/the-civil-status-id/>, accessed 1 September 2020
- Iraq, Embassy of the Republic of Iraq in Bern, The Civil Status ID, n. d., https://www.mofa.gov.iq/bern/?page_id=572, accessed 1 September 2020
- Iraq, Ministry of Foreign Affairs, THE CIVIL STATUS ID, n. d., <https://www.mofa.gov.iq/the-civil-status-id>, accessed 1 September 2020
- Iraq, Ministry of Interior, محافظة ميسان تعلن ايقاف العمل بثلاثة دوائر لغرض العمل بالبطاقة الوطنية [Missan governorate announces the closure of three departments in order to switch to the National Card], 10 February 2020, <http://www.nid-moi.gov.iq/>, accessed 17 June 2020
- Iraq, Ministry of Planning, National Development Plan 2018 – 2022, June 2018, [https://mop.gov.iq/en/static/uploads/8/pdf/1545900842d4eeef48c6122449898d79a86b841fb--%D8%AE%D8%B7%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%86%D9%85%D9%8A%D8%A9%20D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A%D8%A9%20\(%D8%A7%D9%86%D9%83%D9%84%D9%8A%D8%B2%D9%8A\).pdf](https://mop.gov.iq/en/static/uploads/8/pdf/1545900842d4eeef48c6122449898d79a86b841fb--%D8%AE%D8%B7%D8%A9%20%D8%A7%D9%84%D8%AA%D9%86%D9%85%D9%8A%D8%A9%20D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B7%D9%86%D9%8A%D8%A9%20(%D8%A7%D9%86%D9%83%D9%84%D9%8A%D8%B2%D9%8A).pdf), accessed 15 June 2020
- Iraq, Ministry of Planning, Strategy for the Reduction of Poverty in Iraq 2018-2022, January 2018, <https://mop.gov.iq/en/static/uploads/1/pdf/15192838546d2344468c97dc099300d987509ebf27--Summary.pdf>, accessed 13 June 2020
- IRIN News, Iraq's growing mental health problem, 16 January 2017, https://www.thenewhumanitarian.org/feature/2017/01/16/iraq-s-growing-mental-health-problem?utm_source=IRIN%20-%20the%20inside%20story%20on%20emergencies&utm_campaign=d3636c5daa-RSS_EMAIL_ENGLISH_ALL&utm_medium=email&utm_term=0_d842d98289-d3636c5daa-15757289, accessed 2 June 2020
- IRIN, Water shortage leads people to drink from rivers, 18 February 2017, <http://www.irinnews.org/report/70243/iraq-water-shortage-leads-people-drink-rivers>, accessed 24 June 2020
- IWPR (Institute for War and Peace Reporting), Arabic-Kurdish Language Divide, 21 July 2006, <https://iwpr.net/global-voices/arabic-kurdish-language-divide>, accessed 3 June 2020
- IWPR (Institute for War and Peace Reporting), Iraq: Activists Join Police to Combat Domestic Violence, 19 May 2020, <https://iwpr.net/global-voices/iraq-activists-join-police-combat-domestic>, accessed 9 July 2020
- Jadoon, S., Munir, S. and Fareed I., Evaluation of Drinking Water Quality in Erbil City Kurdistan, Region-Iraq, Journal of Environment and Earth Science, Vol.5, No.21, 2015, <https://www.iiste.org/Journals/index.php/JEES/article/download/27040/27723>, accessed 19 July 2020
- Jiyad, S., Failure of Governance in Basra puts all of Iraq at Risk, LSE, 2 April 2020, <https://blogs.lse.ac.uk/mec/2020/04/02/failure-of-governance-in-basra-puts-all-of-iraq-at-risk/>, accessed 19 July 2020
- Kaya, Z. N. and Luchtenberg, K. N., Displacement and Women's Economic Empowerment: Voices of Displaced Women in the Kurdistan Region of Iraq, 2018, <http://www.lse.ac.uk/women-peace-security/assets/documents/2018/LSE-WPS-DisplacementEcoEmpowerment-Report.pdf>, accessed 7 July 2020

Kirkuk Now, البطاقة الوطنية الموحدة تدخل حيز التنفيذ في نينوى للمرة الأولى [Unified National Card Enters into Force in Ninawa for the First Time], 1 November 2019, <http://kirkuknow.com/ar/news/60566>, accessed 4 June 2020

KRG (Kurdistan Regional Government), Ministry of Planning, Kurdistan Region of Iraq 2020: A Vision for the Future, n.d., http://www.mop.gov.krd/resources/MoP%20Files/Newsletter/KRG_2020_last_english.pdf, accessed 5 June 2020

Kurdistan 24, US hails Gulf Arab plan to supply electricity to Iraq, 17 July 2020, <https://www.kurdistan24.net/en/news/f87d920c-4da0-4e7e-b29c-adeb670eb779>, accessed 26 July 2020

LSE Middle East Centre Blog, url, 31 July 2018, <http://blogs.lse.ac.uk/mec/2018/07/31/analysing-growth-trends-in-public-sector-employment-in-iraq/>, accessed 18 June 2020

Meed, The 3,000MW Rumaila plant is being developed as an independent power project, Power Technology, 12 June 2020, <https://www.power-technology.com/comment/iraq-power-plant-second-phase/>, accessed 20 July 2020

Mirza, A. “The Rentier Trap in Iraq: Comments and Recommendations”, cited in: Atlantic council, Beyond Security: Stabilization, Governance, and Socioeconomic Challenges in Iraq, July 2018, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/beyond-security-stabilization-governance-and-socioeconomic-challenges-in-iraq/>, accessed 22 July 2020

Moore, M., Ross C. A. Lim, Y. W., Jones, S. S., Overton, A., and Yoong, J. K., The future of health care in the Kurdistan Region – Iraq, 2014, https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/MG1100/MG1148-1/RAND_MG1148-1.pdf, accessed 26 July 2020

MRG (Minority Rights Group), Crossroads: The future of Iraq’s minorities after ISIS, 7 June 2017 https://minorityrights.org/wp-content/uploads/2017/06/MRG_Rep_Iraq_ENG_May17_FINAL2.pdf, accessed 18 July 2020

MRG (Minority Rights Group), Iraq, May 2018, <https://minorityrights.org/country/iraq/>, accessed 18 July 2020

MRG (Minority Rights Group), Mosul after the Battle: Reparations for civilian harm and the future of Ninewa, 22 January 2020, <https://reliefweb.int/report/iraq/mosul-after-battle-reparations-civilian-harm-and-future-ninewa>, accessed 4 July 2020

National (The), In Iraq’s oil-rich Basra, shanty towns flourish, 19 April 2018, <https://www.thenational.ae/in-iraq-s-oil-rich-basra-shanty-towns-flourish-1.722967>, accessed 29 June 2020

NCCI Iraq (NGO Coordination Committee for Iraq), Basrah Governorate Profile, December 2015, https://www.ncciraq.org/images/infobygov/NCCI_Basra_Governorate_Profile.pdf, accessed 2 June 2020

NCCI (NGO Coordination Committee for Iraq), Erbil Governorate Profile, December 2015, https://www.ncciraq.org/images/infobygov/NCCI_Erbil_Governorate_Profile.pdf, accessed 2 June 2020

NCCI (NGO Coordination Committee for Iraq), Baghdad Governorate Profile, December 2015, https://www.ncciraq.org/images/infobygov/NCCI_Baghdad_Governorate_Profile.pdf, accessed 2 June 2020

New Arab (The), In Iraqi Kurdistan, plunging oil prices raise fears of economic collapse, 28 May 2020, <https://english.alaraby.co.uk/english/indepth/2020/5/28/oil-price-crash-plunges-iraqi-kurdistan-into-crisis>, accessed 6 July 2020

New Arab (The), العراق: جدل بشأن خطوات إعادة النازحين إلى مدنهم [Iraq: Debate about the Steps of Returning IDPs to Their Towns/Cities], 16 September 2019, <https://www.alaraby.co.uk/society/2019/9/16/%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%B1%D8%A7%D9%82-%D8%AC%D8%AF%D9%84-%D8%A8%D8%B4%D8%A3%D9%86-%D8%AE%D8%B7%D9%88%D8%A7%D8%AA-%D8%A5%D8%B9%D8%A7%D8%AF%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D9%86%D8%A7%D8%B2%D8%AD%D9%8A%D9%86-%D8%A5%D9%84%D9%89-%D9%85%D8%AF%D9%86%D9%87%D9%85>, accessed 18 July 2020

New Humanitarian (The), Nowhere to go: Mosul residents in limbo as camps close, 11 March 2020, <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2020/03/11/mosul-iraq-residents-in-limbo-camps-close>, accessed 12 July 2020

New York Times (The), Oil Prices Crash, Virus Hits, Commerce Stops: Iraq Is in Trouble., 29 March 2020, <https://www.nytimes.com/2020/03/29/world/middleeast/virus-iraq-oil.html?auth=login-email&login=email>, accessed 15 July 2020

Niqash, Mister can you spare a dinar – life with the beggar mafia of Basra, 30 January 2014, <http://www.niqash.org/en/articles/economy/3373/mister-can-you-spare-a-dinar-life-with-the-beggar-mafia-of-basra.htm>, accessed 3 June 2020

Norway, Landinfo, Iraq: Travel documents and other identity documents, 16 December 2015, https://www.landinfo.no/asset/3369/1/3369_1.pdf, accessed 11 July 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Barriers from Birth: Undocumented children in Iraq sentenced to a life on the margins, April 2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/barriers-from-birth---report.pdf>, accessed 20 July 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Basra Fact Finding Mission Report #1, 9 September 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/NRC%20Basra%20Key%20Findings_FINAL_9_Oct.pdf, accessed 21 July 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Basra Fact-Finding Mission Report #2, 22 September 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/NRC_2ndBasraMission%20Report_FINAL_9_Oct.pdf, accessed 21 July 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Basra Livelihoods Technical Assessment, 21 October 2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Basra%20Livelihoods%20Technical%20Assessment%20FINAL.pdf>, accessed 12 June 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Broken Home: Women's housing, land and property rights in post-conflict Iraq, 11 May 2020, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/broken-homes---iraq-report-may-2020/hlp-report-1.8.pdf>, accessed 18 June 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), DRC (Danish Refugee Council), and IRC (International Rescue Committee), Paperless people of post-conflict Iraq: Denied rights, barred from basic services and excluded from reconstruction efforts, 16 September 2019, https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/paperless-people-of-post-conflict-iraq/paperless_people_medium_single_pages.pdf, accessed 15 June 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Iraq: Basra's children face disease outbreak in rundown schools, 23 October 2018, <https://reliefweb.int/report/iraq/iraq-basras-children-face-disease-outbreak-rundown-schools>, accessed 1 July 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Iraqi women denied their property by relatives, tribes and militias, 11 May 2020, <https://www.nrc.no/news/2020/may/iraqi-women-denied-their-property-by-relatives-tribes-and-militias/>, accessed 4 June 2020

NRC (Norwegian Refugee Council), Market Assessment Report: Basra City, November 2019, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/nrc_basra_market_assessment_report.pdf, accessed 20 July 2020

NRT, Iraq cuts benefits to families who sheltered in Rafha camp during gulf war, 22 June 2020. <https://nrstv.com/En/News.aspx?id=22047&MapID=2>, accessed 13 July 2020

OHCHR (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights), End of Mission Statement by the United Nations Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, Ms. Cecilia Jimenez-Damary, upon conclusion of her official visit to Iraq – 15 to 23 February 2020, 27 February 2020, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25608&LangID=E>, accessed 9 June 2020

Open Democracy, Corruption corrodes Kurdish education, 15 October 2018, <https://www.opendemocracy.net/north-africa-west-asia/aras-ahmed-mhamad/corruption-corrodes-kurdish-education>, accessed 20 July 2020

OXFAM, Protection Landscapes in Diyala and Kirkuk, Iraq, March 2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/rr-protection-landscapes-diyala-kirkuk-iraq-050320-en.pdf>, accessed 8 June 2020

Phadera, L. Sharma, D., and Wai-Poi, M., Iraq's Universal Public Distribution System : Utilization and Impacts During Displacement, World Bank Group, February 2020, <http://documents.worldbank.org/curated/en/239031582135436157/pdf/Iraqs-Universal-Public-Distribution-System-Utilization-and-Impacts-During-Displacement.pdf>, accessed 12 July 2020

Protection Cluster Iraq, Psychosocial Support (PSS) Activities in Iraq: 2019 Achievements & 2020 Needs, 11 March 2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2026362/national_pss_analysis_-_fnl.pdf, accessed 27 June 2020

REACH, Comparative Multi-Cluster Assessment of IDPs Living in Camps, April 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/irq_report_comparative_multi-cluster_assessment_of_internally_displaced_people_in_camps_april_2018.pdf, accessed 14 June 2020

REACH, Iraq, Multi-Cluster Needs Assessment (MCNA), December 2017, https://www.impact-repository.org/document/reach/fa0d9456/reach_irq_report_multi-cluster_needs_assessment_december_2017.pdf, accessed 29 June 2020

REACH, Iraq: Assessment on employment and working conditions of conflict affected women across key sectors, November 2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Assessment%20on%20the%20Working%20Conditions%20of%20Women%20across%20Key%20Sectors%20-%20Final%20Report%20-%20Iraq.pdf>, accessed 3 July 2020

Reuters, As Baghdad life improves, some still seek refuge in its past, 9 April 2018, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-iraq-anniversary/as-baghdad-life-improves-some-still-seek-refuge-in-its-past-idUSKBN1HG0YP>, accessed 12 June 2020

Reuters, Iran signs two-year contract with Iraq to export electricity: IRNA, 4 June 2020, <https://www.reuters.com/article/us-iran-iraq-electricity/iran-signs-two-year-contract-with-iraq-to-export-electricity-irna-idUSKBN23B131>, accessed 2 July 2020

- Reuters, Iraqi Kurds gear up for elections hoping to end turmoil, 11 September 2018, <https://www.reuters.com/article/us-iraq-kurds/iraqi-kurds-gear-up-for-elections-hoping-to-end-turmoil-idUSKCN1LR209>, accessed 30 June 2020
- Reuters, The medical crisis that's aggravating Iraq's unrest, 2 March 2020, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/iraq-health/>, accessed 14 July 2020
- Rudaw, Baghdad's Kurdish population sees dramatic decline, official data shows, 9 April 2016, <http://rudaw.net/english/middleeast/iraq/090420162>, accessed 11 June 2020
- Rudaw, Erbil water shortages to be solved by new pipeline: governor, 8 July 2018, <http://www.rudaw.net/english/lifestyle/080720181>, accessed 11 June 2020
- Rudaw, KRG cracks down on counterfeit medications worth millions, 27 August 2018, <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/270820183>, accessed 9 June 2020
- Rudaw, Seminar examines mental health challenges in post-conflict Iraq, 2 April 2018, <http://www.rudaw.net/english/lifestyle/020420181>, accessed 11 June 2020
- RWG (Returns Working Group)/IOM Displacement Tracking Matrix, Areas of origin having witnessed no return, April 2020, <http://iraqrecovery.org/Files/38/2159.pdf>, accessed 15 June 2020
- O'Driscoll, D., Women's participation in peacebuilding and reconciliation in Iraq. K4D Helpdesk Report. Brighton, UK: Institute of Development Studies, 24 November 2017, <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/13437/239%20Women%27s%20Participation%20in%20Peacebuilding%20Iraq.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, accessed 20 July 2020
- UN General Assembly and UN Security Council, Children and armed conflict [A/74/845-S/2020/525], 9 June 2020, https://www.un.org/sg/sites/www.un.org.sg/files/atoms/files/15-June-2020_Secretary-General_Report_on_CAAC_Eng.pdf, accessed 22 July 2020
- UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions on her mission to Iraq [A_HRC_38_44_Add-4], 5 June 2018, <https://digitallibrary.un.org/record/1629762>, accessed 2 May 2020
- UN Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on the human rights of internally displaced persons, [A/HRC/44/41/Add.1], 13 May 2020, <https://undocs.org/en/A/HRC/44/41/Add.1>, accessed 12 June 2020
- UN Security Council, Implementation of resolution 2470 (2019): Report of the Secretary-General [S/2020/363], 6 May 2020, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2020_363.pdf, accessed 12 June 2020
- UNAMI (United Nations Assistance Mission for Iraq)/ OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights), The Right to Education in Iraq: Part One: the legacy of ISIL territorial control on access to education, February 2020, <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/IQ/2020-02IraqRightEducationreport.pdf>, accessed 12 June 2020
- UNAMI (United Nations Assistance Mission for Iraq), Briefing to the Security Council by Special Representative of the United Nations Secretary-General for Iraq Jeanine Hennis-Plasschaert, 12 May 2020, http://www.uniraq.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=12316:briefing-to-the-security-council-by-special-representative-of-the-united-nations-secretary-general-for-iraq-jeanine-hennis-plasschaert-12-may-2020&Itemid=728&lang=en, accessed 12 June 2020
- UNAMI (United Nations Assistance Mission for Iraq), Country Profile, n. d., http://www.uniraq.com/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=941&Itemid=472&lang=en, accessed 9 June 2020

UNAMI (United Nations Assistance Mission for Iraq), Report on the Rights of Persons with Disabilities in Iraq, December 2017,

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNAMI_OHCHR_Report_on_the_Rights_of_PWD_FINAL_2Jan2017.pdf, accessed 12 June 2020

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation), Iraq: General Information, n. d., <http://uis.unesco.org/en/country/iq?theme=education-and-literacy>, accessed 1 July 2020

UNFPA (United Nations Population Fund), GBV Sub-Cluster Iraq, Guidance Note on GBV Service Provision during the Time of COVID-19, 23 March 2020,

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/gbv_sc-covid-19_guidance_note_-iraq-march_2020.pdf, accessed 2 July 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), Displacement as challenge and opportunity Urban profile: Refugees, internally displaced persons and host community Erbil Governorate, Kurdistan Region of Iraq, April 2016,

<https://data2.unhcr.org/en/documents/details/43277>, accessed 19 July 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), Iraq: Country of Origin Information on Access and Residency Requirements in Iraq: Ability of Persons Origination from Formerly ISIS-Held or Conflict-Affected Areas to Legally Access and Remain in Proposed Areas of Relocation (Update I), 6 November 2019, available at: <https://www.refworld.org/docid/5dc04ef74.html>, accessed 23 September 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), IRAQ | UNHCR COVID-19 UPDATE XII, 12 July 2020, <https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Iraq%20COVID-19%20Update%20-%2012JUL20.pdf>, accessed 22 July 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), Iraq Protection Update, August 2019, available at:

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq%20Protection%20Update%20-%20August%202019.pdf>, accessed 19 July 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), Iraq: UNHCR Civil Documentations for IDPs, 20 November 2019, available at:

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/FACTSHEET_UNHCR%20Civil%20documentati on%20for%20IDPs%20%20October%202019.pdf, accessed 5 July 2020

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees), Press Release - With the support of UNHCR: Inauguration of the first National Identification Document Centre in Ninewa Governorate, 31 October 2019, available at:

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/191030%20Press%20Release_Mosul%20Unifid%20ID.pdf, accessed 14 July 2020

UNIAU (Inter-Agency Information and Analysis Unit), Basrah Governorate Profile, November 2010, available at:

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/D0A91C75A9C5AEFFC12577EB004F81BB-Full_Report.pdf, accessed 5 June 2020

UNICEF (United Nations Children's Fund), 2020 Internal Displacement Crisis Humanitarian Situation Report, 23 April 2020, available at:

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Iraq%20Humanitarian%20Situation%20Report%20%28IDP%29%20for%20January%20to%20March%202020.pdf>, accessed 20 July 2020

UNICEF (United Nations Children's Fund), The Cost and Benefits of Education in Iraq: An analysis of the education sector and strategies to maximize the benefits of education, 21 May 2017, available

at: <https://reliefweb.int/report/iraq/cost-and-benefits-education-iraq-analysis-education-sector-and-strategies-maximize>, accessed 8 June 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Global Humanitarian Overview 2020, 4 December 2019, <https://www.unocha.org/global-humanitarian-overview-2020>, accessed 14 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Bulletin, April 2020, <https://reliefweb.int/report/iraq/iraq-humanitarian-bulletin-april-2020>, accessed 14 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Bulletin, March 2020, 29 April 2020, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/march_2020_humanitarian_bulletin_v1.pdf, accessed 13 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian needs overview, January 2017, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/irq_2017_hno.pdf, accessed 16 June 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Needs Overview: Iraq, November 2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/iraq_hno_2020.pdf, accessed 14 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan: Iraq, January 2020, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/iraq_humanitarianresponseplan_2020.pdf, accessed 13 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Humanitarian Response Plan: Monitoring Report January – May 2019, 27 August 2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/2019_iraq_mid_year_pmr.pdf, accessed 17 July 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Iraq: 2018 Humanitarian Response Plan, 14 February 2018, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/iraq/document/iraq-2019-humanitarian-response-plan-january-december-2018>, accessed 11 June 2020

UNOCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs), Iraq: Humanitarian Needs Overview - November 2018, 16 December 2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/irq_2019_hno.pdf, accessed 9 June 2020

US, CIA, The World Factbook: Iraq, 17 June 2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, accessed 23 July 2020

US, CIA, The World Factbook; Iraq, Government, 17 June 2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, accessed 23 July 2020

US, CIA, The World Factbook; Iraq, People and Society 17 June 2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, accessed 23 July 2020

US, CIA, The World Factbook; Iraq; Economy, 17 June 2020, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/iz.html>, accessed 23 July 2020

USDOS – US Department of State: Country Report on Human Rights Practices 2019 - Iraq, 11 March 2020 <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/iraq/>, accessed 12 July 2020

- USIP (United States Institute of Peace), Kurdistan Region's Debt Crisis Threatens Iraq's Economy, 9 May 2018, <https://www.usip.org/publications/2018/05/kurdistan-regions-debt-crisis-threatens-iraqs-economy>, accessed 21 June 2020
- Washington Post (The), Protests are mounting in Iraq? Why?, 21 July 2018, <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2018/07/21/protests-are-mounting-in-iraq-why/>, accessed 2 July 2020
- WFP (World Food Programme), Iraq Market Monitor Report, Issue No. 30, April 2020, <https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000115738/download/>, accessed 5 July 2020
- WFP (World Food Programme), Iraq Socio-economic Atlas, 2019, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2020086/WFP-0000110173.pdf>, accessed 25 June 2020
- WHO (World Health Organization), Iraq COVID-19 dashboard, n. d., <http://www.emro.who.int/irq/iraq-infocus/iraq-covid-19-dashboard.html>, accessed 24 July 2020
- WHO (World Health Organization), Iraq Health Cluster Response Monitoring Interactive Dashboard 2018, <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiMzRiMDA4ZDMtMjEwZi00YmJkLWJlZDMtMjkOGlyZmUzZDNiliwidCI6ImY2MTBjMGI3LWJkMjQtNGl3OS04MTBiLTNkYzI4MGFmYjU5MCIslmMiOjh9>, accessed 8 June 2020
- WHO (World Health Organization), WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard: Iraq, 21 June 2020, <https://covid19.who.int/region/emro/country/iq>, accessed 14 July 2020
- World Bank (The), Helping Women in Kurdistan region of Iraq to Find Jobs, 21 March 2019, <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2019/03/21/helping-women-in-kurdistan-region-of-iraq-to-find-jobs>, accessed 26 June 2020
- World Bank (The), Iraq Economic Monitor From War to Reconstruction and Economic Recovery, April 2018 <http://documents.worldbank.org/curated/en/771451524124058858/pdf/125406-WP-PUBLIC-P163016-Iraq-Economic-Monitor-text-Spring-2018-4-18-18web.pdf>, 7 June 2020
- World Bank (The), Iraq Economic Monitor, October 2018, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/30563/130798-WP-P164676-Iraq-EcoMonitor-Fall-2018-10-12-18-web.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, accessed 7 June 2020
- World Bank (The), Iraq systematic country diagnostic, 3 February 2017, <http://documents.worldbank.org/curated/en/542811487277729890/pdf/IRAQ-SCD-FINAL-cleared-02132017.pdf>, accessed 6 June 2020
- World Bank (The), Iraq: 5 Million Residents in Baghdad to Benefit from Improved Water Supply and Wastewater Services, 31 February 2018, <https://reliefweb.int/report/iraq/iraq-5-million-residents-baghdad-benefit-improved-water-supply-and-wastewater-services>, accessed 7 June 2020
- World Bank (The), Iraq: reconstruction and investment, part 2, January 2018, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29438/123631.pdf?sequence=4&isAllowed=y>, accessed 22 June 2020
- World Bank (The), The Kurdistan region of Iraq - Reforming the economy for shared prosperity and protecting the vulnerable, 2016, <http://documents.worldbank.org/curated/en/229971468195834145/pdf/106109-WP-P159972-KRG-Economic-Reform-Roadmap-post-Decision-Review-PUBLIC-v1-05-29-16-2.pdf>, accessed 13 June 2020
- World Bank (The), Unemployment, female (% of female labor force) (modeled ILO estimate) – Iraq, 1 July 2020, <http://api.worldbank.org/v2/en/indicator/SL.UEM.TOTL.FE.ZS?downloadformat=excel>, accessed 21 July 2020

World Bank (The), Unemployment, male (% of male labor force) (modeled ILO estimate), 21 June 2020, <http://api.worldbank.org/v2/en/indicator/SL.UEM.TOTL.MA.ZS?downloadformat=excel>, accessed 21 July 2020

World Bank (The), Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate), 21 June 2020, <http://api.worldbank.org/v2/en/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?downloadformat=excel>, accessed 21 July 2020

World Bank (The), Where are Iraq's Poor: Mapping Poverty in Iraq, 2015, <http://documents.worldbank.org/curated/en/889801468189231974/pdf/97644-WP-P148989-Box391477B-PUBLIC-Iraq-Poverty-Map-6-23-15-web.pdf>, accessed 5 June 2020

World Bank Data, Self-employed, total (% of total employment) (modelled ILO estimate), September 2018, <https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.SELF.ZS?locations=IQ>, accessed 9 July 2020

World Bank Group, Iraq Economic Monitor – Turning the Corner: Sustaining Growth and Creating Opportunity for Iraq's Youth, Fall 2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/848371571505101026/pdf/Iraq-Economic-Monitor-Fall-2019-Turning-the-Corner-Sustaining-Growth-and-Creating-Opportunities-for-Iraq-s-Youth.pdf>, accessed 24 June 2020

World Bank, Iraq - Systematic Country Diagnostic, 3 February 2017, <http://documents.worldbank.org/curated/en/54281148727729890/pdf/IRAQ-SCD-FINAL-cleared-02132017.pdf>, accessed 13 June 2020

World Bank, Iraq reconstruction & investment part 2 Damage and Needs Assessment of Affected Governorates, January 2018, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/29438/123631.pdf?sequence=4&isAllowed=y>, accessed 9 June 2020

Παράρτημα 2: Όροι αναφοράς

Περίοδος αναφοράς: Ιανουάριος 2019 έως 6 Ιουλίου 2020.

1. Γενική επισκόπηση

Η παρούσα έκθεση θα περιλαμβάνει δύο βασικές ενότητες: μία ενότητα γενικής επισκόπησης, και μία ενότητα που θα περιλαμβάνει την περιγραφή της κατάστασης σε καθεμία από τις τρεις πόλεις (Βαγδάτη, Βασόρα και Ερμπίλ) βάσει ενός συνόλου δεικτών.

Η γενική επισκόπηση θα περιλαμβάνει ξεχωριστά κεφάλαια για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα/τους επαναπατριζόμενους, τις γυναίκες, τα παιδιά και τους άγαμους.

Το κεφάλαιο για τα εσωτερικώς εκτοπισμένα άτομα/επαναπατριζόμενους θα εστιάσει στις συνθήκες στέγασης και διαβίωσης, την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την περίθαλψη και την απασχόληση, και στην απόκτηση απολεσθέντων εγγράφων ταυτότητας (ισχύουσες ρυθμίσεις και κανονισμοί, κατάσταση γραφείων έκδοσης σε περιοχές που έχουν ανακαταληφθεί από τον ISIL).

Το κεφάλαιο για τις γυναίκες θα εστιάσει στην απασχόληση, τις συνθήκες εργασίας, την πρόσβαση στην περίθαλψη, τα ποσοστά πρόσβασης στην εκπαίδευση/εγκατάλειψης του σχολείου και στις ελεύθερες μετακινήσεις για τις γυναίκες.

Το κεφάλαιο για την κατάσταση των παιδιών θα εστιάσει στην παιδική εργασία (νομοθεσία, στατιστικά στοιχεία, ελλυπείς αναφορές, συχνότητα στις κοινότητες εσωτερικώς εκτοπισμένων ατόμων/επαναπατριζόμενων και/ή χρήση από ένοπλους φορείς (όπως οι PMU).

Το κεφάλαιο για τα δίκτυα υποστήριξης των άγαμων θα αφορά άνδρες και γυναίκες. Θα εστιάζει στα δίκτυα της οικογένειας και της κοινότητας, στα δίκτυα της πολιτικής και της πατρωνίας και στον νεποτισμό (wasta). Θα καλυφθεί η σημασία των δικτύων για την ασφάλεια, καθώς και η επικράτηση οργανισμών/συμφωνιών που παρέχουν στήριξη σε άτομα που δεν έχουν κάποιο δίκτυο.

2. Βαγδάτη, Βασόρα και Ερμπίλ ανά δείκτη. Έμφαση στην κατάσταση εντός κάθε πόλης.

Στο παρόν κεφάλαιο, θα εφαρμοστούν οι ακόλουθοι δείκτες: Οικονομία, απασχόληση, φτώχεια, επισιτιστική ασφάλεια, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση και στέγαση και συνθήκες διαβίωσης.

Θα υπάρχουν ξεχωριστές παράγραφοι για κάθε μία από τις τρεις πόλεις για καθένα από τους δείκτες, βάσει μιας περιόδου αναφοράς.

Publications Office
of the European Union

doi: [10.2847/455711](https://doi.org/10.2847/455711)